

Programmabegroting 2026

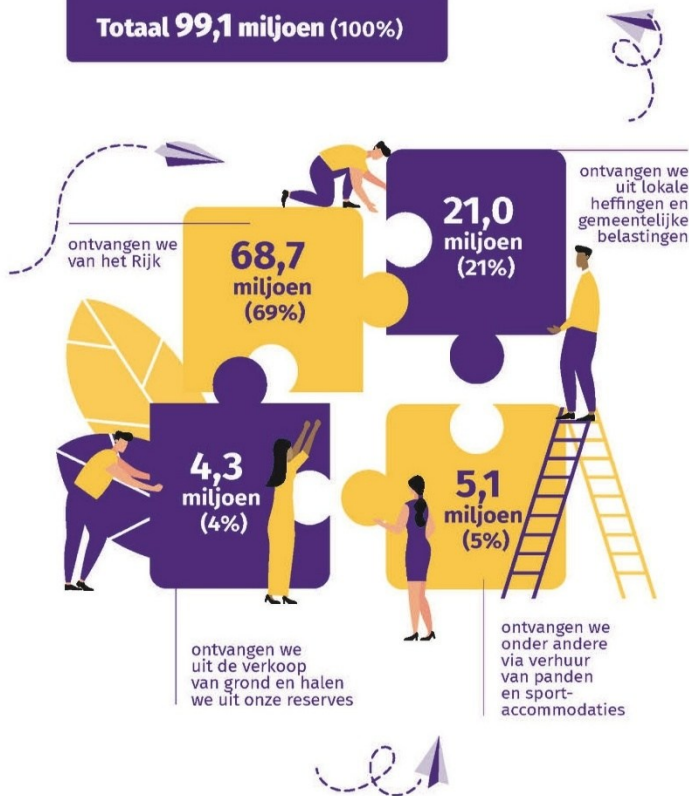

Gemeente Leusden

Infographic begroting 2026 gemeente Leusden

Wat komt er binnen bij de gemeente?

Totaal 99,1 miljoen (100%)

Waar geven we ons geld aan uit?

Voorbeelden van uitgaven per thema, in miljoenen euro's.

Totaal 98,2 miljoen

Inhoudsopgave

Leeswijzer	4
1. Inleiding	5
2. Domein Bestuur	9
1. Dienstverlening	9
2. Veiligheid	10
3. Domein Leefomgeving	15
1. Energie- en warmtetransitie	16
2. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit	20
3. Toekomst afvalinzameling	21
4. Grondstoffenbeleidsplan 2026-2030	21
5. Beleid maatschappelijk vastgoed	22
6. De Korf	23
7. Onderwijshuisvesting	23
4. Domein Samenleving	27
1. Vaste basis	28
2. Verbindend netwerk	31
3. Vitaal leven	33
4. Toekomstbestendig ondersteunen	35
5. Domein Ruimte	41
1. Wonen	43
2. Leusden op de kaart	46
3. Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort	47
6. Overhead	51
7. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	54
8. Paragrafen	58
A. Paragraaf lokale heffingen	59
B. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	64
C. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen	69
D. Paragraaf financiering	72
E. Paragraaf Bedrijfsvoering	75
F. Paragraaf Verbonden partijen	78
G. Paragraaf Grondbeleid	91
H. Paragraaf Wet Open Overheid	94
9. Financiële Begroting	95
Uiteenzetting financiële positie	95
Overzicht baten en lasten	101
Bijlagen	108
Bijlage A Voorstel nieuw beleid 2026	109
Bijlage B P&C-cyclus kaart	118
Bijlage C Meerjareninvesteringsprogramma 2026-2029	119
Bijlage D Overzicht van baten en lasten	120
Bijlage E Subsidieoverzicht	121

Leeswijzer

In dit document treft u de begroting 2026 aan met de volgende onderdelen:

Inleiding

De inleiding geeft een verkort beeld van deze begroting. De belangrijkste beleidsvoornemens voor 2026 worden genoemd en het financieel perspectief wordt weergegeven. Dit financieel perspectief is gebaseerd op de voorjaarsnota 2025 en de ontwikkelingen daarna.

Programmabegroting

Het eerste deel van de begroting is de zogenaamde programmabegroting. Deze bestaat uit de domeinen, overhead, algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien en de paragrafen. In de domeinen worden, volgens een wettelijk vastgesteld format, de plannen voor het betreffende domein besproken. De paragrafen zijn wettelijk vastgelegd. Iedere paragraaf bespreekt een onderwerp dat van toepassing is op verschillende domeinen.

Domeinen

In aparte hoofdstukken per domein staan de beleidsinhoudelijke plannen en de bijbehorende baten en lasten. Er zijn vier domeinen die allemaal op dezelfde manier zijn ingedeeld. Het domein start met een algemene omschrijving van het domein en een opsomming van de relevante beleidsnotities. Per onderdeel/ambitie wordt de context en achtergrond vermeld. Vervolgens ziet u de doelstellingen (wat willen we bereiken, met wie werken we samen), de activiteiten (wat gaan we daarvoor doen) en is in een tabel weergegeven met wie we samenwerken.

Verder is er onder het kopje 'wat mag het kosten' weergegeven wat de baten en lasten zijn. Deze bedragen zijn opgenomen voor het begrotingsjaar (begroting) en de daaropvolgende jaren (meerjarenraming). Ter vergelijking zijn de bedragen van het afgelopen jaar (werkelijk) en het lopende jaar (actuele begroting) vermeld.

Het domein sluit af met de (wettelijk verplichte) BBV-indicatoren. Aan de hand van deze indicatoren is het mogelijk om de gemeente Leusden te vergelijken met andere gemeenten.

Overhead

Na de domeinen komt een apart hoofdstuk over 'Overhead'. Onder overhead vallen de taken en functies die niet direct aan een domein zijn gekoppeld. Dit zijn voornamelijk ondersteunende taken voor de domeinen. In dit hoofdstuk staat ook een financiële weergave van de baten en lasten binnen de overhead.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Het hoofdstuk 'algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien' geeft inzicht in de baten die niet (direct) aan een domein zijn toe te wijzen. Deze bestaan voornamelijk uit de algemene uitkering en de lokale heffingen.

Paragrafen

Naast de domeinen zijn er ook 8 paragrafen. De paragrafen zijn wettelijk verplicht. Ze geven over de verschillende onderwerpen informatie die door de programma's heen lopen. Veel paragrafen zijn vooral technisch van aard.

Financiële begroting

Het tweede deel van de begroting is de financiële begroting. Hierin staan meer technische onderwerpen als de geprognosticeerde balans, het EMU-saldo, de incidentele baten en lasten en de baten en lasten per taakveld. Veel van deze onderwerpen zijn wettelijk vereist.

Bijlagen

Het document sluit af met een aantal bijlagen.

Afronding

Tenzij anders vermeld zijn de bedragen genoemd in de tabellen weergegeven in veelvoud van € 1.000.

1. Inleiding

Algemeen

Globaal beeld

De begroting 2026 is de eerste begroting van het zgn. Ravijnjaar. Al jaren wordt er gesoebat tussen de gemeenten en het Rijk over de hoogte van het gemeentefonds en de algemene uitkering die gemeenten ontvangen voor het uitvoeren van haar (wettelijke) taken. Tot een structurele oplossing heeft dit nog altijd niet geleid.

Vorig jaar bij de begroting werd een deel van het ravijn gedempt door maatregelen van het Rijk waarbij een deel van de korting naar voren werd gehaald. Het tekort voor 2026 bleef bestaan en lang was er geen oplossing vanuit het Rijk. Pas na het maken van de Kadernota 2026 werd duidelijk dat het Rijk met extra middelen voor de gemeenten komt. Dit is echter voor slechts 2 jaar. Het ravijn is een beetje gedempt maar vooral vooruitgeschoven naar 2028.

In de kadernota is een tekort gepresenteerd van € 4,2 miljoen, waarvan € 3,4 miljoen structureel van aard. Voor Leusden betekent dit dat pijnlijke maatregelen nodig zijn om tot een structureel sluitende begroting te komen. Het heeft ook veel moeite gekost om bestuurlijk tot overeenstemming te komen. In deze begroting zijn onderstaande maatregelen genomen om tot een sluitende begroting te komen.

Maatregelen voor begroting 2026-2029 (bedragen x €1.000)

	2026	2027	2028	2029
Bezuinigingen	750	750	750	750
Bijdrage vanuit de algemene reserve	1.500	0	0	0
Verhoging van de onroerende-zaakbelasting (OZB)	1.000	1.000	1.000	1.000
Verhoging van de toeristenbelasting en leges	340	340	340	340
Totaal	3.590	2.090	2.090	2.090

Naast deze maatregelen heeft de raad het college opgeroepen om het in de kadernota opgevoerde nieuw beleid terug te brengen tot een bedrag van maximaal € 400.000 structurele lasten. Deze beperking en de extra middelen uit de meicirculaire moeten dekking geven voor de nog niet opgenomen lasten die we op korte termijn voorzien zoals de stijgende kosten voor dagelijks onderhoud van de buitenruimte en de meerjaren onderhoudsplanning.

Bezuinigingen

Om een bedrag van € 750.000 structureel te bezuinigen zijn de volgende maatregelen opgenomen in deze begroting.

Bezuinigingen (bedragen x €1.000)

	2026	2027	2028	2029
Domein Leefomgeving				
Energietransitie	100	100	100	100
Onderhoud wegen	85	85	85	85
Domein Samenleving				
Fonds Samenlevingsinitiatieven	25	25	25	25
WMO (zorg en mobiliteit)	85	85	85	85
Zorgpolis (differentiëren en vermogensseis)	75	75	75	75
Domein Ruimte				
Leusden op de kaart	25	25	25	25
Toeristisch informatiepunt	5	26	26	26
Overhead				
Management formatie	350	350	350	350
Totaal	750	771	771	771

Energietransitie

Deze maatregel leidt tot een verlaging van de gemeentelijke bijdrage voor de buurtaanpak mogelijk gemaakt door de omvang en beschikbaarheid van rijksmiddelen. Een lagere toekenning van rijksmiddelen kan leiden tot vertraging of herprioritering van activiteiten. Hierdoor wordt het doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn waarschijnlijk niet gehaald.

Onderhoud wegen

Door te besparen op onderhoud van de wegen wordt het comfort van wegen en fietspaden minder. Ook is meer kans op onverwachte kosten en hogere kosten voor renovatie.

Fonds Samenlevingsinitiatieven

Het budget voor ondersteuning van maatschappelijke initiatieven door inwoners/organisaties wordt verlaagd van € 100.000 naar € 75.000.

WMO (zorg en mobiliteit)

Deze maatregel beperkt de toegang tot de WMO voor zowel zorgaanvragen als aanvragen voor zaken als een scooter of een traplift.

Zorgpolis (differentiëren en vermogensseis)

De gemeente biedt een zorgpolis aan voor inwoners met een laag inkomen. Door beter te kijken naar de aangeboden extra pakketten is een besparing mogelijk. Ook zullen mensen met eigen vermogen eerder worden uitgesloten van deze polis. Daardoor moeten inwoners meer zorgkosten zelf betalen.

Leusden op de kaart

Het project Leusden op de kaart wordt gestopt. Dit was een opdracht vanuit het CUP (coalitie uitvoeringsprogramma).

Toeristisch informatiepunt

Het toeristisch informatiepunt in De Hamershof stopt. Omdat de huurovereenkomst voor het pand doorloopt tot eind 2026 wordt deze maatregel gefaseerd ingevoerd.

Management formatie

De functie van organisatiedirecteur alsmede 2 andere management—functies komen te vervallen.

Nieuw beleid

Gewoonlijk wordt het nieuw beleid in de kadernota vastgesteld en daarna verwerkt in de begroting. De raad heeft dit jaar bij de kadernota het nieuw beleid niet vastgesteld en het college gevraagd om dit terug te brengen naar een bedrag van maximaal € 400.000 structurele lasten. Daarom geven we hier weer welk nieuw beleid er is opgenomen in deze begroting.

Nieuw beleid (bedragen x €1.000)

	FTE	S/I	2026	2027	2028	2029
Domein Bestuur						
Veiligheid	0,55	S	57	57	57	57
Borging wet digitale toegankelijkheid		S	15	15	15	15
Domein Samenleving						
Zwemveiligheid		S	25	25	25	25
Budgetbeheer		S	35	35	35	35
POH jeugd GGZ		S	59	92	92	92
Domein Ruimte						
Regionaal bureau toerisme		S	45	45	45	45
Overhead						
formatie gegevensbescherming	0,55	S	68	68	68	68
ICT applicaties		S	61	61	61	61
Totaal	1,10		365	398	398	398

Voor een aantal onderwerpen van het nieuw beleid is alternatieve dekking gevonden. Deze gaan daardoor niet ten laste van het begrotingsresultaat. Zo worden de incidentele posten gedekt door een onttrekking aan de (algemene) reserve. De formatie voor inburgering is gedekt vanuit de bestaande begrotingsruimte.

Nieuw beleid met andere dekking (bedragen x €1.000)

	FTE	S/I	2026	2027	2028	2029
Domein Leefomgeving						
Formatie sportaccommodaties	1,00	I	87	87	87	
Invasieve exoten		I	20	20	20	
Inzet dossier wolf		I	35			
Domein Samenleving						
Formatie jeugdzorg	0,45	I	40			
Interventiemaatregelen Sociaal Domein		I	141			
Uitvoeringskosten wet inburgering		I	96			
Formatie inburgering	1,00	S	0	0	0	0
Domein Ruimte						
Wegenlegger		I	45			
Nota parkeernormen		I	25			
Nota verkeersregelinstallaties		I	15			
Totaal voor mutaties reserves	2,45		504	107	107	0
Dekking						
Onttrekking algemene reserve		I	363	107	107	
Onttrekking reserve met aangewezen bestemming		I	141			
Totaal dekking			504	107	107	0
Totaal	2,45		0	0	0	0

Het voorgestelde nieuw beleid is toegelicht in de kadernota 2026 en staat ook vermeld in de bijlage.

Speerpunten

In de programmabegroting staan de doelstellingen en activiteiten per domein vermeld. Hier vermelden we de belangrijkste onderwerpen per domein.

Bestuur

Binnen het domein Bestuur ligt de focus komend jaar op de dienstverlening aan de inwoners en bedrijven. Bereikbaarheid en toegankelijkheid krijgen aandacht. Ook werken we aan veiligheid, waarbij we werken aan de weerbaarheid en wendbaarheid van de samenleving.

Leefomgeving

Ook in 2025 richten we ons binnen het domein leefomgeving op de energie- en warmtetransitie en klimaatadaptatie. Op gebied van afvalinzameling is de overgang naar Rova gepland en is er aandacht voor grondstoffenbeleid. Voor het gemeentelijk vastgoed gaan we verder met het vastgoedbeleid en de ontwikkeling van 'De Nieuwe Korf'.

Voor de onderwijshuisvesting staat de realisatie van een nieuwe onderwijslocatie op de planning

Samenleving

Het domein Samenleving richt zich op het welzijn en de sociale verbondenheid van onze inwoners. Dit gaat over een solide basis van waaruit mensen kunnen verbinden in sociale netwerken. Ondersteuning voor wie dat nodig heeft en vitaliteit zijn daarbij belangrijke aspecten.

Ruimte

In het domein Ruimte is komend jaar veel aandacht voor het realiseren van voldoende woningen voor diverse doelgroepen. Ook is er aandacht voor Leusden als aantrekkelijke gemeente om te wonen, recreëren en/of meerdere dagen te verblijven en een vitaal, mooi en toekomstbestendig buitengebied.

Financieel perspectief

Begrotingssaldo

Hieronder geven we eerst het totaalsaldo weer van alle in deze begroting verwerkte effecten.

Saldo begroting 2026 (bedragen x €1.000)

	2026	2027	2028	2029
Saldo voorjaarsnota 2025	-3.246	-2.634	-2.339	-2.506
Ombuigingsmaatregelen	3.590	2.090	2.090	2.090
Nieuw beleid	-365	-398	-398	-398
Meicirculaire 2025	735	667	-424	-288
Actualisaties (o.a. kapitaallasten en GREX)	158	166	177	80
Saldo Begroting 2026	872	-109	-893	-1.022

Begroting 2026

De begroting voor 2026 sluit met een positief saldo van € 872.000. Aangezien er nog geen extra middelen in de begroting zijn opgenomen voor dagelijks onderhoud buitenruimte, het meerjaren onderhoudsplan en mogelijke nieuwe ambities is het noodzakelijk om dit voordelige saldo in stand te houden.

Meerjarenraming 2027 – 2029

Het saldo voor de jaren 2027 t/m 2029 is nog steeds negatief. Dit komt doordat de uitname uit de algemene reserve alleen voor 2026 is verwerkt in de begroting. Voor 2027 is het tekort gering maar dit zal met de extra lasten voor dagelijks onderhoud buitenruimte en het meerjaren onderhoudsplan toenemen. Voor de jaren vanaf 2028 is het zichtbaar dat het Ravijnjaar feitelijk 2 jaar is opgeschoven.

Mede met het oog op ontwikkelingen op langere termijn, waaronder De Nieuwe Korf en het zwembad zijn ook in de toekomst maatregelen nodig om tot een sluitende begroting te komen.

Voorjaarsnota en kadernota

De voorjaarsnota 2025 is vastgesteld in het voorjaarsdebat op 3 juli 2025. In de uitlooppraad van 7 juli 2025 is ook de kadernota 2025 inclusief een amendement aangenomen. Deze effecten zijn in dit saldo verwerkt.

Meicirculaire 2025

De meicirculaire 2025 is uitgekomen. Middels een raadsinformatiebrief zijn de effecten van de meicirculaire bekend gemaakt. Een toelichting op de meicirculaire staat in het hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Actualisaties (o.a. kapitaallasten, GREX)

Jaarlijks bij de begroting worden diverse posten geactualiseerd. Het gaat hierbij om zaken als het indexeren van bedragen (baten en lasten), het actualiseren van kapitaallasten en van grondexploitaties (GREX-en). Ook de kosten voor afval en riool worden opnieuw doorgerekend. Dit heeft gevolgen voor de afval- en rioolheffing die we als gemeente in rekening brengen. Een toelichting hierop staat in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

Voor het begrotingssaldo hebben de actualisaties een beperkt effect.

Structureel begrotingssaldo

Vanuit het interbestuurlijk toezicht moet de gemeente een sluitende begroting overhandigen aan de provincie. Hierbij kijkt de provincie naar het structureel begrotingssaldo. Incidentele baten en lasten worden bij deze beoordeling niet meegenomen. Als we de incidentele baten en lasten buiten beschouwing laten resteert voor 2026 een positief begrotingssaldo. Hiermee wordt voldaan aan de eis van het 'structureel begrotingsevenwicht'.

Structureel saldo begroting 2026 (bedragen x €1.000)

	2026	2027	2028	2029
Saldo begroting 2026	872	-109	-893	-1.022
Saldo incidentele baten en lasten (incl. mutaties reserves) -/-	-489	-85	-30	0
Structureel saldo Kadernota 2026	1.362	-24	-863	-1.022

Een toelichting op de incidentele baten en lasten staat in het hoofdstuk Overzicht baten en lasten.

2. Domein Bestuur

Ons bestaansrecht is inwoners, organisaties en bedrijven faciliteren in een goed leven in de gemeente Leusden. De opgaven en vraagstukken waar we voor staan willen wij in verbinding, samenspraak en samenwerking met onze bewoners, organisaties en bedrijven oplossen. Wij werken samen aan een sterk en inclusief Leusden waarin inwoners met elkaar verbonden zijn, naar elkaar omkijken en waar iedereen van betekenis is. Daarnaast zorgen we met elkaar voor een leefbare en veilige samenleving.

Relevante beleidsnotities domein Bestuur

- Regionale veiligheidsstrategie 2023 – 2026
- PGA-convenant (2020)
- Integraal Veiligheidsplan ZBLW 2024 – 2027
- Uitvoeringsplan Veiligheid ZBLW 2024 - 2025
- Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Utrecht 2024 – 2027

1. Dienstverlening

Ambitie, context en achtergrond

De komende jaren willen we onze dienstverlening aan inwoners verder verbeteren. Dienstverlening is een belangrijke kerntaak van de gemeente, daarom is het opstellen van een dienstverleningsvisie ook onderdeel van het College-Uitvoeringsprogramma (CUP 2022-2026 1.2). In 2025 is het Dienstverleningskompas vastgesteld, hierin staat onze visie op dienstverlening. Het Dienstverleningskompas werkt als een kompas: het geeft richting aan ons handelen. In het kompas staat waar de samenleving qua dienstverlening op mag rekenen en waar de organisatie op (in)gericht wordt. Hoe we onze dienstverlening verder willen verbeteren staat beschreven in het uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is vooral gericht op het versterken van de interne organisatie: als de interne organisatie volgens de waarden van het Dienstverleningskompas werkt, dan merken inwoners dat vanzelf.

Wat willen we bereiken?

B.1.1 Opbouwen en in stand houden van een optimale dienstverlening voor inwoners, bedrijven en organisaties

We willen graag dat de Leusdense inwoners en ondernemers tevreden zijn met onze dienstverlening. Daarom willen we de klanttevredenheid verder verbeteren, de waarden uit het Dienstverleningskompas geven ons daarbij richting.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.1.1.1 We verbeteren de telefonische bereikbaarheid van het Klantcontactcentrum

Goede telefonische bereikbaarheid is essentieel voor een gemeente die veel waarde hecht aan persoonlijk contact. Daarom verbeteren we de telefonische bereikbaarheid, zodat inwoners, ondernemers en organisaties snel en goed geholpen worden. We starten een proef voor een nieuw telefoonplatform via Microsoft Teams. Zo zorgen we voor een stabiele, moderne en toegankelijke verbinding. Ook analyseren we veelgestelde vragen, verbeteren de FAQ's en zorgen dat telefoontjes direct bij het juiste loket terechtkomen. Tenslotte verkennen we hoe AI en digitalisering kunnen bijdragen aan een snellere en persoonlijker service. Hiermee sluiten we aan op onze kernwaarden: persoonlijk, eenvoudig, eerlijk en professioneel.

B.1.1.2 We stellen servicenormen op voor de gemeentelijke organisatie

De inwoner moet weten wat hij/zij van ons kan verwachten. Daarom is het belangrijk dat we servicenormen opstellen. Hierin staat opgenomen wat de inwoner van ons mag verwachten: hoe lang duurt het voor hij/zij reactie krijgt, op welke manier wordt hij/zij aangesproken, enz. We maken daarbij organisatiebrede servicenormen, dit is de minimale lat waar onze service aan moet voldoen, ongeacht in welk team je werkt. Omdat de werkzaamheden van teams onderling ook verschillen, worden er ook teamspecifieke servicenormen opgesteld. Daarbij kan elk team aangeven

welke specifieke service zij bieden en wat daarvoor een haalbare norm is. Deze normen worden ook verwerkt in bestaande werkprocessen en werkafspraken.

Wat willen we bereiken?

B.1.2 Zorgen dat de website www.leusden.nl voor iedereen toegankelijk is

Iedereen moet informatie en diensten van de overheid kunnen bereiken en gebruiken. Daarom moeten alle websites en apps van gemeente Leusden voldoen aan toegankelijkheidseisen van de Wet digitale toegankelijkheid. In 2026 werkt de gemeente aan het verbeteren van de digitale toegankelijkheid en het voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor www.leusden.nl.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.1.2.1 We vervangen de website door een geheel nieuwe website waarin de kernwaarden van het Dienstverleningskompas het uitgangspunt zijn

De gemeentelijke website is het belangrijkste dienstverleningskanaal van de gemeente Leusden. De website wordt in 2026 vervangen door een geheel nieuwe website waarin de kernwaarden van het Dienstverleningskompas het uitgangspunt zijn.

B.1.2.2 We nemen toegankelijkheidseisen op in onze inkoopvoorwaarden

Alles wat op de website komt te staan, moet voldoen aan de toegankelijkheidseisen van de Wet digitale toegankelijkheid. Daarom nemen we deze eisen op in onze inkoopvoorwaarden, zodat onze leveranciers toegankelijke producten leveren.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partners	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

2. Veiligheid

Ambitie, context en achtergrond

In onze gemeente zetten we ons dagelijks in voor een veilige leefomgeving. Dat is geen vanzelfsprekendheid en vraagt om voortdurende samenwerking tussen gemeente, politie, OM, Veiligheidsregio Utrecht en andere partners. Om veiligheidsvraagstukken krachtiger aan te pakken, bundelen de gemeenten Zeist, Leusden, Woudenberg en Bunnik (ZBLW) hun krachten op veiligheid, en werken de zeven Eemland-gemeenten samen op crisisbeheersing. Veiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. Overheid, hulpdiensten, maatschappelijke organisaties, ondernemers én inwoners spelen een rol in het signaleren en aanpakken van risico's. Door kennis en capaciteit te bundelen, kunnen we effectief optreden tegen criminaliteit en sociale spanningen.

We richten ons binnen de ZBLW-gemeenten op vier thema's:

- **Ondermijning:** aantasting van de rechtsstaat en lokale integriteit.
- **Cybercrime:** digitale dreigingen voor inwoners en bedrijven.
- **Zorg & veiligheid:** ondersteuning van kwetsbare inwoners.
- **Maatschappelijke onrust & verbinding:** versterken van vertrouwen en samenhang.

Daarnaast nemen de risico's toe door klimaatverandering, overbelasting van het stroomnet en geopolitieke spanningen. Dit vraagt om een robuuste crisisorganisatie en veerkrachtige inwoners.

Veiligheid vraagt om continue inzet, flexibiliteit en samenwerking. Alleen samen kunnen we inspelen op de risico's en zorgen voor een veilige, weerbare samenleving.

Wat willen we bereiken?

B.2.1 Een veilige samenleving

In 2026 wil Leusden een veilige, veerkrachtige en verbonden gemeenschap zijn waarin inwoners zich beschermd voelen – zowel fysiek als digitaal. We werken aan het versterken van digitale weerbaarheid bij inwoners, bedrijven en onze organisatie, bestrijden georganiseerde criminaliteit door vroegtijdige signalering en samenwerking, en bouwen aan een samenleving die wendbaar en stabiel blijft in tijden van maatschappelijke onrust. Door deze integrale aanpak zorgen we ervoor dat veiligheid niet alleen voelbaar is, maar ook zichtbaar en duurzaam verankerd in onze leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.2.1.1 Versterken van de digitale weerbaarheid van inwoners, bedrijven en onze eigen organisatie

In Leusden zetten we volop in op het vergroten van digitale weerbaarheid voor jong en oud. We brengen HackShield onder de aandacht van basisscholen binnen het basisteam; deze cybersecuritygame leert kinderen tussen de 8 en 12 jaar online gevaren herkennen en maakt hen Cyberagenten voor Leusden, die hun kennis hopelijk ook delen met familieleden. Voor jongeren tussen de 12 en 25 jaar organiseren we het re_BOOTCMP, een event vol uitdagende IT-challenges en ontmoetingen met professionals uit de cybersecurity-, politie- en gamingwereld. Senioren worden via interactieve workshops in samenwerking met het Bureau Regionale Veiligheidsstrategie geholpen om online fraude beter te herkennen en te voorkomen. Ondernemers krijgen via trainingen van het Platform Veilig Ondernemen Midden-Nederland handvatten om zich te wapenen tegen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit. Tot slot vergroten we de aangifte- en meldingsbereidheid via de pilot 'doorontwikkeling cyberbeeld', opgezet in 2025 met de ZBLW-gemeenten, waarmee we meer inzicht krijgen in het gedrag van daders en slachtoffers en onze aanpak van cybercrime verder kunnen verbeteren.

B.2.1.2 Signaleren, voorkomen en bestrijden van de georganiseerde criminaliteit die het gezag ondermijnt en het vertrouwen van de samenleving in de autoriteiten aantast (ondermijning), samen met professionals en inwoners

In Leusden voeren we het Digitaal Opkopers Register (DOR) in en zijn (bijna) alle ondernemingen die goederen opkopen aangesloten op het Digitaal Opkopersloket, waarmee we beter zicht krijgen op mogelijke illegale handel. Binnen het basisteam ZBLW ontwikkelen we, met ondersteuning van de projectleider Mensenhandel van het RIEC, een handelingskader en handhavingsbeleid voor mensenhandel, gericht op arbeids-, seksuele en criminele uitbuiting, om eenduidig en effectief op te treden richting overtredders en slachtoffers. We reageren actief op signalen van ondermijning en voeren waar nodig integrale controles uit om deze te stoppen. Daarnaast investeren we in bewustwording over ondermijning in de zorg, delen we kennis met andere gemeenten en stimuleren we samenwerking om zowel preventieve als repressieve inzet mogelijk te maken. Tot slot overleggen we structureel over signalen van ondermijning binnen de gemeente.

B.2.1.3 Zorgen voor een wendbare en stabiele samenleving in vrijheid en verbondenheid (maatschappelijke onrust)

In 2025 zijn we gestart met het bondgenotenoverleg, waarin vertegenwoordigers van diverse doelgroepen in Leusden samenkomen om signalen over maatschappelijke onrust, extremisme en radicalisering te delen. Dit overleg helpt ons als gemeente om tijdig in te spelen op mogelijke spanningen en bij te dragen aan verbinding binnen de samenleving. We geven hier verder vorm aan door een werkwijze te ontwikkelen op basis van de handreiking van Bureau RVS voor het omgaan met signalen van radicalisering en extremisme. Daarnaast stimuleren we onze interne organisatie om deel te nemen aan kennissessies van Bureau RVS en investeren we in het uitbreiden en delen van kennis en ervaringen op dit thema.

Wat willen we bereiken?

B.2.2 Zorgen voor een goede verbinding, lokaal als bovenlokaal, tussen het zorgdomein en veiligheidsdomein waarmee zowel preventief als repressief gewerkt kan worden aan signalen en thema's

Een goede onderlinge verbinding tussen het zorgdomein en het veiligheidsdomein. We kennen elkaars aanpak, we maken afspraken en leren van casuïstiek en leggen lokaal en bovenlokaal benodigde verbindingen. Daarmee zorgen we voor het vroegtijdig signaleren van hulpvragen en voorkomen we escalaties bij personen en in de wijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.2.2.1 We structureren contacten en werkwijzen tussen het zorgdomein en veiligheidsdomein

In Leusden investeren we in preventie door vroegtijdige signalen van onbegrepen gedrag en problematiek en overlast in de wijk actief op te pakken binnen de operationele fase van de pilot Wijk-GGD. Daarvoor organiseren we een structureel (wijk)overleg binnen het zorg- en veiligheidsdomein om signalen van onbegrepen gedrag en problemen vroegtijdig de juiste hulp te kunnen bieden. Daarnaast richten we een integraal binnengemeentelijk jeugdoverleg in met een sluitende werkwijze, waarmee we beter zicht krijgen op jeugdigen binnen de gemeente en mogelijke risicogroepen, zoals de jonge aanwas. We overleggen elke vijf weken binnen de PGA-keten over lokale complexe casuïstiek op het gebied van zorg en veiligheid, zodat we gezamenlijk kunnen inspelen op situaties die extra aandacht vragen. Hierin blijven we de lokale PGA door ontwikkelen aan de hand van actuele trends. Ook nemen we vier keer per jaar deel aan de Learning Community Zorg & Veiligheid, waarbinnen we actief kennis, ervaringen en leerpunten uitwisselen om gezamenlijk te groeien in effectiviteit en samenwerking.

Wat willen we bereiken?

B.2.3 We voorkomen en beperken de gevolgen van branden, crises en rampen

Naast het voorkomen van incidenten, crises en rampen, willen we ook de eventuele gevolgen hiervan zoveel mogelijk beperken. De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De Veiligheidsregio Utrecht (VRU) voert deze taken uit voor de gemeente, maar de gemeente heeft hier zelf ook een grote rol in met de gemeentelijke crisisorganisatie en het ondersteunen van onze inwoners. Er is sprake van een toename aan risico's binnen de samenleving. Het klimaat verandert, er is vaker sprake van extreem weer, de kans op een onbeheersbare natuurbrand is toegenomen, het stroomnet is overbelast en er zijn geopolitieke spanningen. Dit vraagt om een goede eigen bedrijfscontinuïteit, een robuuste lokale crisisorganisatie en om weerbaarheid en veerkracht van onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

B.2.3.1 We blijven onze crisisorganisatie professionaliseren en versterken onze inwoners in hun weerbaarheid en veerkracht

In Leusden zorgen we voor een gedegen crisisplan dat is gebaseerd op drie pijlers: de continuïteit van onze eigen organisatie, een robuuste crisisorganisatie en de weerbaarheid van inwoners, waarbij scenario's als uitval van nutsvoorzieningen, oorlogsdreiging, cyberaanvallen en extreem weer worden uitgewerkt. Samen met andere afdelingen zoals communicatie en het sociaal domein activeren en informeren we inwoners, sleutelfiguren en ondernemers over toegenomen risico's en ontwikkelen we een communicatieplan voor vóór, tijdens en na een incident. We richten noodsteunpunten in om inwoners tijdens een crisis te ondersteunen en zorgen ervoor dat het gemeentehuis en medewerkers goed voorbereid zijn op situaties zoals stroomuitval en cyberaanvallen. Daarnaast versterken we de vakbekwaamheid van onze crisisorganisatie met praktijkgerichte trainingen, zodat deze snel en doeltreffend kan optreden wanneer dat nodig is. De gemeentelijke crisisorganisatie, ondersteund door de Veiligheidsregio Utrecht, is te allen tijde oproepbaar en vormt een essentieel onderdeel van onze inzet op een weerbaar en veerkrachtig Leusden.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partners	Politie, Larijs, Zorg & Veiligheidshuis, GGZ, Omthuis, Gemeenten basisteam ZBLW, RIEC, Bureau RVS, Veiligheidsregio Utrecht en COA.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat mag het Domein Bestuur kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-8.776	-7.728	-7.760	-7.826	-7.468	-7.462
Baten	824	710	853	965	792	485
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-7.952	-7.018	-6.907	-6.861	-6.676	-6.977
Toevoeging aan reserves	-25	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	289	235	102	62	62	62
Mutaties reserves	264	235	102	62	62	62
Gerealiseerd resultaat	-7.688	-6.783	-6.805	-6.799	-6.614	-6.915

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
0.1 Bestuur	-3.746	-2.587	-2.443	-2.357	-2.357	-2.357
0.2 Burgerzaken	-1.085	-1.108	-1.118	-1.158	-974	-1.274
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	-2.236	-2.486	-2.619	-2.619	-2.618	-2.618
1.2 Openbare orde en veiligheid	-885	-836	-727	-727	-727	-727
0.10 Toevoeging/onttrekking reserves	264	235	102	62	62	62
Resultaat	-7.688	-6.783	-6.805	-6.799	-6.614	-6.915

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
1.1 Veiligheid					109,0	109,0	109,0	109,0
1.2 robuuste en slagvaardige dienstverlening					741,0	741,0	741,0	741,0
Addendum CUP 2022-2026:								
Inwonertevredenheid/ burgerparticipatie	p.m.					p.m.	p.m.	p.m.
Nieuw beleid 2026:								
1. Formatie veiligheid					57,0	57,0	57,0	57,0
2. Borging wet digitale toegankelijkheid					15,0	15,0	15,0	15,0
	0	0	0	0	922	922	922	922

BBV-indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. Op de website kunnen ook vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	0,7	1,1	1,3	1,6
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,0	1,1	1,3	1,6
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	1,8	1,0	1,4	2,1
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde per 1.000 inwoners	2,9	3,4	4,0	3,3

Indicator: Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

Toelichting: Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek – Geregistreerde diefstallen

Indicator: Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Toelichting: Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek – Geregistreerde diefstallen

Indicator: Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Toelichting: Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek – Geregistreerde criminaliteit

Indicator: Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners

Toelichting: Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners. Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernielingen en misdrijven tegen de openbare orde en openbaar gezag.
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek – Geregistreerde criminaliteit

3. Domein Leefomgeving

De werkzaamheden in het Domein Leefomgeving zijn erop gericht dat Leusden een plek is waar het aangenaam is om te verblijven en te werken en waar mensen onbezorgd kunnen wonen. Dit doen we door te investeren in de leefomgeving en inrichting van de openbare ruimte op onderwerpen zoals klimaatadaptatie, water en riolering, versterking groene kwaliteit, wegen en infrastructuur. Met activiteiten waarmee we bijdragen aan de warmte- en energietransitie zorgen we ervoor dat Leusden leefbaar blijft voor de generaties na ons. We zorgen voor voldoende onderwijshuisvesting en houden wonen, werken en natuur in balans. Deze groene omgeving, die ook veel ruimte biedt om te recreëren, is tenslotte een van onze parels. Het gemeentelijk vastgoed gebruiken we om in maatschappelijke behoeften te voorzien. We werken toe naar een duurzamere samenleving, waarbij de ecologische voetprint van onze inwoners, bedrijven en organisaties wordt verkleind.

Dit alles vraagt een zorgvuldige invulling van de fysieke leefomgeving; het is een complexe opgave om de gemeente ook voor de toekomst aantrekkelijk en leefbaar te houden. We geven hier sturing aan met de omgevingsvisie. Hierin verwoorden we integraal de ambities op de relevante beleidsthema's en voor specifieke gebieden. Thematische of gebiedsgerichte omgevingsprogramma's bieden een concreet handelingsperspectief voor de ambities en bijbehorende opgaven. Daarvoor ondersteunende regels krijgen een plek in het omgevingsplan. Het uitgangspunt voor deze domeinoverstijgende nieuwe manier van werken omschrijven we in het beleidshuis. Zo werken we de komende jaren aan het actualiseren van de omgevingsvisie en het inrichten van de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan.

Het domein Leefomgeving heeft op diverse onderdelen raakvlakken met het domein Ruimte en domein Samenleving, bijvoorbeeld waar het gaat om ecologie, gezondheid, de omgevingsvisie en ruimtelijke plannen of maatschappelijk vastgoed ten behoeve van culturele of sportvoorzieningen (denk o.a. aan De Korf, zwembad Octopus, Burgemeester Buiningpark en Jan Banninkpark).

Relevante beleidsnotities domein Leefomgeving

- Grondstoffenbeleidsplan 2021-2025
- Regionale Energiestrategie 1.0 (2021)
- Voortgangsrapportage Regionale Energiestrategie 3.0 (2025)
- Transitievisie Warmte (2020)
- Uitnodigingskader zonne-energie en onderzoek windenergie (2021)
- Handreiking wijkaanpak (2022)
- Programmaplan warmte- en energietransitie (2024)
- Aanpak energiearmoede/ lokale aanpak isolatie 2024-2026 (NIP)
- GRP 2019-2023 (dec 2023 verlengd met twee jaar)
- Nota integraal gemeentelijk vastgoed
- Strategisch Integraal Huisvestingsplan Leusden 2016-2030
- Sportaccommodatienota
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Leusden 2015
- Duurzaamheidsagenda
- Groenbeleidsplan
- Bomenbeleidsplan
- Groen groeit mee pact
- Omgevingsvisie Gemeente Leusden (vast te stellen in 2025)
- Provinciale Omgevingsvisie c.a.
- Omgevingsplan Gemeente Leusden, die o.a. bestaat uit het
 - Bestemmingsplan
 - Buitengebied 2009
 - Paraplubestemmingsplan Cultureel Erfgoed 2020
 - Parapluplan Kamergewijze verhuur en woningsplitsing
- Beleidshuis fysieke leefomgeving (vast te stellen in 2025)

1. Energie- en warmtetransitie

Ambitie, context en achtergrond

In het College uitvoeringsprogramma van 2022 – 2026 sluiten we aan bij de landelijke en internationale afspraken om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Leusden wil deze afspraken realiseren door in te zetten op extra opwek in bebouwd gebied en door innovaties in opwek en opslag van energie te benutten. We hechten veel waarde aan ons buitengebied. Het uitgangspunt is dat de opwek en opslag van duurzame energie niet ten koste mag gaan van de huidige kwaliteit van het buitengebied. Dit kan betekenen dat er in Leusden jaarrond niet evenveel energie duurzaam kan worden opgewekt als er wordt verbruikt. Om klimaatneutraal te zijn mag het equivalent van de energie die in Leusden wordt gebruikt ook buiten Leusden duurzaam worden opgewekt.

In het Programmaplan warmte- en energietransitie 2030 beschrijven we hoe we toewerken naar 2050 klimaatneutraal. Dit betekent dat er in Leusden maximaal energie is bespaard en woningen zo veel mogelijk worden geïsoleerd. Het doel is om alle woningen te kunnen verwarmen met een betaalbaar alternatief voor aardgas. Bedrijven en bedrijfsterreinen verbruiken zo min mogelijk energie en wekken zoveel mogelijk energie op. Ons vervoer is emissievrij. Verder zijn er geen nieuwe projecten voor zonnenvelden of windmolens bij gekomen. We wekken maximaal energie op in bebouwd gebied en op dak en vlak, ook waar de markt op dit moment nog geen kansen voor ziet.

Dit alles betekent een uitdagende opgave waarmee iedereen in onze gemeente te maken zal krijgen. Als gemeente zijn we ons ervan bewust dat voor het realiseren van de gestelde ambities een volwaardige samenwerking essentieel is met alle betrokkenen. Wij zetten daarom in op het benutten van de lokale kracht van de samenleving, voeren we een betaalbaar en sociaal beleid en blijven we wendbaar en flexibel ten behoeve van toekomstige ontwikkelingen en de keuzevrijheid van onze inwoners en bedrijven. We stellen inwoners in staat om met zoveel mogelijk vrijheid eigen keuzes over de toekomstige energievoorziening te maken. Hierbij stemmen we samen met inwoners af wat zij nodig hebben om stappen te zetten in de energietransitie. Als gemeente stellen we ons proactief ondersteunend en stimulerend op. We juichen het toe als bewonersinitiatieven samenwerken om met elkaar stappen te zetten in de energie- en warmtetransitie.

Om onze ambitie waar te maken conform de hiervoor beschreven visie, hanteren we een aantal kaders. Deze komen enerzijds direct voort uit het College Uitvoeringsprogramma, anderzijds vormen ze logische stappen in het proces om te komen tot alternatieve warmteoplossingen of betreft het een taak die gemeenten vanuit het rijk overgedragen krijgen. Deze kaders zijn:

1. Geen grootschalige zon- en wind in het buitengebied
2. Isoleren als eerste stap
3. Opstellen warmteprogramma
4. Zon op dak en vlak in de gebouwde omgeving
5. Kleinschalige opwek bij agrarische bedrijven
6. Verkennen geothermie Eemland
7. Verkennen aquathermie
8. Netbewust Leusden (i.v.m. toenemende netcongestie)

Wat willen we bereiken?

L.1.1 Besparen van 22% energie in onze gebouwen in 2030 (ten opzichte van 2010) en stimuleren dat een derde van de personenauto's elektrisch rijdt

We gaan bewuster om met ons energiegebruik, we besparen door onze gebouwen beter te isoleren, zodat de gebouwen op termijn voor iedereen op een betaalbare wijze met een alternatief voor aardgas kunnen worden verwarmd. Bedrijven en bedrijventerreinen verbruiken zo min mogelijk energie. Daarnaast stimuleren we andere vormen van duurzaam vervoer en elektrische auto's.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.1.1 We ondersteunen inwoners bij het besparen op energie

Woningeigenaren worden ondersteund via het nieuwe gezamenlijke regionale energieloket. Voor de inwoners met een eigen woning wordt ondersteuning geboden middels een duurzaamheidslening, door hen te informeren over financieringsmogelijkheden, met energiegidsen (vrijwilligers) en maatwerkadvies voor verduurzaming van de woning. De Groene Belevenis faciliteert de vrijwilligersinitiatieven. Financiële middelen van het Rijk, specifiek bedoeld voor beperken van energiearmoede, worden ingezet voor de doelgroep met een kleine portemonnee. We richten ons ook op het ondersteunen van Verenigingen van Eigenaren. Voor woningeigenaren met een slecht geïsoleerde woning voeren we de Lokale aanpak isolatie uit. Daarbij maken we optimaal gebruik van de financiële middelen van het Rijk (Investeringssubsidie Duurzame Energie en energiebesparing, Specifieke Uitkering Nationaal Isolatie Programma). In 2026 gaan we werken met een aanmeldingsloket voor de bescherming van soorten als vleermuis, gierzwaluw en huismus om diverse duurzame activiteiten aan/in gebouwen natuurvriendelijk uit te voeren.

We werken buurtgericht via de Handreiking Participatie Wijkaanpak en starten in 2026 met de tiende en elfde buurt. De Groene Belevenis begeleidt daarbij de buurten om buurtteams van actieve bewoners te formeren, die vervolgens aan het stuur staan van de transitie in de buurt. Buurtbegeleiders ondersteunen de buurtteams bij de activiteiten als communicatie en inkoopacties, waarbij netcongestie een aandachtspunt is. We faciliteren maatschappelijke organisaties als sportverenigingen en kerken.

L.1.1.2 We ondersteunen bedrijven bij het besparen op energie en stellen een plan van aanpak op voor de verduurzaming van bedrijven(terreinen)

We ontzorgen bedrijven via individuele adviezen en een collectieve gebiedsgerichte benadering op bedrijventerrein Ambachtsweg. Bij deze gebiedsgerichte pilot stimuleren we de samenwerking tussen ondernemers en zoeken we de regionale samenwerking op. Hiermee bundelen we kennis en genereren we samen meer impact. Voorts stellen we, op basis van de opgedane kennis, een plan van aanpak op voor de verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen. Het gaat hierbij o.a. om informatievoorziening, ondersteuning van bedrijven en een gebiedsgerichte aanpak voor innovatieve, lokale energie-oplossingen (zoals het terugdringen van piekverbruik en energy-hubs). We maken optimaal gebruik van de Specifieke Uitkering Ontzorgingsprogramma MKB en het Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen (PVB).

L.1.1.3 We zorgen voor een betere laadinfrastructuur en maken inwoners en bedrijven bewust van kansen voor duurzaam vervoer

We voeren de integrale laadvisie uit, waarin de laadinfrastructuur voor Leusden nader is uitgewerkt voor bestaande en nieuwe gebieden, waarbij rekening moet worden gehouden met netcongestie. In de samenwerking met Metropool Regio Amsterdam-Electrisch (MRAe) en andere stakeholders wordt onderzocht hoe de laadinfrastructuur vraag gestuurd en rekening houdend met netcongestie doorontwikkeld kan worden. Daarnaast gaat het om het stimuleren en faciliteren van duurzaam vervoer en deelconcepten, en het wegnemen van drempels voor onder andere inwoner en ondernemers. We stimuleren werkgevers om het woon-werkverkeer van hun werknemers te verduurzamen samen met Goed op Weg.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners, De Groene Belevenis, buurtteams, Omthuis, sportverenigingen, vrijwilligersinitiatieven, EDC, Winst uit je Woning, provincie, Rijk, RVO, Stedin, ondernemers, Bedrijvenkring Leusden, Parkmanagement de Plantage, Federatie Bedrijvenkringen regio Amersfoort, gemeenten regio Amersfoort, PVB, MRAe, Goed op Weg
Verbonden Partijen	ODU
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L.1.2 Verminderen aardgasgebruik: in 2030 hebben we ons aardgasgebruik in de gemeente Leusden met 43% teruggebracht ten opzichte van 2010

We stappen af van gas als bron voor het verwarmen van onze gebouwen en we creëren duurzame alternatieven voor onze inwoners en bedrijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.2.1 We stellen een warmteprogramma (2026-2030) voor Leusden op en onderzoeken verschillende warmteoplossingen

Met de komst van de Wet gemeentelijke instrumenten Warmtetransitie wordt het Warmteprogramma een verplicht programma onder de Omgevingswet, dat uiterlijk eind 2026 moet zijn vastgesteld. In het Warmteprogramma beschrijven wij welke stappen wij de komende 10 jaar zetten in de verduurzaming van gebieden (zowel richting aardgasvrij-ready als richting aardgasvrij). Daarbij gaat het zowel om het bieden van inzicht in de alternatieve warmteoplossingen (individueel/collectief), als in mogelijke warmtebronnen (toepassen aquathermie, geothermie, bodemenergie) en het tempo waarin we gebiedsgericht aan de slag gaan. Het Warmteprogramma wordt vervolgens elke 5 jaar geactualiseerd en moet leiden tot een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, RES warmtetafel, provincie, Rijk, RVO, NPLW, Omthuis, waterschap Vallei en Veluwe, netbeheerders, Energiebeheer Nederland (EBN)
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L.1.3 Importeren van 428 TJ duurzame elektriciteit en/of (netbewust) innoveren zodat Leusden aan de opgave voor 2030 voor duurzame energie kan voldoen

Om in 2050 klimaatneutraal te zijn, maken we gebruik van innovaties, slimme energiesystemen en ontwikkelen lokale oplossingen. Daarnaast importeert Leusden een deel van de benodigde energie van buiten de gemeente, als aanvulling op de eigen opwek van duurzame energie.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.3.1 We breiden de elektriciteitsinfrastructuur uit

We ondersteunen activiteiten die nodig zijn voor het realiseren van een transportstation in Leusden. Daarnaast breiden we, in samenwerking met Stedin, het aantal transformatorhuisjes uit via een wijkgerichte benadering. De ambitie om duurzame stroom te importeren en niet lokaal op te wekken, zorgt ervoor dat meer verzwaringen (ruimte en financiële middelen) nodig zullen zijn op hoog- en middenspanningsnet. Ook faciliteren we ontwikkelingen van energieopslag in de vorm van bijvoorbeeld batterijen en warmteopslag.

L.1.3.2 We stellen een plan van aanpak op voor het beperken van netcongestie, het slimmer omgaan met de energie-infrastructuur en het toepassen van innovaties binnen Leusden

De energie-infrastructuur in Nederland is overbelast door de toenemende vraag naar en aanbod van duurzame energie. Dit is van invloed op het bereiken van onze ambitie "klimaatneutraal in 2050". Wij stellen een plan van aanpak op om de impact van het overbelaste net te minimaliseren en zorg te dragen dat onze ambities (warmte- en energietransitie alsmede nieuwbouw en uitbreidingvraagstukken in de bebouwde omgeving) bereikt kunnen worden. Hiervoor zijn wij in overleg met andere lokale overheden, de provincie, het Rijk en de netbeheerder Stedin.

L.1.3.3 We onderzoeken de mogelijkheden van inkoop van duurzame elektriciteit van buiten Leusden

Om als Leusden klimaatneutraal te worden is inkoop van elektriciteit voor de restopgave nodig. In 2026 starten we met een onderzoek naar de wijze waarop dit mogelijk is.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Stedin, Energiebeheer Nederland (EBN), Provinciaal overleg pMiek, Regionaal overleg netcongestie, provincie, Rijk
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

L.1.4 Opwekken van elektriciteit via zon op dak met 100.000 zonnepanelen in 2030 bij woningen en voor overig zon op dak/vlak met 52193 zonnepanelen

We willen zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de beschikbare stedelijke ruimte en daarmee ons buitengebied ontzien. Er is nog veel ruimte in de versteende omgeving van de gemeente Leusden om te gebruiken voor energieopwekking. Denk aan daken, muren en boven parkeerplaatsen. Hierbij willen wij manieren vinden om het aantrekkelijk te maken om de maximale oppervlakte te gebruiken, in plaats van slechts dat deel dat voor de eigen elektriciteitsbehoefte nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.1.4.1 We stimuleren zon op dak op woningen en niet-gemeentelijk vastgoed

We ondersteunen acties voor inkoop van zonnepanelen voor particulieren. Daarnaast gaan we in overleg met sportverenigingen voor mogelijkheden van duurzame opwek. Netcongestie geeft geen beperking op kleine aantallen zonnepanelen. Deze kunnen worden afgeschakeld als er te veel aanbod van stroom is. Voor een aanvraag van meer dan 200 panelen, komt deze op de wachtlijst voor teruglevering te staan. Dit heeft te maken met transportschaarste op het net. De gemeente zal met haar partners ook advies geven over wanneer het slim is om energie te gebruiken en/of op te slaan in bijvoorbeeld batterijen. Dit draagt bij aan de gestelde doelen en beperkt de impact op het elektriciteitsnet.

L.1.4.2 We ondersteunen bedrijven om meer duurzame energie op te wekken en onderzoeken potentie voor solar carports

We ontzorgen bedrijven via een individuele aanpak en een collectieve gebiedsgerichte benadering, waarbij we de samenwerking tussen ondernemers stimuleren en innovatieve oplossingen als groepscontracten introduceren. We zoeken hierbij de regionale samenwerking op om kennis te bundelen en samen meer impact te genereren. In regionaal verband vindt onderzoek plaats naar mogelijkheden voor solar carports. Leusden kent twee kansrijke locaties, te weten de carpoolplaats nabij de A28 en Mastenbroek. In overleg met de regio Amersfoort en MRA-e wordt dit nader uitgewerkt.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	Inwoners, maatschappelijke organisaties, Stedin, Ondernemers, Bedrijvenkring Leusden, Parkmanagement de Plantage, Federatie Bedrijvenkringen regio Amersfoort, provincie, RES-elektriciteitstafel, MRAe, PVB, RVO
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

2. Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit

Ambitie, context en achtergrond

Duurzaamheid is een breed onderwerp en heeft een ecologisch (Planet), economisch (Profit) en sociaal (People) aspect dat beïnvloedt of een handeling duurzaam is. Duurzaamheid zal in de gehele breedte komende decennia actueel zijn. Naast de energietransitie zijn klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit thema's die een belangrijke stempel drukken op ons dagelijks leven. Wij kunnen het verduurzamen als gemeente Leusden niet alleen. Daarom zetten wij in op een constructieve en effectieve samenwerking met de logische samenwerkingspartners.

Wat willen we bereiken?

L.2.1 Stimuleren van onze inwoners en bedrijven om duurzaam te handelen

Bij de transitie naar een duurzamere samenleving kijken we breder dan alleen de energietransitie. Duurzaam Doen Leusden zet in op bewustwording van inwoners en bedrijven, zet aan tot een duurzame leefstijl en handelen en ondersteunt en versterkt duurzame initiatieven in de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.2.1.1 We voeren duurzame acties uit in het kader van Duurzaam Doen Leusden of we stimuleren dat deze acties worden uitgevoerd

Met partijen uit de samenleving acties uitvoeren voor onderwerpen, zoals voedsel, lokale en circulaire economie en het verkleinen van de ecologische voetprint.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	We werken samen met lokale partijen, zoals De Groene Belevens, Lekker Lokaal Leusden, CML Milieuorganisatie Leusden, het Eet Werk Café
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

3. Toekomst afvalinzameling

Ambitie, context en achtergrond

Per 1 januari 2027 zal de gemeente Leusden toetreden tot overheids gedomineerd afvalbedrijf ROVA ten behoeve van inzameling huishoudelijk afval.

Wat willen we bereiken?

L.3.1 Onderbrengen inzameling huishoudelijke afval en bijbehorende dienstverlenende taken bij ROVA

Door afvalinzameling en bijbehorende dienstverlenende taken onder te brengen bij ROVA, kunnen wij als gemeente de kwaliteit van de afvaldiensten verhogen, kosten beheersen en bijdragen aan duurzaamheidsdoelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.3.1.1 Formuleren en uitwerken samenwerkingsovereenkomst ROVA

Ten behoeve van een kwaliteitsgerichte afvalinzameling is het noodzakelijk om goede afspraken te maken over de wijze van dienstverlening en duurzaam afvalbeheer.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	ROVA
Bijdrage Verbonden Partij	

4. Grondstoffenbeleidsplan 2026-2030

Ambitie, context en achtergrond

Het opzetten van een nieuw grondstoffenbeleidsplan voor de komende 4 jaar ten behoeve van een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking van afval binnen de gemeente Leusden.

Wat willen we bereiken?

L.4.1 Vastleggen van de ambities op het gebied van inzameling en recycling van huishoudelijk afval

Een grondstoffenbeleidsplan is een cruciaal instrument om als gemeente het afvalbeleid te verbeteren en de overgang naar een circulaire economie te realiseren, met als doel een duurzame toekomst voor alle inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.4.1.1 Inzetten op het verhogen van kwaliteit, hergebruik en recycling van grondstoffen

Inwoners zo goed mogelijk informeren, faciliteren en motiveren om hun afval juist te scheiden.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partners	
Verbonden Partijen	ROVA, VANG huishoudelijk afval
Bijdrage Verbonden Partij	Kennis en expertise

5. Beleid maatschappelijk vastgoed

Ambitie, context en achtergrond

De gemeente heeft een bescheiden maar gevarieerde portefeuille maatschappelijk vastgoed. Dit vastgoed dient voor de uitvoering van functies en taken van de gemeente of voor maatschappelijke organisaties die niet op andere wijze kunnen worden gehuisvest. Kosten en financiële en maatschappelijke opbrengsten zijn daarbij met elkaar in verhouding. We streven naar verdere verduurzaming en kostenbesparing, al dan niet met aanpassing en herschikking van de portefeuille. Om in de komende jaren hierin de juiste keuzes te maken is een up-to-date, toekomstbestendige vastgoedorganisatie en -strategie nodig. Het Beleidskader Sociaal Domein en de langetermijnvisies op cultuur, sport en vastgoed vormen hiervoor het fundament.

Wat willen we bereiken?

L.5.1 Maatschappelijk vastgoed goed gefundeerd

We streven naar een toekomstbestendig vastgoedbeleidskader rekening houdend met de vastgestelde beleidsdoelen van het sociaal domein, cultuur en sport.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.5.1.1 De portefeuille in beeld, we willen weten wat we hebben en wat we ermee kunnen

In 2026 gaan we verder met de basis op orde bij maatschappelijk vastgoed. Op basis van de in 2025 uitgevoerde portefeuillanalyse en geformuleerde kaders en randvoorwaarden, werken we in 2026 toe naar een integrale visie op het vastgoedbeleid en een toekomstbestendige duurzame portefeuillestrategie.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Voor het opstellen van het beleid werken we samen met een breed scala aan lokale stakeholders, die betrokken zijn bij ons maatschappelijk vastgoed. Denk aan gebruikers en exploitanten, sportclubs, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen etc.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

6. De Korf

Ambitie, context en achtergrond

De Korf herbergt een aantal functies die de samenleving in grote mate waardeert. Besloten is De Korf te herontwikkelen. De maatschappelijke voorzieningen die nu in De Korf gehuisvest zijn, willen wij voor onze gemeente behouden. Hiervoor is een projectorganisatie ingericht en wordt van grof naar fijn over meerdere jaren een plan uitgewerkt en uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

L.6.1 Behoud en/of versterken van maatschappelijke voorzieningen, vernieuwen van maatschappelijk vastgoed, versterken van het centrumgebied en bijdragen aan de ambities uit de woonvisie en woon-zorgvisie

De herontwikkeling van De Korf levert een positieve bijdrage aan de beleidsambities voor cultuur, sport, wonen, EZ en maatschappelijk vastgoed en mogelijk nog andere aspecten die door de herontwikkeling van De Korf geraakt worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.6.1.1 We werken de kaders uit tot plannen op basis waarvan aanbesteding en uitvoering in de komende jaren kunnen plaatsvinden

Uitgaande van een kaderstellend raadsbesluit over functies, ruimtelijke scenario's, globale financiële ramingen en dekkingsplan in het najaar van 2025 zal 2026 in het teken staan van de uitwerking van de realisatiestrategie, marktverkenning, nadere fasering, ontwerp van (delen van) het te realiseren programma en aanbesteding(en). Ook zal in 2026 gewerkt worden aan juridisch-planologische procedures om de realisatie van De Nieuwe Korf en bijbehorende maatschappelijk vastgoedprojecten elders in Leusden mogelijk te maken.

Met wie werken we samen?	
Rol van de gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Belanghebbenden en (beoogde) partners rondom De Korf zoals de exploitant/beheerder, Stichting Theater De Tuin, Stichting Scholen in de Kunst, Bibliotheek Eemland, Zonnecoöperatie De Korf, diverse sportverenigingen, Omthuis, omwonenden, ondernemers en vastgoedeigenaren van de Hamershof, en t.z.t. marktpartij(en)/ontwikkelaar(s)
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

7. Onderwijshuisvesting

Ambitie, context en achtergrond

Om klaar te zijn voor de toekomst en in te kunnen spelen op constante veranderingen is in 2025 het Strategisch Integraal Huisvestingsplan (SIHPL) geactualiseerd. De actualisering van de Verordening onderwijshuisvesting uit 2015 volgt in 2026 na invoering van de nieuwe wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. Daarna starten we met de uitvoering van de huisvestingsstrategie. Als eerste lossen we het meest urgente ruimteprobleem op door een nieuwe onderwijslocatie te realiseren.

In 2025 is gestart met de voorbereidingen van deze nieuwe onderwijslocatie, als onderdeel van het Schuifplan. In 2026 wordt deze nieuwe school opgeleverd aan het schoolbestuur. In 2026 start ook de voorbereiding van de verhuizing van de groepen in de tijdelijke locatie Lingewijk naar MFC Atlas.

Wat willen we bereiken?

L.7.1 Onderwijsaccommodatie goed gefundeerd

In 2025 is het toekomstbestendig SIHPL vastgesteld. In 2026 volgt de actualisatie van het beleidskader van de Verordening Onderwijshuisvesting na invoering van de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting.

Wat gaan we daarvoor doen?

L.7.1.1 De actualisering van de Verordening Onderwijshuisvesting uit 2015 volgt in 2026 na invoering van de nieuwe Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting

We stellen in 2026 een geactualiseerde Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Leusden op, gebaseerd op de nieuwe Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. De Verordening vormt het onderliggende (gemeentelijk) kader voor het SIPHL.

L.7.1.2 We maken accommodatiebeleid voor bewegingsonderwijs

Bewegingsonderwijs en sportaccommodaties zijn geen onderdeel van het SIHPL. We werken dit in 2026 uit in een accommodatieplan, gebaseerd op het Sportaccommodatiebeleid (april 2024) en een nadere analyse uitgevoerd in 2025. De Nieuwe Korf betrekken we hier ook in.

L.7.1.3 We realiseren nieuwe huisvesting voor GBS Het Christal (Schuifplan)

De renovatie van Hoefijzer 18, gestart in 2025, wordt in 2026 voltooid. Hierna verhuist GBS Het Christal vanuit MFC Atlas naar de nieuwe locatie.

L.7.1.4 MFC Atlas biedt plaats aan de Taalschool en de Ontmoetingsschool

Eind 2026 verhuist GBS Het Christal naar de nieuwe onderwijslocatie aan Hoefijzer 18. In 2026 starten we met de voorbereidingen voor het verhuizen van de Taalschool en enkele groepen van de Ontmoetingsschool van de tijdelijke schoollocatie Lingewijk naar MFC Atlas.

L.7.1.5 We starten met de voorbereidingen voor de vernieuwingsopgave van basisschool 't Startblok en de St. Jozefschool in Achterveld

Vooruitlopend op de integrale visie Achterveld, starten we in 2026 met de voorbereidingen voor de vernieuwingsopgave van basisschool 't Startblok en de St. Jozefschool in Achterveld. We pakken dit op in nauwe samenwerking met de schoolbesturen en in afstemming met de overige partners en de samenleving in Achterveld (i.h.k.v. visieontwikkeling Achterveld).

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Schoolbesturen, ouders van leerlingen (indirect) Maatschappelijke partners en samenleving
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat mag het Domein Leefomgeving kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-20.174	-25.746	-24.579	-24.150	-24.473	-24.457
Baten	9.212	15.815	11.242	11.006	11.222	11.176
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.962	-9.931	-13.337	-13.143	-13.251	-13.281
Toevoeging aan reserves	-2.389	-6.631	-2.411	-2.902	-2.284	-2.286
Onttrekking aan reserves	3.746	4.224	2.539	3.004	2.480	2.391
Mutaties reserves	1.357	-2.407	128	102	196	105
Gerealiseerd resultaat	-9.605	-12.338	-13.209	-13.041	-13.055	-13.176

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-454	2.133	-401	-359	-359	-359
2.1 Verkeer en vervoer	-5.889	-4.742	-5.577	-5.615	-5.773	-5.908
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.399	-1.380	-1.318	-1.328	-1.322	-1.321
5.2 Sportaccommodaties	-1.594	-1.750	-2.219	-2.090	-2.081	-1.964
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	20	9	9	9	9	9
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.853	-3.197	-2.923	-2.953	-2.978	-3.000
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	30	-15	-79	-79	-79	-79
7.2 Riolering	581	517	585	584	584	584
7.3 Afval	991	1.040	1.025	1.034	1.076	1.084
7.4 Milieubeheer	-1.352	-2.432	-2.319	-2.229	-2.209	-2.209
7.5 Begraafplaatsen	-44	-114	-118	-118	-118	-118
0.10 Toevoeging/onttrekking reserves	1.357	-2.407	128	102	196	105
Resultaat	-9.605	-12.338	-13.209	-13.041	-13.055	-13.176

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
2.1 Energie- en warmtetransitie	162,0				730,0	730,0	730,0	730,0
2.2 Duurzaamheid, klimaatadaptatie en versterking groene kwaliteit					76,0	76,0	76,0	76,0
2.3 Beleid vastgoed								
2.4 Beleid sport								
2.5 De Korf	125,0							
2.6 Visie Banningpark (incl. fort 33 en scholen in de kunst)	5,0							
2.7 Toekomst zwembad Octopus	10,0							
Nieuw beleid 2026:								
1. Formatie sportaccommodaties	87,0	87,0	87,0					
2. Invasieve exoten	20,0	20,0	20,0					
3. Inzet dossier wolf	35,0							
	444,0	107,0	107,0	0,0	806,0	806,0	806,0	806,0

BBV-indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) en zijn daar ook te raadplegen. Op de website kunnen ook vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	64	56	67	-
% Hernieuwbare elektriciteit	17,3	26,9	-	-

Indicator: *Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)*

Toelichting: De hoeveelheid niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval (kg) per inwoner.

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek - Statistiek Huishoudelijk afval

Indicator: *% Hernieuwbare elektriciteit*

Toelichting: Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor

4. Domein Samenleving

Het Sociaal Domein gaat over jeugd en onderwijs, zorg en welzijn, werk en inkomen, sport en cultuur.

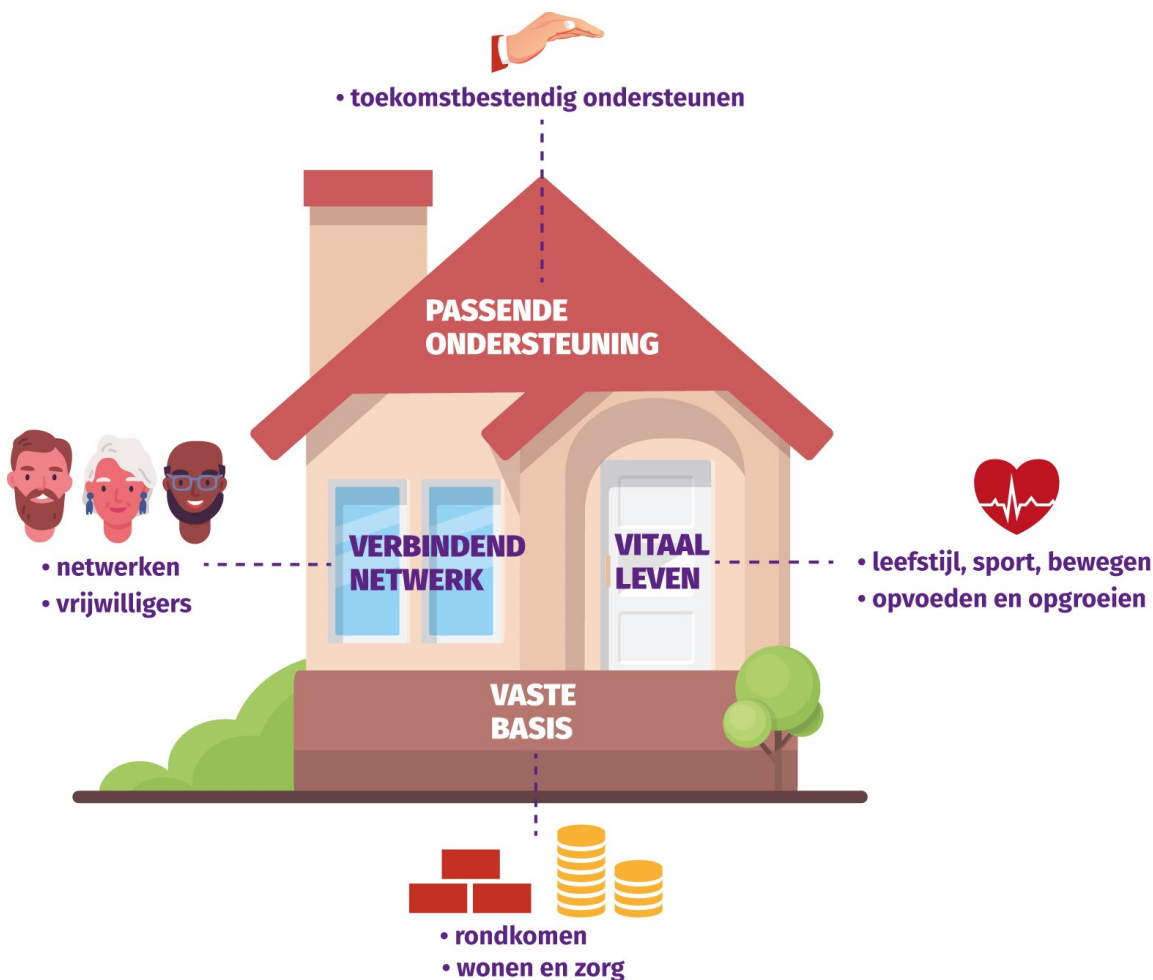
Bij jeugd en onderwijs richten we ons op preventieve ondersteuning voor de jeugd, de samenwerking met het onderwijs, inclusief passend onderwijs, de inzet van leerlingenvervoer en leerplicht, en de inzet van ingekochte Jeugdhulp.

Bij zorg en welzijn richten we ons op preventieve ondersteuning voor m.n. volwassenen, volksgezondheid, de inzet van vrijwilligers, mantelzorgondersteuning, initiatieven vanuit de samenleving, vervoer, en de inzet van ingekochte maatschappelijke ondersteuning en zorg.

Bij werk en inkomen richten we ons op arbeidsintegratie, integratie van statushouders, armoedebeleid en schuldhulpverlening.

Binnen deze terreinen zijn doelen geformuleerd in ons integrale Beleidskader Sociaal Domein.

Met het Beleidskader Sociaal Domein maart 2023 - 2027 bouwen we, samen met onze partners, aan een thuis voor iedere inwoner. Daarbij gaan we uit van de visie dat rondkomen, wonen en veiligheid het fundament van het leven vormen. Vanuit die vaste basis is er ruimte voor ontmoeting en verbinding in netwerken met anderen, zodat we elkaar zien en om hulp kunnen vragen. Daarmee ontstaan er ook kansen om - waar het kan - een vitaal en gezond leven op te bouwen: gezonde voeding, bewegen of sporten en meedoen in de samenleving houden ons lichamelijk en mentaal fit – dit is de kern van preventie. Voor wie dat nodig heeft, is er passende ondersteuning en zorg door de gemeente, onder andere op het terrein van Wet maatschappelijke ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet.

De programmaonderdelen binnen domein Samenleving bestaan hiermee uit:

1. Vaste basis, met doelen rondom Rondkomen, Wonen en zorg, en Opvang vluchtelingen
2. Verbindend netwerk, met doelen rondom Netwerken en Vrijwilligers
3. Vitaal leven, met doelen rondom Leefstijl, sport, bewegen en Opvoeden en opgroeien
4. Passende ondersteuning, met Toekomstbestendige ondersteuning als doel

Relevante beleidsnotities domein Samenleving

- Beleidskader Sociaal Domein, Thuis in Leusden, samenbouwen aan nu en later, maart 2023-2027
- Verordening Jeugdhulp Leusden 2025
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Leusden 2025
- Verordening Adviesraad Sociaal Domein 2025
- Algemene subsidieverordening 2024
- Criteria fonds samenlevingsinitiatieven 2019
- Verordening Maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2018
- Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Leusden 2015
- Verordening re-integratie Participatiewet Leusden 2015
- Verordening Individuele inkomenstoeslag Leusden 2015
- Verordening Individuele studietoelage Leusden 2015
- Verordening tegenprestatie 2015
- Verordening Cliëntenparticipatie Wet sociale werkvoorziening Leusden 2017
- Verordening Persoonsgebonden budget begeleid werken Wet sociale werkvoorziening 2008
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2021
- Beleid Peuteropvang en vve 2022
- Handhavingsbeleid kinderopvang 2016
- Woonvisie en Woonzorgvisie (2025-2030), 'Op weg naar onbezorgd wonen 2025-2030'
- Cultuurnota: Cultuur dichtbij, kiezen voor cultuur in Leusden 2024-2028
- Visie op (overdekt) zwemmen in Leusden
- Toekomstscenario's zwembad Octopus, 2024
- Sportaccommodatiebeleid, 2024

1. Vaste basis

Ambitie, context en achtergrond

Een vaste basis is het eerste onderdeel van onze visie uit het Beleidskader Sociaal Domein, Thuis in Leusden. Ieder mens, en iedere inwoner van Leusden, heeft in het leven een vaste basis nodig. Een fundament waarop je kunt bouwen. Zo hebben inwoners zekerheid nodig dat zij voldoende inkomen hebben om te kunnen leven, dat zij kunnen rondkomen. Maar een vaste basis is meer dan deze veel besproken 'bestaanszekerheid'. Het gaat ook om wonen, passend kunnen wonen, een plek hebben van waaruit je je leven kunt opbouwen. Zelfstandig of met ondersteuning. En dat in een veilige leefomgeving - mensen hebben veiligheid nodig om te wonen en te leven, een veilig bestaan. Rondkomen, wonen en veiligheid vormen een fundament in het leven. Inwoners hebben hier zelf een verantwoordelijkheid in – de overheid, de gemeente ook.

- Bij dit onderdeel Vaste basis hebben we gekozen voor het speerpunt Rondkomen, waarmee we ernaar toe willen werken dat inwoners zich in een gezonde financiële situatie bevinden en mee kunnen doen in de samenleving.
- Met het speerpunt Wonen en Zorg willen we ernaar toe werken dat inwoners passend kunnen wonen in een veilige leefomgeving. Dat is een randvoorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. We zetten in op een betere aansluiting van het aanbod aan woningen op de behoefte die er in Leusden is.
- Ook de opvang van vluchtelingen in Leusden is een opgave die we in dit onderdeel omschrijven.

Wat willen we bereiken?

S.1.1 Inwoners bevinden zich in een gezonde financiële situatie en kunnen meedoen in de samenleving

Goed met geld omgaan is een thema waar iedereen mee te maken heeft. We richten ons op preventie en bewustwording. Als het inwoners zelf niet lukt om rond te komen, ondersteunen we inwoners zo vroeg mogelijk om erger te voorkomen. Weinig financiële ruimte mag geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving. We spelen in op actuele ontwikkelingen en passen onze minima-regelingen waar nodig aan.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.1.1.1 We stimuleren gezonde bestedingspatronen onder volwassenen en jongeren

We dragen uit dat iedereen in financiële problemen kan komen, door stijgende prijzen of verlies van een partner, baan, of een scheiding (*life events*). Met een communicatiecampagne willen we inwoners met een modaal inkomen die door onvoldoende buffer bij tegenslag in financiële problemen zouden kunnen komen, wijzen op de mogelijkheid om grip te krijgen en houden door hun bestedingspatronen aan te passen. De campagne is in 2025 van start gegaan en zal in 2026 doorlopen en worden doorontwikkeld (aangevuld, geïntensiveerd en/of gespecificeerd).

S.1.1.2 We vergroten het bereik, de toegankelijkheid en effectiviteit van minimaregelingen

Het aantal minima in Leusden neemt toe. Naar aanleiding van een evaluatie van effectiviteit en bereik van minimaregelingen die in het 3e kwartaal 2025 is afgerond, zullen voorstellen worden gedaan om de bereikbaarheid en effectiviteit van onze minimaregelingen te verhogen.

S.1.1.3 We helpen inwoners in de bijstand met persoonlijke ontwikkeling en meedoen in de samenleving

We starten met een pilot van twee jaar voor een groep inwoners die langdurig gebruik maakt van een bijstandsuitkering. In het project halen we op wat de brede behoeften zijn van de deelnemers, met als doel deze inwoners (maatschappelijk) te activeren en mee te laten doen. Het project geven we vorm samen met onze partners en inwoners. Wat we leren uit de pilot verwerken we in onze dienstverlening.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Stadsring, Gemeente Amersfoort, Lariks, Werkgeversservicepunt (WSP), Voedselbank Leusden, Integratiewerk, Omthuis, fondsen als Stichting De Boom, Noodfonds.
Verbonden Partijen	RWA
Bijdrage Verbonden Partij	RWA-Amfors biedt werk en begeleiding aan SW-medewerkers uit de arbeidsmarkt regio Amersfoort.

Wat willen we bereiken?

S.1.2 Inwoners kunnen zoveel mogelijk zelfstandig en passend wonen in een veilige leefomgeving

Passend kunnen wonen in een veilige leefomgeving is een randvoorwaarde om mee te kunnen doen in de samenleving. Een tekort aan woningen en gestegen woningprijzen maken het ook in Leusden nog lastiger om een passende plek te vinden. Niet iedereen heeft hier last van. We zien wel dat het ontbreken of moeilijk kunnen vinden van een passende woonplek negatieve gevolgen kan hebben voor iemands leven c.q. levensloop.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.1.2.1 We bieden inzicht in mogelijkheden voor aanpassing van de woning om zo langer zelfstandig te kunnen blijven wonen

Om langer zelfstandig, zo nodig met (pré)mantelzorg ondersteuning, te kunnen blijven wonen, maken we inzichtelijk welke aanpassingen van de woning daarbij ondersteunend zijn en onderzoeken we de mogelijkheden van een revolverend fonds als hulpmiddel voor de financiering van de aanpassingen.

S.1.2.2 We werken samen met onze (subsidie)partners aan een domein overstijgende aanpak van mantelzorgondersteuning in Leusden

Het rapport Invoormantelzorg (2021) biedt handreikingen voor een goede ondersteuning. Een aantal aanbevelingen is al opgepakt. Met onze (subsidie)partners en mantelzorgers bespreken we hoever we zijn met de implementatie van deze aanbevelingen en werken we samen aan toegankelijke en domein overstijgende mantelzorgondersteuning. We zetten vervolgstappen op het gebied van informatieverstrekking, ontspanning en mogelijkheden om elkaar te ontmoeten in een netwerk.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Omthuis, Lariks, belangenbehartigers en vrijwilligers vanuit onze maatschappelijke partners, wijkverenigingen
Verbonden Partijen	Partners regionaal Zorgakkoord "Samen Sterker Eemland"
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

S.1.3 Opvangen van vluchtelingen in Leusden

Ook in Leusden hebben we een verantwoordelijkheid voor de opvang van diverse groepen vluchtelingen. We vangen zowel Oekraïense ontheemden op als alleenstaande minderjarige vreemdelingen. We willen ons aandeel van de benodigde opvangplekken van asielzoekers realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.1.3.1 We zoeken een nieuwe passende huisvesting voor de 240 Oekraïense ontheemden die tot 1 juni 2026 aan de Storkstraat 8-10 verblijven

In 2024 is een projectleider aangenomen die de opdracht heeft huisvesting te vinden voor 240 personen. De projectleider brengt verschillende opties in kaart, weegt verschillende belangen en stelt B&W, de raad en de organisatie regelmatig op de hoogte.

S.1.3.2 We vangen in Leusden 60 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv'ers) op

De amv'ers worden opgevangen op de locatie Speelkamp 22. In de bestuursovereenkomst met het COA is onder andere afgesproken om na 10 maanden vanaf het moment dat er sprake is van volledige bezetting van het opvangcentrum te evalueren. We monitoren en evalueren de opvang en begeleiding van de alleenstaande minderjarige vreemdelingen die in het opvangcentrum verblijven.

S.1.3.3 We vangen asielzoekers op in het kader van de Spreidingswet

Hoewel Leusden in de afgelopen periode bovennormale inspanningen heeft geleverd door circa 300 Oekraïense ontheemden te herhuisvesten, richt de aandacht zich in 2026 op het invullen van de wettelijke taakstelling zoals die voortvloeit uit het verdeelbesluit van de Spreidingswet per 1 juli 2025. In dat kader lopen er momenteel diverse onderzoeken en worden businesscases uitgewerkt voor mogelijke opvanglocaties. In 2026 verwacht de gemeente op basis van de uitkomsten hiervan besluiten te kunnen nemen over de haalbaarheid en vormgeving van de

opvangcapaciteit die nodig is om invulling te geven aan de Spreidingswet. De mate waarin de taakstelling in 2026 daadwerkelijk kan worden gerealiseerd, is afhankelijk van de resultaten van deze trajecten. De gemeente streeft naar een verantwoorde en duurzame uitvoering, met oog voor draagvlak, ruimtelijke inpassing en een toekomstbestendige opvangstructuur.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Lokale bedrijven, zorg- en onderwijsinstellingen, vrijwilligersgroepen
Verbonden Partijen	VRU, Kansmakersteam Provincie Utrecht
Bijdrage Verbonden Partij	

2. Verbindend netwerk

Ambitie, context en achtergrond

Een verbindend netwerk is het tweede onderdeel van onze visie. Aanvullend op een vaste basis, heeft ieder mens verbinding nodig met mensen om zich heen. Verbinding is meer dan elkaar af en toe ontmoeten, meer dan het ondernemen van activiteiten buiten de deur. Hoewel dat belangrijk is en blijft, betekent ontmoeten van mensen tijdens een activiteit nog niet dat iemand zich ook verbonden voelt met anderen, dat iemand onderdeel is van een betekenisvol netwerk. Een structuur van verbindende netwerken zorgt voor een sterke samenleving van inwoners, die een uitdaging aan kan.

- Met het speerpunt Netwerken willen we ernaar toe werken dat inwoners onderdeel zijn van een (sociaal) netwerk. Ruim 25 procent van de volwassenen in Leusden voelt zich sociaal eenzaam. Niet iedereen heeft het gevoel in verbinding te staan met anderen. We stimuleren dat inwoners zelf actief kunnen bouwen aan netwerken, dat huidige netwerken worden versterkt en dat inwoners die dat nodig hebben, worden ondersteund bij het aansluiten bij een sociaal netwerk.
- Met het speerpunt Vrijwilligers willen we ernaar toe werken dat we het potentieel van vrijwilligers behouden of laten groeien. Leusden kent heel veel betrokken vrijwilligers, maar er is een noodzaak om ook op de lange termijn voldoende vrijwilligers te behouden.

Wat willen we bereiken?

S.2.1 Inwoners van Leusden zijn onderdeel van een (sociaal) netwerk

Een sociaal netwerk is een verzamelaar voor het geheel aan betekenisvolle personen dat functioneert als een ondersteuningsbron voor het eigen welzijn en dat van andere personen in het netwerk. Het sociale netwerk draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en geeft in de nabije toegang tot persoonlijke steun, diensten, en materiële steun. Voor inwoners waar dit een brug te ver voor is, is er de mogelijkheid voor één op één ondersteuning.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.2.1.1 We werken samen met onze (subsidie)partners in het zorgen voor een netwerkstructuur in Leusden

Met onze (subsidie)partners maken we afspraken over op welke wijze zij een rol kunnen nemen in het stimuleren of bieden van netwerken en de toeleiding van inwoners naar een netwerk. We maken een verdiepingsslag in het vormgeven en monitoren van de afspraken.

S.2.1.2 We stimuleren de wijkverenigingen om een netwerk te zijn van en voor inwoners

De wijkverenigingen zijn een laagdrempelige ontmoetingsplek voor inwoners. Ook kunnen zij voor inwoners een netwerk zijn waarop ze kunnen terugvallen. Ook bieden zij aan inwoners, die dat nodig hebben, ondersteuning bij het opbouwen van een netwerk. We bieden hiervoor handvaten aan de vrijwilligers, faciliteren kennisuitwisseling en werken in gezamenlijkheid met de wijkverenigingen aan het stimuleren van duurzame relaties.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Wijkverenigingen, Lariks en partijen waar we een subsidierelatie mee hebben.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

S.2.2 Behouden en waar mogelijk vergroten van het potentieel van vrijwilligers in Leusden

Organisaties hebben te kampen met minder vrijwilligers. Ook hebben beschikbare vrijwilligers minder tijd door toegenomen andere taken zoals werk of mantelzorg. Dit is een landelijk probleem. In Leusden zijn wij voor een groot deel afhankelijk van de inzet van vrijwilligers voor veel activiteiten en voorzieningen op het gebied van sport, welzijn en cultuur. Daarom vinden wij het belangrijk om zoveel mogelijk vrijwilligers te behouden en waar mogelijk meer inwoners in Leusden in staat te stellen om vrijwilligerswerk te doen.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.2.2.1 We versterken samenwerking en kennisuitwisseling tussen vrijwilligersorganisaties via het vrijwilligersplatform

Enerzijds is het platform een middel voor organisaties om elkaar te ontmoeten, kennis te delen en samen te werken, anderzijds is het platform een klankbord om verbeteringen op het gebied van vrijwilligersondersteuning te bespreken. Door middel van het platform wordt gezamenlijk geïnvesteerd in manieren om inwoners in Leusden in staat te stellen om vrijwilligerswerk te (blijven) doen.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Vrijwilligersorganisaties op het gebied van sport, welzijn en cultuur, Lariks
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partij	

3. Vitaal leven

Ambitie, context en achtergrond

Een vitaal leven is het derde onderdeel van onze visie. Op de fundering van een vaste basis, en verbonden in een netwerk, kunnen inwoners een vitaal leven opbouwen. Een vitaal leven is een gezond leven. Gezondheid is niet vanzelfsprekend, maar een gezonde leefstijl is een keuze. Gezonde voeding, sporten en bewegen, ontmoeten en het opdoen van inspiratie door bijvoorbeeld cultuur, zijn bij uitstek manieren om te werken aan het verbeteren van fysieke en mentale gezondheid. Vitaliteit en veerkracht van inwoners en van de samenleving kan problematiek voorkomen of helpen verminderen. Hierin ligt de kern van preventie.

- Met het speerpunt Leefstijl, sport en bewegen willen we toewerken naar een betere fysieke en mentale gezondheid – en veerkracht – van onze inwoners. Veel inwoners van Leusden zijn of voelen zich relatief gezond. Onder de jongeren en jongvolwassenen zien we wel dat deze groep te maken heeft met toenemende stress en meer risico hebben op mentale problemen. Ook gezien de dubbele vergrijzing in Leusden is het van belang om deze groter wordende doelgroep te helpen fit en vitaal te blijven.
- Met het speerpunt Opvoeden en opgroeien willen we er naartoe werken dat jeugdigen kansrijk kunnen opgroeien en zich gezond en veilig ontwikkelen. Met het grootste deel van de Leusdense jeugd gaat het goed. Tegelijkertijd heeft ruim 35 procent van de ouders in Leusden zorgen over opvoeding, gedrag en ontwikkeling van hun kind. Landelijk zien we dat mentale gezondheid onder jongeren verslechtert.

Wat willen we bereiken?

S.3.1 Betere fysieke en mentale gezondheid - en veerkracht - van onze inwoners

We stimuleren een gezonde leefstijl, onder meer door een uitgebreid sport- en beweegaanbod te stimuleren en faciliteren. Daarnaast wordt aandacht besteed aan specifieke thema's en doelgroepen om gezondheid in de brede zin van het woord te stimuleren. Inwoners verhogen hun vitaliteit zodat zij hun eigen leven vorm kunnen geven, een goede kwaliteit van leven ervaren en zij weerbaar genoeg zijn om fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven aan te kunnen. Inwoners hebben zich informatie, kennis en vaardigheden in het leven eigen gemaakt om gezond te leven en het dagelijks leven betekenisvol in te vullen.

Wij gaan uit van en verspreiden het gedachtengoed van positieve gezondheid, via kennis en evidenced bases interventies.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.3.1.1 We vergroten de bewustwording van het belang van een vitaal leven voor inwoners van 0 tot 100 jaar, met speciale aandacht voor de mentale gezondheid van jeugdigen en jong adolescenten

We voeren een campagne uit waarin we informatie en voorlichting geven over belangrijke thema's gericht op een gezond en vitaal leven. Met deze campagne (Stay Fresh033) willen we samen met Lariks, jongeren uit Leusden, Achterveld en Stoutenburg met hun omgeving helpen om mentale gezondheid bespreekbaar te maken. De campagne geeft handvatten voor het verbeteren van de mentale gezondheid door cultuur, sport en beweegaanbod en thema's als gezonde voeding, gewicht en middelen- en schermgebruik, stress, slapen en netwerken. De campagne loopt tot en met 2026.

S.3.1.2 We voeren de acties uit die genoemd staan in het Uitvoeringsprogramma Cultuur, waarmee we culturele organisaties faciliteren in de samenwerking, ontwikkeling en bereik

Met de inzet van de cultuurmakelaar verstevigen we de samenwerking binnen het culturele veld en bouwen we een duurzaam cultureel netwerk. We stimuleren en ondersteunen culturele organisaties bij het aangaan van gezamenlijke projecten, inclusief gezamenlijke fondsenwerving. We bieden handvaten om het culturele veld te ondersteunen bij behoeften die nog niet aan bod zijn gekomen en onderzoeken hoe we het bereik van de organisaties kunnen vergroten, zodat onze inwoners steeds meer in contact komen met cultuur. We onderzoeken hoe we samen met bedrijven tot een betere samenwerking en efficiëntere manier van sponsoring kunnen komen.

S.3.1.3 We stimuleren laagdrempelig bewegen in de wijk

In samenwerking met de 6 wijkverenigingen zetten we wandel- en beweeggroepen voor senioren (licht valrisico) op in meerdere wijken en op sportlocaties in Leusden. We maken hierbij gebruik van o.a. de gecertificeerde interventie Vitality Club (laagdrempelige maar effectieve beweegclubs voor en door senioren). De beweeggroepjes helpen de senioren op gezond gewicht en vitaal te blijven én worden onderdeel van het sociaal netwerk van de senior in de wijk.

S.3.1.4 We ondersteunen sportverenigingen om op specifieke locaties specifiek sport- en beweegaanbod te ontwikkelen voor drie specifieke doelgroepen (zogenoemde impact gestuurde clubondersteuning)

De doelgroepen zijn:

1. Meiden die hun mentale weerbaarheid willen versterken. Dit doen we samen met tennisvereniging Lockhorst;
2. Ouderen met (licht) valrisico. Dit doen we samen met hockeyclub MHCL en wandelorganisatie GO;
3. Statushouders. Dit doen we samen met basketbalvereniging Green Giants.

Resultaat is dat meisjes blijven/gaan bewegen op een veilige plek bij de tennisvereniging; ouderen gaan bewegen dicht bij huis en statushouders participeren in de Leusdense gemeenschap. Statushouders zullen meer integreren in de Leusdense gemeenschap. Er zullen bij alle doelgroepen nieuwe ontmoetingen plaatsvinden en nieuwe netwerken ontstaan. De buurtsportcoaches en het Clubloket staan hiervoor aan de lat.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Partners eerstelijnsgezondheidszorg, (SEL) Partners sport en beweegnetwerk: sport- en beweegaanbieders, inclusief Platform Sport en Bewegen, buurtsportcoaches (o.m. Clubloket) Wijkverenigingen Lariks Culturele organisaties Onderwijs Cultuurpartners
Verbonden Partijen	GGDrU
Bijdrage Verbonden Partij	

Wat willen we bereiken?

S.3.2 Jeugdigen in Leusden groeien kansrijk op en ontwikkelen zich gezond en veilig

Meer jeugdigen krijgen een kansrijke start. Jeugdigen en ouders weten activiteiten, ondersteuning en bestaande basisvoorzieningen beter te vinden. Ouders krijgen meer ruimte om hun opvoedvragen en –knelpunten te bespreken om hun ouderschap en relaties te versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.3.2.1 We versterken de mentale gezondheid van jeugdigen en jongvolwassenen

We ontwikkelen specifiek voor tieners en jongvolwassenen (12 – 25 jaar) extra aanbod om hun mentale gezondheid te ondersteunen. Daarbij gaat het om het versterken van de sociale redzaamheid en het verminderen van eenzaamheid. Hiervoor staan onze zorg- en welzijnsorganisatie Lariks en jongerenwerkers aan de lat.

S.3.2.2 We breiden de mogelijkheden voor ouders om elkaar te ontmoeten uit

We faciliteren ontmoetingen en netwerken tussen ouders/verzorgers om verbinding, herkenning en kennisdeling te stimuleren op het gebied van opvoeden en opgroeien. We faciliteren het delen van kennis over de verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen. Deze ontmoetingsmomenten willen we organiseren op bestaande vindplekken in de gemeente Leusden.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Ouders, Vrijwilligersorganisaties, Kinderopvang, Onderwijs en Samenwerkingsverbanden, Jeugdhulp, Ervaringsdeskundigen, SRO (zwembad Octopus), Buurtsportcoaches, Lariks en Huisartsen (SEL)
Verbonden Partijen	GGDrU
Bijdrage Verbonden Partij	

4.Toekomstbestendig ondersteunen

Ambitie, context en achtergrond

Passende ondersteuning is het vierde en laatste onderdeel van onze visie. Inwoners die de grenzen van hun mogelijkheden en netwerk bereiken, en ondersteuning of (specialistische) hulp nodig hebben, kunnen daar bij gemeenten een beroep op doen. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om een uitkering vanuit de bijstand, jeugdhulp door begeleiding thuis bij problemen in het gezin, praktische ondersteuning bij het (langer) thuis blijven wonen, of behandeling van psychische klachten. Het betaalbaar en toegankelijk houden van deze ondersteuning staat onder druk, onder andere als gevolg van een stijging in het zorggebruik, personeelskrapte, en financiële kaders vanuit het Rijk.

Met het speerpunt Toekomstbestendige ondersteuning werken we aan gemeentelijke ondersteuning die ook op langere termijn toegankelijk, betaalbaar en passend is. Dit doen we onder andere via de (regionale) inkoop van zorg en ondersteuning op basis van de Jeugdwet en Wmo. Waarbij we ook ons lokale beleid (verordeningen en beleidsregels en regelingen) als ook onze interne en uitvoeringswerkwijze (Lariks) zullen blijven monitoren en aanpassen om ons systeem en ondersteuning betaalbaar en toegankelijk te houden, gezien de stijging in het zorggebruik, personeelskrapte, en financiële kaders vanuit het Rijk.

Wat willen we bereiken?

S.4.1 Bieden van passende zorg en ondersteuning aan inwoners van Leusden die dat nodig hebben en ervoor zorgen dat dit toekomstbestendig is

Passende zorg is zorg die is afgestemd op de behoeften en omstandigheden van de zorgvrager, met aandacht voor toegankelijkheid, betaalbaarheid en zelf- en/of samenredzaamheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

S.4.1.1 We sturen op de kwaliteit van de taakgerichte inkoop Jeugd

In 2024 is MetMaya haar dienstverlening gestart als aanbieder voor aanvullende specialistische jeugdhulp. Een goede samenwerking tussen Lariks, huisartsen, onderwijs en MetMaya is essentieel voor goede jeugdhulp. In 2026 werken we verder aan het versterken van de samenwerking. We monitoren de inzet op een aantal belangrijke onderdelen als in- en uitstroom, beschikbaarheid van zorg en ervaring van de inwoners. We gebruiken signalen vanuit genoemde partijen om de kwaliteit te bestendigen en/of te verbeteren.

S.4.1.2 We bereiden ons voor op het nieuwe taakgerichte Wmo contract begeleiding, beschermd thuis en beschermd wonen

In lijn met de vastgestelde regiovisie 'Samen in de wijk' streven we ernaar om hulp en ondersteuning dichtbij inwoners te organiseren met een beperkt aantal aanbieders met langlopende contracten. In 2026 zal de aanbesteding moeten leiden tot een gunning en zullen voorbereidingen worden getroffen om per januari 2027 goed van start te kunnen gaan.

S.4.1.3 We werken samen aan een toekomstbestendige sociale basis waarin welzijn, veerkracht en verbinding centraal staan

Lariks ontwikkelt zich tot een organisatie waarin welzijn en zorg integraal worden verbonden, met een sterke nadruk op preventie, informele steun en nabijheid. Door gebiedsgericht en outreachend te werken, is Lariks zichtbaar aanwezig in het dagelijks leven van inwoners, biedt het laagdrempelige én intensieve ondersteuning, en verbindt het collectieve en individuele aanpakken. Zo draagt Lariks bij aan een sterke sociale basis waarin mensen gezien worden, meedoen en op tijd passende hulp krijgen.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	MetMaya, Regionale- en lokale Wmo-aanbieders, Lariks, huisartsen, scholen, adviesraad SD.
Verbonden Partijen	GGDrU, Centrumgemeente Amersfoort
Bijdrage Verbonden Partij	Beleidsuitvoering Jeugdwet en Wmo

Wat mag het Domein Samenleving kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-42.627	-46.075	-46.274	-42.050	-42.202	-42.465
Baten	14.371	12.821	12.335	8.516	8.783	8.784
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-28.257	-33.254	-33.939	-33.534	-33.419	-33.681
Toevoeging aan reserves	-1.665	-23	0	0	0	0
Ottrekking aan reserves	1.328	1.867	494	74	22	30
Mutaties reserves	-337	1.844	494	74	22	30
Gerealiseerd resultaat	-28.594	-31.410	-33.445	-33.460	-33.397	-33.651

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-794	-1.183	-1.086	-1.058	-1.058	-1.058
5.1 Sportbeleid en activering	-278	-490	-395	-380	-380	-380
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-527	-651	-568	-568	-568	-538
5.6 Media	-502	-583	-611	-605	-604	-604
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	21	-1.274	-1.393	-1.259	-1.246	-1.246
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.120	0	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	-1.206	-1.266	-1.266	-1.266	-1.266
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-238	-231	-231	-231	-231
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	-4.703	-4.785	-4.813	-4.801	-4.801
6.3 Inkomensregelingen	-1.871	-1.953	-1.842	-1.842	-1.806	-1.806
6.4 WSW en beschut werk	-1.558	-1.404	-1.751	-1.740	-1.744	-1.737
6.5 Arbeidsparticipatie	292	-1.558	-559	-433	-433	-433
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-907	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	0	-955	-808	-747	-747	-747
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	0	-2.342	-2.659	-2.440	-2.440	-2.440
6.712 Begeleiding (WMO)	0	-1.866	-1.960	-1.960	-1.960	-1.960
6.713 Dagbesteding (WMO)	0	-755	-808	-808	-808	-808
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-459	-465	-745	-1.025	-1.325
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	-2.322	0	0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	-1.745	0	0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	-715	0	0	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-375	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	-2.073	0	0	0	0	0
6.72b Jeugdhulp behandeling	-3.255	0	0	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	-962	0	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	-115	0	0	0	0	0
6.73a Pleegzorg	-480	0	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	-403	0	0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	-946	-3.814	-4.384	-4.384	-4.232	-4.232
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-642	0	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	-826	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	-2.573	-5.051	-5.051	-4.866	-4.865
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	-1.916	18	18	18	18
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-651	-402	-402	-402	-402
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	-19	-20	-20	-20	-20
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-49	-51	-51	-51	-51
6.81a Beschermd wonen (WMO)	-18	0	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-37	0	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	0	-746	-894	-894	-894	-894
6.822 Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	-414	0	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid WMO	0	-139	-146	-146	-146	-146
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	0	-54	-98	-58	-58	-58
7.1 Volksgezondheid	-1.687	-1.672	-1.724	-1.651	-1.651	-1.651
0.10 Toevoeging/onttrekking reserves	-337	1.844	494	74	22	30
Resultaat	-28.594	-31.410	-33.445	-33.460	-33.397	-33.651

* Vanaf 1 januari 2023 geldt een nieuwe, meer verfijnde, taakveldindeling binnen het Sociaal Domein, onderdelen WMO en Jeugdzorg. Daarbij zijn budgetten overgeheveld naar nieuwe taakvelden. Deze vanuit IV3 voorgeschreven wijziging heeft geen budgettaire gevolgen voor de begroting. In de praktijk is gebleken dat de nieuwe taakveldindeling voor gemeenten administratieve knelpunten oplevert. Vanaf 2025 geldt daarom een aangepaste indeling voor Jeugd en WMO.

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
	Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:								
3.1 Beleidskader Sociaal Domein	35,0							
Dekking: Bestemmingsreserve jeugdmiddelen	-35,0							
Addendum CUP 2022-2026:								
Zwemveiligheid en zwemles					p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Nieuw beleid 2026:								
1. Zwemveiligheid					25,0	25,0	25,0	25,0
2. Formatie jeugdzorg	40,0							
3. Budgetbeheer					35,0	35,0	35,0	35,0
4. Uitvoeringskosten wet inburgering	96,0							
5. Formatie Inburgering					77,0	77,0	77,0	77,0
Dekking: bestaande begrotingsruimte					-77,0	-77,0	-77,0	-77,0
6. POH jeugd GGZ					59,0	92,0	92,0	92,0
7. Interventiemaatregelen Sociaal Domein	141,0							
	277,0	0,0	0,0	0,0	119,0	152,0	152,0	152,0

BBV-indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. Op de website kunnen ook vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo per 10.000 inwoners	560	560	530	540
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	221,6	170,8	170,2	173,0
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners 15-64 jr.	150,3	150,2	151,8	193,8
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	-	-	1,8	1,1
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen	-	23	18	32
Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren 12-17 jaar	4	4	4	6
% Voortijdig schoolverlaters (vsv-ers) totaal	-	2,0	2,2	2,0
% Jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter	1	-	1	-
% Jongeren (12-22 jaar) met jeugdreclassering	0,2	0,2	0,2	-
% Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin	3	3	3	-
% Werkloze jongeren (16-22 jaar)	1	1	1	-
% Jongeren met jeugdhulp (van alle jongeren tot 18 jaar)	11,5	13,7	14,7	13,7
% Jongeren met jeugdbescherming (van alle jongeren tot 18 jaar)	0,9	0,9	0,6	0,5
% Niet-sporters	-	39,5	-	33,1
% Netto arbeidsparticipatie	72,1	73,9	74,7	75,5

Indicator: Cliënten met een maatwerk-arrangement Wmo per 10.000 inwoners

Toelichting: Een maatwerk-arrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek - Monitor Sociaal Domein WMO

<i>Indicator:</i>	<i>Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners</i>
Toelichting:	Het aantal personen met een uitkering WWB (t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015) per 10.000 inwoners.
Bron:	Centraal Bureau voor de Statistiek - Participatiewet
<i>Indicator:</i>	<i>Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners 15-64 jaar</i>
Toelichting:	Het aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Bron:	Centraal Bureau voor de Statistiek - Participatiewet
<i>Indicator:</i>	<i>Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen (gegevens niet beschikbaar)</i>
Toelichting:	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Bron:	DUO/Ingrado
<i>Indicator:</i>	<i>Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen</i>
Toelichting:	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Bron:	DUO/Ingrado
<i>Indicator:</i>	<i>Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren 12-17 jaar</i>
Toelichting:	Het aantal verwijzingen naar Halt per 1.000 inwoners in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar.
Bron:	Stichting Halt
<i>Indicator:</i>	<i>% Voortijdig schoolverlaters (vsv-ers) totaal</i>
Toelichting:	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Het betreft zowel deelnemers aan VO als mbo-onderwijs.
Bron:	DUO/Ingrado
<i>Indicator:</i>	<i>% Jongeren (12-21 jaar) met een delict voor de rechter</i>
Toelichting:	Het percentage jongeren 12 tot en met 21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Bron:	CBS Jeugd
<i>Indicator:</i>	<i>% Jongeren (12-22 jaar) met jeugdreclassering</i>
Toelichting:	Het percentage jongeren (12 tot en met 22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12 tot en met 22 jaar).
Bron:	CBS Jeugd

Indicator: % Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin

Toelichting: Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.

Bron: CBS Jeugd

Indicator: % Werkloze jongeren (16-22 jaar)

Toelichting: Het percentage werkloze jongeren van 16 tot en met 22 jaar.

Bron: CBS Jeugd

Indicator: % Jongeren met jeugdhulp (van alle jongeren tot 18 jaar)

Toelichting: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS Jeugd

Indicator: % Jongeren met jeugdbescherming (van alle jongeren tot 18 jaar)

Toelichting: Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS Jeugd

Indicator: % Niet-sporters (gegevens niet beschikbaar)

Toelichting: Het percentage niet-wekelijkse sporters ten opzichte van de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen GGD, CBS en RIVM

Indicator: % Netto arbeidsparticipatie

Toelichting: Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.

Bron: CBS– Arbeidsdeelname

5. Domein Ruimte

Leusden is een vitale, dynamische en groene gemeente. Leusden biedt ruimte aan nieuwe opgaven en initiatieven die bijdragen aan haar identiteit. De werkzaamheden in het Domein Ruimte richten zich erop dat Leusden een interessante plek blijft om te wonen, werken en recreëren. De druk op de ruimte is de afgelopen jaren toegenomen; zowel in het stedelijk gebied als in het buitengebied. Hierdoor is het niet meer vanzelfsprekend dat er voor alle gewenste ontwikkelingen ruimte geboden kan worden. Hierdoor zijn ook Rijk en provincie sterker gaan sturen op basis van ruimtelijke kaders en is regionale samenwerking en afstemming belangrijker geworden.

Dit alles vraagt een zorgvuldige invulling van de fysieke leefomgeving; het is een complexe opgave om de gemeente ook voor de toekomst aantrekkelijk en leefbaar te houden. We geven hier sturing aan met de omgevingsvisie. Hierin verwoorden we integraal de ambities op de relevante beleidsthema's en voor specifieke gebieden. Thematische of gebiedsgerichte omgevingsprogramma's bieden een concreet handelingsperspectief voor de ambities en bijbehorende opgaven. Daarvoor ondersteunende regels krijgen een plek in het omgevingsplan. In het beleidshuis fysieke leefomgeving omschrijven we hoe deze omgevingsdocumenten in een doorlopend proces met elkaar samenwerken. In het kader van het beleidshuis gaan we in 2026 verder met het transformeren van beleidsnotities naar omgevingsprogramma's en zorgen we dat ontwikkelingen zoals Tabaksteeg Zuid en Achterveld Noordoost gefaciliteerd kunnen worden vanuit het omgevingsplan. In 2026 wordt gestart met de Visie Achterveld.

Binnen het domein Ruimte werken we naast de implementatie van de Omgevingswet ook aan de beleidsterreinen Wonen, Economische zaken, Buitengebied (w.o. natuur en landschap), Verkeer & Vervoer, Recreatie & Toerisme, Cultureel Erfgoed en Archeologie.

Economische zaken richt zich op een vitale toekomstbestendige economie met ruimte voor werk en het behoud en versterken van werkgelegenheid passend bij onze centrale en goed bereikbare ligging in het land/ regio Amersfoort. We investeren in een goed vestigingsklimaat en streven naar voortdurende verbetering van werklocaties. Samen met rijk, provincie en regio werken we aan het versterken van de innovatie- en concurrentiekracht van de regio. In 2026 staan de volgende onderwerpen op de agenda: Visie op het Maximaplein, Omgevingsprogramma Werklocaties, Pilot energie-duurzaamheid-intensief ruimtegebruik Ambachtsweg/Paardenmaat, Uitbreiding van bedrijventerreinen en de Uitvoering van EZ opgaven uit de Green & Social Deal met Defensie. Het accountmanagement richt zich op het verbinden en faciliteren van ondernemers.

Cultureel erfgoed en archeologie richt zich op in stand houden, benutten, beschermen en beheren van alle cultuurhistorische waarden in Leusden, zichtbaar en onzichtbaar. Door actief bij te dragen aan andere beleidsterreinen bij ingrepen in de fysieke leefomgeving wordt het erfgoed mede geborgd. Door samenwerking met beleidsterreinen zoals het buitengebied en recreatie en toerisme wordt de meerwaarde van het Leusdense cultureel erfgoed en archeologie nadrukkelijker in beeld gebracht en meegenomen.

Verkeer & vervoer richt zich enerzijds op behoud van de bereikbaarheid van Leusden en anderzijds op het stimuleren van duurzame mobiliteit met een accent op het fietsen. Het Mobiliteitsplan waarin de kaders zijn opgenomen, wordt op basis van de uitvoeringsagenda gerealiseerd. De geprioriteerde uitvoeringsprojecten worden in 2026 verder voorbereid of uitgevoerd, waaronder Knip Hamersveldseweg en fietsveiligheid Postweg. Daarnaast worden de Nota Parkeernormen en verkeerslichtenbeleidsplan in 2026 opgesteld en de wegenlegger geactualiseerd en gedigitaliseerd.

Voor Wonen, Recreatie & Toerisme en Buitengebied worden hierna de doelen en activiteiten afzonderlijk beschreven.

Gelet op het integrerende karakter van de Omgevingsvisie en de daaraan gekoppelde omgevingsprogramma's en omgevingsplan heeft het domein Ruimte intensieve relaties met het domein Leefomgeving en Samenleving.

Relevante beleidsnotities domein Ruimte

- Omgevingsvisie Gemeente Leusden (vast te stellen in 2025)
- Omgevingsplan Gemeente Leusden, die o.a. bestaat uit het Bestemmingsplan Buitengebied 2009
- Paraplubestemmingsplan 2020, Parapluplan Kamergewijze verhuur en woningsplitsing
- Beleidshuis fysieke leefomgeving (vast te stellen in 2025)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2023
- Provinciale Omgevingsvisie c.a.
- Omgevingsverordening van de provincie Utrecht
- Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040
- Kader Provinciale Programmering Wonen en Werken 2024 – 2027 (april 2024)
- Regionaal programma wonen en werken regio Amersfoort (2023 en 2025)
- Woondeal 2022 t/m 2030 Regio Amersfoort
- Op weg naar onbezorgd wonen, woonvisie Leusden 2025
- Op weg naar onbezorgd wonen, woonzorgvisie Leusden 2025
- Op weg naar onbezorgd wonen, uitvoeringsprogramma Woon(zorg)visie Leusden 2025 (vast te stellen in 2025)
- Huisvestingsverordening Leusden 2025
- Regionaal afsprakenkader Ouderenhuisvesting
- Regionaal afsprakenkader Aandachtsgroepen
- Intentieverklaring Green & Social Deal voor Defensierterreinen (2022)
- Alliantieverklaring gebiedssamenwerking van A(mersfoort) tot Z(eist) (2023)
- Bestuurlijk Akkoord gebiedssamenwerking A tot Z voor opstellen gebiedsperspectief (2024)
- Handelingsperspectief buitengebied Regio Amersfoort (2024)
- Utrechts Programma Landelijk Gebied (wordt in 2026 vastgesteld)
- Landschapsonwikkelingsplan Gelderse Vallei gemeente Leusden, aangepast in 2025
- Mobiliteitsprogramma provincie Utrecht 2019-2023
- Mobiliteitsplan 'Leusden kijkt vooruit' (2021)
- Uitvoeringsagenda mobiliteit (2023)
- Aanpassing Provinciaal Kantorenbeleid (ligt ter vaststelling voor aan Provinciale Staten op 4 juni 2025)
- Behoefteraming Kantoren provincie Utrecht (2023)
- Bedrijventerreinenstrategie regio Amersfoort (2024 STEC Groep)
- Ontwikkelbeeld Regio Amersfoort – 2030 – 2040 (evaluatie en herijking gaande)
 - Uitvoeringsagenda Ontwikkelbeeld regio Amersfoort
 - NOVEX Ontwikkelperspectief Utrecht – Amersfoort
- Retail Visie, provincie Utrecht (2018)
- Regionale Economische Agenda (2020-2027)
- Visie werklocaties Leusden 2030 (2014)
- Thematische structuurvisie kantoren, provincie Utrecht (2015) (Tussentijdse evaluatie 2024)
- Afwegingskader transformatie kantoorlocaties (2021)
- Nota detailhandel (2015)
- Afwegingskader transformatie kantoorlocaties Leusden (2021)
- Erfgoedverordening 2023
- Welstandsnota 2018
- Beleidsnota Archeologie 2018
- Beleidsregels Subsidieregeling gemeentelijke monumenten Leusden 2015
- Verordening Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit Leusden 2022
- Visie recreatie en toerisme (2020)

1. Wonen

Ambitie, context en achtergrond

‘(op weg naar) Onbezorgd wonen voor alle inwoners van de gemeente Leusden’ is de Leusdense ambitie voor het wonen. Geen zorgen of er wel de juiste, betaalbare woning is al dan niet met de benodigde zorg en in een omgeving die samenredzaamheid stimuleert.

Het realiseren van deze ambitie is niet eenvoudig en vergt een lange adem. De woningmarkt staat onder grote druk: er zijn veel woningzoekenden en het realiseren van sociale en betaalbare koop- en huurwoningen is niet eenvoudig. Ook de zorg staat onder druk en dit terwijl er steeds meer mensen met behoefte aan begeleiding, ondersteuning of zorg zelfstandig (gaan) wonen.

Het rijksbeleid leidt tot meer sturing en regie en meer afstemming in de regio. Maar het landelijke beleid levert op dit moment ook meer onduidelijkheid op. Voorbeeld hiervan is de onduidelijkheid over de huisvesting van statushouders.

Wat willen we bereiken?

R.1.1 Voldoende bouwen voor een vitale Leusdense samenleving

We laten Leusden geleidelijk en gebalanceerd groeien, maar hechten ook een groot belang aan een veerkrachtige en vitale Leusdense samenleving.

We stellen ons ten doel om:

- het Leusdense aandeel in de Woondeal Regio Amersfoort te realiseren; tenminste 1.000 woningen in de periode 2024-2031;
- meer aanbod van woonruimte te creëren in de bestaande woningvoorraad; tenminste 100 permanente woningen in de periode 2024-2031.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.1.1.1 We voeren de werkzaamheden uit die nodig zijn voor de voorbereiding en realisatie van de benodigde woningbouwplannen

We leggen een wijziging van het Omgevingsplan van gemeente Leusden, ten aanzien van de woningbouwprojecten Tabaksteeg-zuid en Achterveld noordoost, voor aan de raad.

Voor Klimrakker ondersteunen we de realisatiestart van het project. Daarnaast ondersteunen we initiatieven van Omthuis en particuliere initiatiefnemers gericht op voorbereiding of realisatie van woningbouwinitiatieven.

R.1.1.2 We zetten diverse acties in om een intensiever gebruik van het bestaand woongebied te stimuleren

In overleg met Omthuis onderzoeken we de mogelijkheden van bewoning van woningen door meerdere huishoudens en onderzoeken het optoppen van wooncomplexen. De uitkomsten leggen we vast in de prestatieafspraken 2027. We onderzoeken de ervaringen en behoefte aan splitsen en passen zo nodig de bestaande regels daaromtrent aan.

R.1.1.3 We brengen de mogelijke locaties voor flexwonen in beeld

We geven inzicht in of en zo ja, welke locaties geschikt zijn voor flexwoningen.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale partijen	Omthuis, initiatiefnemers woningbouw
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R.1.2 Gericht bouwen aan onbezorgd wonen; bouwen voor huishoudens die niet op eigen kracht in hun woonbehoefte kunnen voorzien óf voor doorstroming zorgen

Het gaat om ouderen, jongeren/starters, aandachtsgroepen en huishoudens met een laag inkomen, waarbij we inzetten op langer thuiswonen van ouderen, weer thuiswonen van mensen die uit intramurale instellingen komen, inzetten van de nabijheid van voorzieningen (woonzorgcirkels) en doorstroming.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.1.2.1 We stellen een afwegingskader op waarin we de uitgangspunten en werkwijze voor het gemeentelijke woningbouwprogramma verder uitwerken

De uitgangspunten uit de Woonvisie en de Woonzorgvisie worden zodanig vertaald dat in- en extern betrokkenen woningbouwinitiatieven kunnen beoordelen en bijstellen. Het gaat daarbij om het brede palet van woningbouw: de aantallen, per type doelgroep, de diverse typen ouderenhuisvesting en de locaties.

R.1.2.2 We implementeren en voeren de regionaal afsprakenkaders ouderen en aandachtsgroepen uit

In 2026 wordt de implementatie van de afsprakenkaders afgerond en de eerste ervaring opgedaan met de uitvoering gericht op een evenwichtige spreiding van ouderen en aandachtsgroepen in de regio. De eerste rapportages worden opgeleverd.

R.1.2.3 We ontwikkelen inzicht in de doorstroming ten behoeve van bevordering ervan

Om doorstroming gericht te kunnen bevorderen onderzoeken we welke typen woningen en of factoren tot langere verhuisketens leiden.

R.1.2.4 We bieden inzicht in mogelijkheden voor aanpassing van de woning om zo langer zelfstandig te kunnen blijven wonen

Om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen maken we inzichtelijk welke aanpassingen van de woning daarbij ondersteunend zijn en onderzoeken we de mogelijkheden van een revolverend fonds als hulpmiddel voor de financiering van de aanpassingen.

R.1.2.5 We ontwikkelen kaders en/of beleidsregels op grond waarvan prémantelzorg- en familiewoningen kunnen worden gerealiseerd

Afhankelijk van de mogelijkheden die de Wet versterking regie volkshuisvesting biedt, werken we deze mogelijkheden verder uit in lokale regels of richtlijnen ten behoeve van de uitvoering. Binnen het Sociaal Domein wordt verder uitvoering gegeven aan het ondersteunen van mantelzorg.

R.1.2.6 We stellen een plan op voor het vergroten van het aanbod van sociale huurwoningen onder de 1e aftoppingsgrens

Om de aandachtsgroepen van beleid ook in de toekomst goed te kunnen huisvesten én de wijken veerkrachtig te houden, moet het aanbod van sociale huurwoningen onder de 1e aftoppingsgrens toenemen.

R.1.2.7 We bepalen de definitie van het begrip ‘woonzorgcirkel’

Door het definiëren van het begrip ‘woonzorgcirkel’ wordt voor alle betrokkenen duidelijk welke aspecten betrokken moeten worden bij het verder ontwikkelen en toepassen van woonzorgcirkels.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Omthuis, Lariks, initiatiefnemers woningbouw, belangenvertegenwoordigers
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat willen we bereiken?

R.1.3 Bouwen aan betaalbaar wonen: iedereen kan de woning vinden die past bij zijn of haar financiële mogelijkheden. Hiervoor breiden we met name het aanbod van sociale en middeldure huurwoningen uit én betaalbare koopwoningen

Tenminste twee derde van de nieuwbouw bestaat uit sociale huur en betaalbare huur en koopwoningen (conform landelijke prijsgrenzen). Daarbij bestaat tenminste 30% van de nieuwbouw uit sociale huurwoningen. Binnen het segment betaalbare koop onderscheiden we nog een tussensegment van ca. € 300.000.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.1.3.1 We stellen een advies op over het in stand houden van het aanbod betaalbare koopwoningen

De (gecapte)verkoopprijs van betaalbare koopwoningen en de verkoopprijs op de vrije markt zorgt ervoor dat deze woningen al snel bij doorverkoop naar het segment dure woningen verdwijnen. Het advies maakt inzichtelijk of en zo ja, hoe dit zo goed mogelijk voorkomen kan worden.

Met wie werken we samen?	
Rol gemeente	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

2. Leusden op de kaart

Ambitie, context en achtergrond

De ambitie is Leusden op de kaart zetten als aantrekkelijke locatie om te wonen, recreëren en/of meerdere dagen te verblijven. Leusden heeft een bijzondere ligging: dicht bij de stad Amersfoort en midden in een afwisselend landschap met bossen, heide, cultuurhistorie, agrarisch gebied en landgoederen. Op toeristisch recreatief niveau hebben we veel te bieden. Deze unieke combinatie maakt Leusden tot een aantrekkelijke bestemming voor zowel inwoners als bezoekers. Dat willen we zo houden en versterken. Een goed toeristisch, recreatief voorzieningenniveau zorgt ervoor dat het in Leusden prettig en gezond wonen, werken en recreëren is.

Wat willen we bereiken?

R.2.1 De kwaliteiten van Leusden nadrukkelijker op de kaart zetten bij zowel de eigen inwoners als mensen buiten Leusden

Investerings in recreatie en toerisme hebben een directe positieve invloed op het welzijn en de welvaart van onze inwoners. Door ervoor te zorgen dat meer mensen weten wat Leusden te bieden heeft, nemen het aantal recreatieve bezoeken en de bestedingen in Leusden toe. Naast de economische betekenis van recreatie en toerisme, waaronder werkgelegenheid, richten we ons op de sociaal-maatschappelijke impact van recreatie en toerisme zoals positieve gezondheid, een vitale leefomgeving, de instandhouding van voorzieningen, het beleefbaar maken van het agrarisch cultuurlandschap en het behoud van cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.2.1.1 We gaan samenwerken met het destinationmarketingbureau Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug en Vallei

We gaan in 2026 de samenwerking aan met het destinationmarketingbureau Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug & Vallei om Leusden op de kaart te zetten. Leusden op de kaart is één van de doelstellingen van het college uitvoeringsprogramma. Het RBT doet reeds de marketing voor de gemeenten Soest, Baarn, Zeist, Woudenberg, Scherpenzeel, Rhenen, Renswoude en Veenendaal.

R.2.1.2 We gaan op zoek naar een eigentijdse manier om toeristische informatie te verstrekken

In 2026 verloopt de huurovereenkomst tussen verhuurder Baetland en de Stichting Toeristische Informatieverstrekking Leusden. Momenteel hebben zij een toeristische cadeau-/informatiewinkel in de Hamershof. We gaan met de STIL op zoek naar een eigentijdse manier van toeristische informatieverstrekking.

R.2.1.3 We zetten de Grebbeliniecampagne voort samen met de Grebbeliniegemeenten en het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug & Vallei

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug & Vallei is aanvrager, initiatiefnemer en aanjager van de campagne. In co-creatie met zoveel mogelijk stakeholders (gemeenten, ondernemers, stichtingen en andere partijen met Grebbelinie-initiatieven) wordt de Grebbelinie gepromoot.

Met wie werken we samen?	
Leusden op de kaart	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Stichting Toeristische Informatievoorziening Leusden Toeristisch recreatieve ondernemers Leusden Routebureau Utrecht Regionaal Bureau voor Toerisme Heuvelrug & Vallei Visit Utrecht Region Landschap Erfgoed Utrecht Historische Kring Leusden Omliggende gemeenten Provincie
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

3. Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort

Ambitie, context en achtergrond

De ambitie is een vitaal, mooi en toekomstbestendig buitengebied. Dit vormt een uitdaging omdat functies en opgaven in het buitengebied in totaal meer ruimte vragen dan beschikbaar is. En daarnaast eist het Rijk dat water en bodem meer sturend worden voor de inrichting van het buitengebied en moet er aan Europese wet- en regelgeving worden voldaan (waterkwaliteit, stikstofaanpak).

Wat willen we bereiken?

R.3.1 Realiseren van een vitaal, mooi en toekomstbestendig buitengebied

Het buitengebied is van grote waarde voor Leusden maar staat onder grote ruimtelijke druk. Het bieden van perspectief vraagt om het maken van keuzes.

Wat gaan we daarvoor doen?

R.3.1.1 We geven uitvoering aan Handelingsperspectief Buitengebied van de Regio Amersfoort en het Utrechts Programma Landelijk Gebied (in wording)

We geven samen met betrokken partijen uitvoering aan de gebiedsgerichte aanpak voor het Handelingsperspectief en het Utrecht Programma Landelijk Gebied (in wording). Binnen deze aanpak moeten keuzes worden gemaakt voor een vitaal, mooi en toekomstbestendig buitengebied in het belang van onder andere de landbouw, natuur en recreatie. Voor de toekomst van de landbouw is het van groot belang dat er duurzaam economisch perspectief wordt geboden. De voortgang wordt beïnvloed door de snelheid waarmee de overheid duidelijkheid biedt in het belang van een aantrekkelijk investeringsklimaat.

Met wie werken we samen?	
Leusden op de kaart	De gemeente regelt het Partner en gemeente staan samen aan de lat De gemeente draagt haar steentje bij De gemeente laat het over aan de samenleving
Lokale Partijen	Veel overheidspartijen, stakeholders en betrokkenen.
Verbonden Partijen	
Bijdrage Verbonden Partijen	

Wat mag het Domein Ruimte kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit domein inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-12.673	-9.060	-6.202	-6.738	-4.538	-4.538
Baten	11.928	5.070	2.572	6.124	1.249	1.249
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-745	-3.990	-3.631	-614	-3.289	-3.289
Toevoeging aan reserves	-1.695	-329	0	-3.098	0	0
Onttrekking aan reserves	697	1.044	393	563	193	193
Mutaties reserves	-998	715	393	-2.535	193	193
Gerealiseerd resultaat	-1.743	-3.275	-3.237	-3.150	-3.095	-3.095

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	10	0	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	-238	-264	-261	-283	-265	-265
2.2 Parkeren	-100	-111	-111	-111	-111	-111
2.5 Openbaar vervoer	-44	-33	-33	-33	-33	-33
3.1 Economische ontwikkelingen	-24	-23	-24	-24	-24	-24
3.2 Fysieke bedrijfs - infrastructuur	-43	-53	-24	-24	-24	-24
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-137	-132	-139	-139	-139	-139
3.4 Economische promotie	44	-16	-9	-9	-9	-9
5.4 Musea	-21	-20	-20	-20	-20	-20
5.5 Cultureel erfgoed	-71	-112	-96	-96	-96	-96
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-589	-638	-692	-633	-633	-633
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.571	-1.759	-1.786	-1.663	-1.621	-1.621
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	1.906	-21	27	2.735	0	0
8.3 Wonen en bouwen	133	-808	-462	-314	-313	-313
0.10 Toevoeging/onttrekking reserves	-998	715	393	-2.535	193	193
Resultaat	-1.743	-3.275	-3.237	-3.150	-3.095	-3.095

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

Bevragen x € 1.000					2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
					Incidenteel				Structureel			
CUP 2022-2026:												
4.1 Programma Bouwen en wonen*												
4.1.1 Woonzorgvisie (was)					-20,0				-50,0	-50,0	-50,0	-50,0
Dekking: Alg.reserve aangewezen best. volkshuisvesting					20,0							
4.1.2 Wooninnovatie (was)									-8,0	-8,0	-8,0	-8,0
4.1.3 Optoppen en splitsen bestaande woningen (was)									-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
4.1.4 Transformeren kantoren/bedrijven naar woningen (was)					-80,0							
4.2 Leusden op de kaart									71,0	71,0	71,0	71,0
Addendum CUP 2022-2026:												
4.1 Programma Bouwen en wonen*												
4.1.1 Woonzorgvisie (wordt)					20,0				50,0	50,0	50,0	50,0
Dekking: Alg.reserve aangewezen best. volkshuisvesting					-20,0							
4.1.2 Extra aandacht betaalbare woningen; aanp. woonvisie									16,0	16,0	16,0	16,0
4.1.3 Wooninnovatie (wordt)					40,0				8,0	8,0	8,0	8,0
4.1.4 Optoppen en splitsen woningen (wordt)					55,0				20,0	20,0	20,0	20,0
4.1.5 Transformeren kantoren/bedrijven naar woningen (wordt)					105,0							
Dekking: Alg.reserve aangewezen best. Volkshuisvesting					-25,0							
Nieuw beleid 2026:												
1. Nota parkeernormen					25,0							
2. Nota verkeersregelinstanties					15,0							
3. Wegenlegger					45,0							
4. Regionaal bureau toerisme									45,0	45,0	45,0	45,0
					180,0	0,0	0,0	0,0	132,0	132,0	132,0	132,0

*Voor het CUP onderdeel Programma Bouwen en wonen zijn, voor een compleet overzicht, zowel de nieuwe via het Addendum CUP beschikbaar gestelde bedragen en de originele bedragen via het CUP 2022-2026 weergegeven in de tabel.

BBV-indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. Op de website kunnen ook vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Banen per 1.000 inwoners 15-64 jaar	872,4	889,2	889,4	-
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners	190,6	201,1	205,7	-
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	5,0	21,5	4,1	9,8
% Functiemenging	55,1	55,4	55,5	-
% Demografische druk	83,2	83,6	83,3	84,3

Indicator: *Banen per 1.000 inwoners 15-64 jaar*

Toelichting: Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.
Bron: LISA Vestigingenregister/CBS

Indicator: *Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners 15-65 jaar*

Toelichting: Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar
Bron: LISA Vestigingenregister

Indicator: *Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen*

Toelichting: Het aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen.
Bron: ABF Research - BAG

Indicator: *% Functiemenging*

Toelichting: De functiemenging weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bron: LISA Vestigingenregister/BAG

Indicator: *% Demografische druk*

Toelichting: De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot het aantal personen van 20 tot 65 jaar.
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek - Bevolkingsstatistiek

6. Overhead

Binnen het onderdeel overhead geven we inzicht in de kosten van de bedrijfsvoering. In de paragraaf Bedrijfsvoering geven we inzicht in de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Het BBV geeft de volgende definitie van overhead die de gemeenten moeten hanteren: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Door deze definitie is er een betere vergelijking te maken met andere gemeenten en kan de raad beter sturen op de kosten van de overhead. Tot de overhead behoren de volgende taken en functies:

- Leidinggevendend primaire proces
- Financiën, toezicht en controle gericht op eigen organisatie
- P&O/HRM
- Inkoop
- Interne en externe communicatie
- Juridische zaken
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken, Wagenpark en Huisvesting
- Document informatievoorziening (DIV)

Deze kosten worden verantwoord op het taakveld overhead. De kosten van taken en functies in het primaire proces worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Toerekening grondexploitaties en investeringen

In het BBV is een uitzondering gemaakt voor grondexploitaties en investeringen met betrekking tot het centraal begroten en verantwoorden. Deze uitzondering is ingevoerd, omdat het niet toerekenen van de overhead zou resulteren in een nadelig resultaat voor de algemene dienst. De jaarlijkse last zou dan namelijk ineens ten laste van het begrotingsresultaat komen in plaats van deze eerlijk te verdelen over het grondbedrijf, de onderhoudsvoorzieningen en de investeringen. De overhead die wordt doorberekend aan deze externe kostendragers bedraagt in 2026 € 485.000. Ten opzichte van de primitieve begroting 2025 (€ 440.000) is dit een toename van € 45.000.

Toerekening percentage overheadskosten

Aan de leges en tarieven worden op de taakvelden geen overheadkosten toegerekend. Wel worden de overheadkosten buiten de begroting om toegerekend ten behoeve van de tariefstelling en om aan te tonen dat de gemeente met deze heffingen geen winst maakt. Hierbij wordt hetzelfde overheadpercentage gebruikt als voor de toerekening aan grondexploitaties en investeringen. Voor de toerekening in 2026 wordt het overheadpercentage van 78,6% toegepast. Dit is een afname van 10,0% ten opzichte van de primitieve begroting 2025 (88,6%). De afname komt doordat de apparaatskosten in het primaire proces meer gestegen zijn dan de overhead.

Bedragen x € 1.000

Apparaatskosten begroting	Begroting primitief 2025	Begroting primitief 2026
Primair proces	12.678	14.365
Overhead	11.236	11.507
Totaal apparaatskosten	23914	26142

De apparaatskosten 2026 zijn per saldo toegenomen met € 2.228.000 ten opzichte van de primitieve begroting 2025. De toename wordt met name veroorzaakt door de loonstijging cao-ontwikkelingen (ca € 1,1 miljoen) en door de investering onderhoud openbare ruimte (ca € 1,1 miljoen). De toename door de investering betreft volledig het primaire proces.

Wat mag het onderdeel Overhead kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit onderdeel inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-11.009	-11.949	-11.840	-11.656	-11.666	-11.680
Baten	603	325	333	333	333	333
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.406	-11.624	-11.507	-11.323	-11.333	-11.347
Toevoeging aan reserves	-315	0	0	0	0	0
Ottrekking aan reserves	611	617	224	3	3	3
Mutaties reserves	297	617	224	3	3	3
Gerealiseerd resultaat	-10.109	-11.007	-11.283	-11.320	-11.330	-11.344

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie		Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
0.4	Overhead	-10.406	-11.624	-11.507	-11.323	-11.333	-11.347
0.10	Toevoeging/ottrekking reserves	297	617	224	3	3	3
Resultaat		-10.109	-11.007	-11.283	-11.320	-11.330	-11.344

CUP en Nieuw beleid

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
	Incidenteel				Structureel			
Addendum CUP 2022-2026:								
Intensiveren verkrijgen subsidies (0,7 fte)					74,0	74,0	74,0	74,0
Nieuw beleid 2026:								
1. Formatie gegevensbescherming					68,0	68,0	68,0	68,0
2. ICT applicaties					61,0	61,0	61,0	61,0
	0	0	0	0	203	203	203	203

BBV indicatoren

	Werkelijk 2024	Begroting primitief 2025	Begroting primitief 2026
Formatie (FTE) per 1000 inwoners	6,1 fte	6,1 fte	6,9 fte
Bezetting (FTE) per 1000 inwoners	5,2 fte	4,8 fte	6,1 fte
Apparaatskosten per inwoner	712	748	812
Kosten inhuur externen als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen	25,2%	4,4%	3,3%
Overhead (% van de totale lasten)	11%	12,3%	11,7%

Indicator: Formatie (FTE) per 1.000 inwoners

Toelichting: Uitgangspunt is het vastgestelde/toegestane formatieplan gedurende het jaar 1 FTE is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Bron: Eigen gegevens

Indicator: Bezetting (FTE) per 1.000 inwoners

Toelichting: Voor de begroting is het uitgangspunt de werkelijke bezetting per 1 januari van het vorige jaar. Voor het jaarverslag wordt het gemiddelde van de werkelijke bezetting op 1 januari en 31 december berekend.

Bron: Eigen gegevens

Indicator: Apparaatskosten per inwoner

Toelichting: Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Bron: Eigen rekening

Indicator: Kosten inhuur externen als % van totale loonsom plus totale kosten inhuur externen.

Toelichting: Het betreft onder andere inzet van uitzendkrachten, zzp'ers of detachering. Dit kan inhuur zijn voor tijdelijke vervanging of specialistische kennis. Kenmerkend is dat de inhuurkracht een plaats krijgt in de hiërarchie van de organisatie.

Bron: Eigen rekening

Indicator: Overhead (% van de totale lasten)

Toelichting: Dit betreft de verantwoorde overheadkosten (exclusief reservemutaties). Deze kosten moeten worden gedeeld door het totaal saldo van de lasten (exclusief toevoegingen aan reserves).

Bron: Eigen rekening

7. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemeen

In de vier domeinen van deze begroting zijn de specifieke lasten en baten per domein opgenomen. Daarnaast heeft de gemeente ook lasten en baten die niet aan een domein zijn toe te rekenen. Het betreft met name de algemene uitkering, de lokale belastingen en de post onvoorzien. Deze nemen we op bij de Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Algemeen

De algemene uitkering vormt de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Het aandeel van de algemene uitkering hierin bedraagt ruim 50% van de totale inkomsten van de gemeente. De afhankelijkheid van gemeenten van de algemene uitkering is groot. Een verlaging van de algemene uitkering heeft daardoor een grote impact op de gemeenten.

Meicirculaire 2025

De raming van de algemene uitkering in deze begroting is gebaseerd op de meicirculaire 2025. De meicirculaire verscheen na het opstellen van de Voorjaarsnota 2025. In de memo meicirculaire 2025 is het budgettaire resultaat van de meicirculaire weergegeven:

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Accres gerelateerde mutaties	96	136	-17	82
Demping financieel ravijn	438	462	455	459
Jeugdzorg	501	369	-562	-529
Bijstellen stelpost BTW- compensatiefonds	-300	-300	-300	-300
Resultaat begroting	735	667	-424	-288

Vlak voor het afronden van deze begroting is de septembercirculaire 2025 verschenen. De financiële gevolgen van deze circulaire voor de jaren 2026 en verder worden verwerkt in de voorjaarsnota 2026 en hierover wordt separaat gerapporteerd via de raadsinformatiebrief.

Meerjarenperspectief algemene uitkering

Onderstaande tabel geeft de algemene uitkering voor Leusden weer voor de periode van 2026 t/m 2029.

Algemene uitkering 2026 – 2029 (bedragen x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029
Algemene uitkering	53.093	53.474	52.616	53.587

Zoals uit de tabel blijkt daalt de algemene uitkering in 2028. Dit wordt vooral veroorzaakt door het wegvallen van de tijdelijke compensatie van het Rijk voor de tekorten in de Jeugdzorg en het opleggen van nieuwe taakstellingen vanuit het nieuwe financieringsarrangement Jeugdzorg.

Middelen jeugdzorg

Advies commissie van Ark

Via de meicirculaire 2025 is het Rijk deels tegemoet gekomen aan het advies van de commissie van Ark om gemeenten te compenseren voor de kostenstijgingen in de Jeugdzorg. Dit is geen structurele oplossing voor de oplopende kosten in de Jeugdzorg. De via de voorjaarsnota door het Rijk toegekende compensatie geven gemeenten alleen voor de periode 2025 t/m 2027 wat lucht. Naast de eerdere taakstelling van € 1 miljard vanuit de hervormingsagenda Jeugd legt het Rijk vanaf 2028 een extra taakstelling op van € 800 miljoen in het kader van het nieuw financieringsarrangement Jeugdzorg. Daarvan wordt € 300 miljoen gezocht in het sturen op de trajectduur en

het invoeren van een eigen bijdrage Jeugd en € 500 miljoen in het indexeren van de eerder opgelegde taakstelling hervormingsagenda Jeugd over de periode 2019-2028.

De Tweede Kamer heeft gevraagd om deze nieuwe besparingsdoelstellingen op basis van het afgegeven advies van de commissie van Ark nader te onderbouwen zodat kan worden getoetst of deze reëel, meetbaar en haalbaar zijn.

Gemeenten hebben er op aangedrongen om het eerstvolgende advies van de nieuwe deskundigencommissie te ontvangen in het voorjaar 2027. Daarbij zal onder meer worden gekeken naar de uitgavenontwikkeling in de jeugdzorg voor 2025 en 2026. De uitkomsten van dit “zwaarwegende en maatgevende” advies zullen worden meegenomen in de voorjaarsnota 2027 waarbij de effecten zullen worden verwerkt in het begrotingsjaar 2028.

Nieuw bekostigingsmodel Jeugdzorg

Het voornemen is om vanaf 2029 tot een nieuw financieel houdbaar bekostigingsmodel voor de jeugdzorg te komen waarbij een deel van het budget niet meer via de Algemene Uitkering van het Gemeentefonds loopt. Zowel de indexatie van de bekostiging als de verdeling van de financiële risico's moeten daarbij beter aansluiten bij de afspraken tussen Rijk en de VNG. Ook zal worden gekeken naar de mogelijkheid tot een vangnetregeling voor gemeentelijke tekorten in de jeugdzorg. Het voornemen is om de besluitvorming over het nieuwe bekostigingsstelsel in de voorjaarsnota 2026 van het Rijk mee te nemen. Het is niet duidelijk in hoeverre de val van het kabinet en het eerstvolgende advies van de deskundigencommissie, waar ook de houdbaarheid van het bekostigingsstelsel deel van uit zal maken, van invloed is op deze planning.

De jeugdzorg blijft een dossier met een hoog risicoprofiel. Dit komt ook door de beperkte invloed die we hebben op zowel de toename van de jeugdzorgkosten als de door het Rijk ingeboekte kortingen. Daarmee blijft de financiële impact op onze begroting onzeker. We zullen actief onze bijdrage leveren aan de noodzakelijke hervormingen binnen het jeugdstelsel met als uitgangspunt een goede hulp en ondersteuning voor onze jeugdigen.

Herijking Gemeentefonds

In 2023 is het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds ingevoerd. Voor Leusden geeft het nieuwe model een nadeel van € 2,3 miljoen (€ 73 per inwoner). Conform de wettelijke bepalingen wordt een korting trapsgewijs ingevoerd. Daarnaast heeft het Rijk eerder besloten het herverdeeleeffect t/m 2026 te maximeren op € 37,50 per inwoner. Dat heeft ertoe geleid dat er in onze huidige begroting een nadeel is verwerkt van € 1,2 miljoen.

De grote gevolgen voor een aantal gemeenten heeft ertoe geleid dat het herverdeeleeffect voor 2026 is bevroren op de huidige stand. Dit geeft tijd om te kijken naar een aangepast model, met mogelijk minder grote effecten. Het is Binnenlandse zaken nog niet gelukt om met een beter model te komen. Er lopen nog wel onderzoeken.

Als er voor 2027 geen nieuw model ligt dan zullen de herverdeeleeffecten verder worden doorgevoerd. Vanwege de onzekerheid over de effecten hebben we deze in onze huidige begroting nog niet verwerkt. Het risico van een aanvullend nadelig herverdeeleeffect hebben wij meegenomen in de risicoparaagraaf.

Accres ontwikkeling

De stijging van de algemene uitkering is gekoppeld aan de ontwikkelingen van het bruto binnenlands product. Deze systematiek moet ervoor zorgen dat de algemene uitkering voor de gemeenten meestijgt met volume- en prijsstijgingen. Deze stijging wordt daarom gereserveerd voor stijging van kostenbudgetten.

In de praktijk stijgen de kosten van gemeenten op bepaalde beleidsterreinen, zoals de jeugdzorg en het beheer in de buitenruimte, vaak sneller dan de ontwikkeling van het meerjarig gemiddelde bruto binnenlands product. Dit leidt ertoe dat er soms keuzes gemaakt moeten worden over de balans tussen ambities, taken en middelen.

Lokale belastingen

Lokale belastingen vormen ruim 10% van de gemeentelijke inkomsten. Het zijn inkomsten die door inwoners en bedrijven direct aan de gemeente worden betaald. Daarom is er een verplichte paraagraaf in de begroting waarin deze lokale belastingen worden besproken. Dit is de Paraagraaf lokale heffingen.

Onvoorzien

De post onvoorzien is bedoeld voor uitgaven die niet tevoren kunnen worden gebudgetteerd omdat de uitgaven 'Onvoorzien, Onvermijdelijk en Onuitstelbaar' zijn. Het college kan deze uitgaven achteraf voorleggen aan de raad waarbij de dekking wordt gevonden in deze post 'onvoorzien'.

De raming 2026 is gebaseerd op een bedrag van € 2 per inwoner en bedraagt afgerond € 64.400.

Bijdrage vanuit de algemene reserve

Eén van de maatregelen die is genomen om de begroting sluitend te maken is de inzet van een bijdrage uit de algemene reserve van € 1,5 miljoen. Dit bedrag is opgenomen onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Wat mag het Onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien kosten?

In onderstaande tabel worden alle uitgaven en inkomsten van alle taken die vallen onder dit onderdeel inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Lasten	-1.712	-592	-1.568	-1.553	-1.716	-1.931
Baten	64.056	64.544	68.919	69.215	68.314	69.089
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	62.344	63.952	67.351	67.662	66.599	67.158
Toevoeging aan reserves	-4.452	-14.801	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	4.405	14.762	1.500	0	0	0
Mutaties reserves	-47	-39	1.500	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	62.297	63.913	68.851	67.662	66.599	67.158

Saldo taakvelden

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
0.5 Treasury	1.131	724	587	516	441	441
0.61 OZB woningen	5.895	6.053	7.044	7.080	7.102	7.194
0.62 OZB niet-woningen	4.030	4.042	4.628	4.628	4.628	4.628
0.64 Belastingen overig	35	26	27	27	27	27
0.7 Alg. uitk. en overige uitk. gemeentefonds	51.951	53.099	55.426	55.888	54.944	55.527
0.8 Overige baten en lasten	-37	-30	-545	-662	-727	-842
0.9 Vennootschapsbelasting	-752	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	253	200	350	350	350	350
6.3 Inkomensregelingen	-163	-162	-165	-165	-165	-165
0.10 Toevoeging/onttrekking reserves	-47	-39	1.500	0	0	0
Resultaat	62.297	63.913	68.851	67.662	66.599	67.158

BBV indicatoren

De verplichte beleidsindicatoren worden per domein weergegeven. De indicatoren staan op waarstaatjegemeente.nl en zijn daar ook te raadplegen. Op de website kunnen ook vergelijkingen worden gemaakt met andere gemeenten.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Gemiddelde WOZ waarde woningen (x€1.000)	360	391	448	459
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (in euro's)	723	776	793	928
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (in euro's)	740	795	811	944

Indicator: Gemiddelde WOZ waarde woningen (x€1.000)

Toelichting: De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek – Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Indicator: Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens (in euro's)

Toelichting: Het gemiddelde totaalbedrag per jaar in euro's dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

Indicator: Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens (in euro's)

Toelichting: Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bron: Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

8. Paragrafen

A. Paragraaf lokale heffingen

Kader

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Leusden kent de volgende heffingen:

- Belastingen waarvan de opbrengst voor de gemeente vrij besteedbaar is: OZB, toeristenbelasting, precariobelasting;
- Belastingen om kosten mee te verhalen: de bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengst is niet vrij besteedbaar maar wordt besteed aan een specifieke taak die wordt uitgevoerd op basis van een gemeentelijke zorgplicht of aan specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten, rioolheffing, rioolaansluitrecht, leges, en lijkbezorgingsrechten.

In het Coalitieakkoord 2022-2026 is vastgelegd dat bij het zoeken naar oplossingen voor tegenvallers pas in laatste instantie wordt gekeken naar lastenverzwaring door bijvoorbeeld verhoging van de OZB. Eerst wordt gekeken naar oplossingen binnen het beleidsterrein of domein waar een tekort ontstaat, vervolgens naar oplossingen binnen de hele begroting, pas daarna naar lastenverzwaring.

Voor gemeentelijke dienstverleningen en activiteiten die worden verricht op basis van een zorgplicht is het principe van streven naar kostendekkendheid uitgangspunt.

Bestuurlijke samenvatting

De tarieven stijgen in 2026 met 5% indexering. Voor de OZB wordt in deze begroting voorgesteld om de opbrengst met € 1 miljoen te laten stijgen. Het tarief van de afvalstoffenheffing (vaste deel) daalt met € 11,00. Het rioolheffing tarief stijgt met € 8,30. Bij elkaar genomen verwachten we voor huishoudens met een eigen woning een woonlastenstijging van gemiddeld 7,1%. Voor huishoudens zonder eigen woning dalen de woonlasten gemiddeld met 0,6%.

Uitgangspunten tarieven 2026

De volgende uitgangspunten zijn toegepast op grond van de kadernota 2026:

- In verband met de ontwikkeling van de inflatie stijgen de tarieven van belastingen en heffingen met 5%;
- Bij de OZB een opbrengststijging met € 1.000.000;
- Bij de toeristenbelasting een meeropbrengst van € 140.000 doordat de tarieven worden verhoogd naar provinciaal gemiddeld niveau. Daarnaast wijzigt de structuur van de tariefstelling. In 2025 is er een hoog tarief voor overnachtingen in hotels, vakantiewoningen en chalets, en een laag tarief voor B&B's en campings. Dit verandert per 2026 naar één tarief voor overnachtingen in alle verblijven, met uitzondering van de campings waarvoor een verlaagd tarief van kracht blijft. Voornaamste effect van deze wijziging is dat B&B's niet meer onder het lage tarief vallen;
- Bij de bouwleges worden tarieven met 20% verhoogd waardoor deze meer in lijn komen met gemeenten in de regio. De beoogde extra inkomsten bedragen € 200.000.

Kwijtschelding

Voor inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is mogelijk voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De gemeente voert een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid. Daar waar de wetgever verruimingen toestaat, zoals bijvoorbeeld voor kleine ondernemers/ZZP'ers, passen we dat toe.

Afvalstoffenheffing

De budgetten van de reinigingsbegroting zijn bijgesteld als gevolg van diverse ontwikkelingen. Per saldo dalen de geraamde kosten voor de afvalinzameling- en verwerking. Het tarief van de afvalstoffenheffing (vaste deel) gaat hierdoor in 2026 met € 2 omlaag. De variabele tarieven blijven ongewijzigd. Vanuit de egalisatievoorziening wordt een overschot van € 124.200 aan de inwoners teruggegeven via eenmalige verlaging van het vaste tarief. De korting bedraagt € 9.

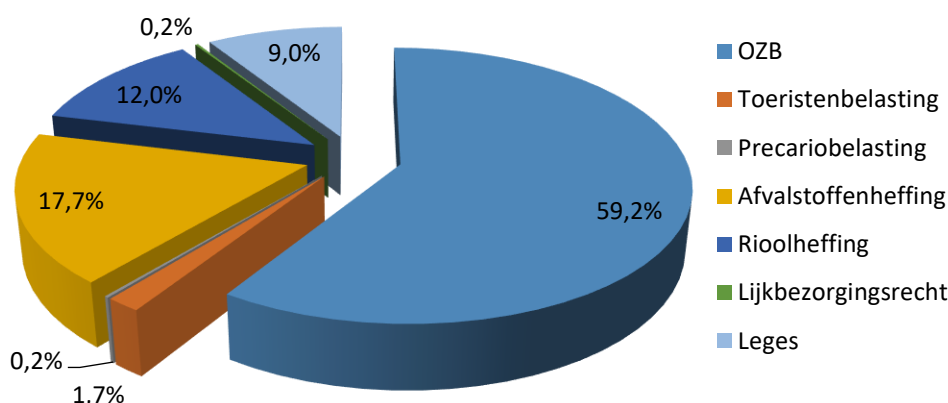
Per saldo daalt de afvalstoffenheffing met € 11.

Bij een variabel tarief van € 1,68 voor een 60 liter afvalzak betaalt een huishouden in 2026 naar verwachting gemiddeld € 269,56 aan afvalstoffenheffing: € 241 (vast tarief) + gemiddeld 17 aanbiedingen x 1,68 = € 28,56 (variabel tarief).

Opbrengst

	Begroting 2026:	Beleidsmatige aanpassing:	Kwijtschelding:	Opbrengst inclusief kwijtschelding:
Belastingen:				
- OZB	11.057.800	1.000.000		12.057.800
- Toeristenbelasting	210.000	140.000		350.000
- Precariobelasting	33.600			33.600
Heffingen en rechten:				
- Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	3.834.200	-124.200	- 100.000	3.610.000
- Rioolheffing	2.504.000		- 65.000	2.439.000
- Rioolaansluitrecht	5.000			5.000
- Lijkbezorgingsrechten	42.500			42.500
- Leges	1.631.800	200.000		<u>1.831.800</u>
Totaal:				20.369.700

Procentuele verdeling lokale heffingen

Ontwikkeling lokale lastendruk

Tot de gemeentelijke woonlasten worden gerekend de bedragen die huishoudens betalen aan OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. In de tabel hieronder is aangegeven hoe de ontwikkelingen voor een gemiddeld Leusdens huishouden uitwerken op basis van de genoemde uitgangspunten. Het gaat om eigenaren/bewoners van een woning met gemiddelde WOZ-waarde en om woninggebruikers/huurders. Voor elk afzonderlijk huishouden zal de feitelijke lastenontwikkeling anders kunnen zijn dan in het overzicht hierna vermeld. Het is afhankelijk van de waarde van de eigen woning ten opzichte van het gemiddelde, van het aanbodgedrag van restafval, en van de vraag of men in aanmerking komt voor kwijtschelding. Met inachtneming van deze kanttekeningen ontstaat het volgende beeld van de ontwikkeling van de woonlastendruk:

Woonlastendruk	2025	2026	%
OZB, gemiddelde WOZ-waarde € 482.100 *)			
- woningeigenaren:	€ 461,85	€ 528,86	
Afvalstoffenheffing			
- gemiddeld per huishouden:	€ 280,56	€ 269,56	
Rioolheffing:	€ 165,95	€ 174,25	
Totaal:			
1. Woninggebruikers/huurders:	€ 446,51	€ 443,81	- 0,6%
2. Woningeigenaren/-gebruikers:	€ 908,36	€ 972,67	+ 7,1%

*) gemiddelde woningwaarde per 1-1-2024, bron: GBLT

Op basis van deze cijfers stijgen de woonlasten voor Leusdense huishoudens met een eigen woning gemiddeld met 7,1%. Voor huishoudens zonder eigen woning (huurders) nemen de aan gemeente te betalen woonlasten gemiddeld af met 0,6%. De lokale woonlasten blijven in 2026 beneden het landelijk en provinciaal gemiddelde.

Kostenonderbouwingen heffingen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf een overzicht van baten en lasten wordt opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. De overzichten treft u hierna aan (alle bedragen zijn x € 1.000).

1. Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht		
<u>Kosten taakvelden:</u>		
2.1 Verkeer en vervoer (vegen)		95
6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)		100
7.3 Afval		3.450
<u>Baten taakvelden:</u>		
7.3 Afval		<u>-/- 764</u>
Netto kosten		2.881
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead		308
Rente		10
BTW		<u>635</u>
Totale kosten		3.834
Heffingen (afvalstoffenheffing + reinigingsrecht):		3.710
Bijdrage uit egalisatievoorziening:		<u>124</u>
		3.834
Dekking		100%

Beleidsuitgangspunten reinigingsheffingen:

- De gemeente streeft naar kostendeckendheid op begrotingsbasis.
- Overschotten en tekorten die jaarlijks bij de jaarrekening ontstaan worden verrekend met de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. De buffer van deze voorziening is vastgesteld op € 100.000. Dit is de norm voor de ondergrens. Als in de voorziening een overschot ontstaat ten opzichte van deze norm dan wordt

dit bij de tariefstelling in het eerstvolgende jaar betrokken. In 2026 wordt € 124.200 aan de inwoners teruggegeven ten laste van de voorziening.

- Veegkosten worden voor 25% toegerekend.

2. Rioolheffing		
<u>Kosten taakvelden:</u>		
2.1 Verkeer en vervoer (vegen)	190	
6.3 Inkomensregelingen (kwijtschelding)	65	
7.2 Riolering	<u>1.643</u>	
	1.898	
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead	284	
BTW	<u>327</u>	
Totale kosten	2.509	
<u>Heffingen (rioolheffing + rioolaansluitrecht):</u>	2.509	
Dekking		100%

Beleidsuitgangspunten rioolheffing:

- De gemeente streeft naar kostendekkendheid over de totale looptijd van de riolering.
- De kostendekkendheid van de riool- en waterzorgtaken wordt periodiek bepaald en cijfermatig onderbouwd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De saldi worden jaarlijks toegevoegd dan wel onttrokken aan de voorziening egalisatie rioolbeheer.
- Veegkosten worden voor 50% toegerekend.

3. Lijkbezorgingsrechten		
<u>Kosten taakveld:</u>		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	161	
<u>Overig toe te rekenen kosten:</u>		
Overhead	57	
BTW	<u>20</u>	
Totale kosten	238	
<u>Heffing lijkbezorgingsrechten:</u>	43	
Dekking		18%

4. Leges							
	Directe kosten	Overhead	Overige kosten	BTW	Totale kosten	Opbrengst leges	Dekking %
Hoofdstuk 1							
- burgerlijke stand	38	32	2	1	73	57	78%
- reisdocumenten	216	113	183	39	551	521	95%
- rijbewijzen	72	55	40	8	175	169	97%
- verstrekkingen basisregistratie	23	20	-	-	43	16	37%
- overige publiekszaken	6	5	17	3	31	25	81%
- bijzondere wetten	287	127	-	-	414	220	53%
Hoofdstuk 2							
- omgevingsvergunningen bouw	718	626	48	10	1.402	1146	82%
- overige activiteiten	18	16	28	-	62	5	8%
Hoofdstuk 3							
- horeca	13	11	-	-	24	4	17%
- evenementen	4	3	-	-	7	2	29%
- standplaatsen	2	1	-	-	3	2	67%
- kinderopvang	3	2	-	-	5	4	80%
Totaal	1.400	1.011	318	61	2.790	2.171	78%

Beleidsuitgangspunten leges:

- De gemeente streeft naar kostendekkendheid van de leges op verordening niveau, met de mogelijkheid van kruissubsidiëring tussen onderdelen van de tarieventabel. Voor hoofdstuk 3 geldt de Europese Dienstenrichtlijn wat betekent dat dienstverleningen per afzonderlijk onderdeel niet bovenkostendekkend mogen zijn.
- Voor de tariefstelling van reisdocumenten en rijbewijzen wordt aangesloten bij de wettelijke voorschriften voor maximaal toegestane tarieven.

B. Paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf heeft als doel:

- inzicht geven in het beleid van de gemeente Leusden met betrekking tot risico's,
- het totaal aan financiële risico's afzetten tegen de beschikbare middelen en
- inzicht in en beoordeling van de financiële positie te geven aan de hand van kengetallen.

In lijn met de nieuwe Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen 2024 wordt er onderscheid gemaakt tussen de incidentele en structurele risico's, en de daarvan afgeleide, benodigde weerstandscapaciteit. Er wordt geen onderscheid meer gemaakt in risico's vanuit de algemene dienst en vanuit het grondbedrijf.

Wijzigingen vanuit de nota reserves en voorzieningen 2025

In de recente vastgestelde nota reserves en voorzieningen 2025 (raad 3 april '25) is bepaald dat de reserve "Toekomst bestendige openbare ruimte" wordt opgeheven en het saldo wordt overgeheveld naar de algemene reserve. Daarnaast is de "Bestemmingsreserve Oekraïners" gewijzigd naar "Algemene reserve opvang vluchtelingen". Door deze twee wijzigingen is het beschikbare weerstandvermogen, bestaande uit de optelling van alle algemene reserves, hoger geworden. De bijbehorende risico's voor de opvang van vluchtelingen zijn aanvullend opgenomen in de risico-inventarisatie, waardoor het benodigde weerstandvermogen ook hoger is geworden. Per domein wordt het risicobedrag weergegeven en per domein worden de grootste risico's beschreven.

Kaderstelling

- Het Besluit begroting en verantwoording (BBV), artikel 9 en 11
- Nota Risicomanagement en Weerstandvermogen 2024

Weerstandvermogen

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen of mogelijkheden (buffers) waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten af te dekken. Onderscheid wordt gemaakt in een incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit incidentele middelen, zoals de algemene reserves. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit structurele middelen, zoals een exploitatieoverschot en lokale belastingmogelijkheden. De beleidsvrije ruimte in de begroting is ook een vorm van structurele ruimte, echter is deze vooralsnog lastig financieel te kwantificeren. Daarom is dit laatste niet meegenomen in onderstaande tabel.

Beschikbare weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel	Totaal	Structureel		
	2026	2026	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve per 1 januari	21.436		21.436			
Algemene reserve grondbedrijf per 1 januari	2.595		2.595			
Algemene reserve vluchtelingen per 1 januari	7.339		7.339			
Stelpost onvoorzien	64		64			
Totaal incidenteel	31.434					
Budgettaire capaciteit structureel *			1.361	-24	-863	-1.022
Onbenutte belastingcapaciteit 2026 (t.o.v. landelijke gemiddelde 2025)				79	79	79
Totaal structureel				55	-784	-943
Totaal beschikbaar			32.795			

Bedragen x € 1.000

*De budgettaire structurele capaciteit voor 2026 ziet er gunstiger uit, vanwege de toevoeging van € 1,5 miljoen uit de algemene reserve conform de kadernota 2026. Meerjarig wordt het saldo 2026-2029 vooralsnog ook gunstig beïnvloed, doordat voor de toename in uitgaven voor het MJOP en DOBR nog de bestuurlijk besluitvorming nodig is. Hierdoor zijn deze lasten nog niet verwerkt in deze begroting.

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, is een inschatting gemaakt van de financiële risico's die de gemeente loopt. Per risico is geschat hoe groot de kans is dat het risico zich voor kan doen (kans) en welke financiële impact dit dan zou kunnen hebben (restrisico). De uitkomst van de risico-inventarisatie per september 2025 is samengevat in onderstaande tabel:

Peildatum september 2025

Benodigde weerstandscapaciteit	Restrisico	Risico profiel	Risico bedrag	Structureel risico bedrag		
	2026	2026*	2026	2027	2028	2029
Bestuur	13.145	18%	2.402	875	875	875
Leefomgeving	3.300	54%	1.788	250	250	250
Samenleving	15.681	57%	8.946	2.060	2.060	2.060
Ruimte	3.398	46%	1.574	-	-	-
Totaal	35.524	41%	14.710	3.185	3.185	3.185

Bedragen x € 1.000

* Dit percentage geeft het risicoprofiel aan van het domein. Dit wordt berekend door het risicobedrag te delen door het restrisico.

Toelichting risico's

Domein bestuur

De risico's binnen het domein bestuur zijn vooral externe risico's die moeilijk te beheersen zijn. De daling van de algemene uitkering en de uitgezette leningen vormen in dit domein de grootste risico's qua financiële impact. De schommelingen in de marktrente brengen een nieuw risico met zich mee.

Domein Leefomgeving

De risico's binnen het domein leefomgeving zijn min of meer gelijk gebleven en betreffen vooral incidentele risico's binnen de vastgoedportefeuille. Met name onuitstelbaar groot onderhoud voor het zwembad en De Korf zijn de grootste risico's qua financiële impact. Een structureel risico betreft de inwerkingtreding van de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB), waardoor bouwleges kunnen afnemen.

Domein Samenleving

Binnen het sociaal domein is een aantal risico's vervallen, omdat deze zijn verwerkt in de begroting. Dit betreft de stijgende personeels- en uitvoeringskosten bij de samenwerkingspartners. Er zijn 10 nieuwe risico's toegevoegd. Daarvan hebben er 7 betrekking op de opvang van vluchtelingen. Deze waren bij de vorige inventarisatie nog niet opgenomen, omdat daar een afzonderlijke reserve voor was ingesteld. Doordat de reserve Oekraïners is omgezet naar een algemene (risico) reserve voor de opvang vluchtelingen, zijn hiervoor nu ook de risico's geïnventariseerd. Het risicobedrag komt nagenoeg overeen met het bedrag uit deze gewijzigde reserve.

Bij de jeugdzorg blijven twee risico's nagenoeg ongewijzigd, zijnde het niet realiseren van de 2^e tranche kortingen uit de hervormingsagenda en de hoog specialistische zorg voor enkele jeugdigen. Er zijn 2 nieuwe risico's opgenomen. Er is onzekerheid over het behalen van het aanbestedingsvoordeel van MetMaya en de volumestijging laat nog geen stabiel beeld zien.

Het risico op een te lage compensatie voor de prijsstijgingen van zorgkosten door het hanteren van de BBP index is als 10^e nieuw risico opgenomen. Het Rijk wil vanaf 2028 met een nieuwe bekostiging gaan werken, echter is daar nog veel onzeker over.

Domein Ruimte

Binnen het domein ruimte is het grootste risico dat vertraging ontstaat bij de woningbouw door de regiodeal. Het faciliteren van woningbouw is voor gemeenten en ontwikkelaars een grotere uitdaging dan voorgaande jaren, omdat er nu meer eisen worden gesteld aan het bouwprogramma door de regiodeal met betrekking tot de betaalbaarheid. Deze zwaardere eisen zorgen ervoor dat grondexploitaties nagenoeg geen financieel resultaat kunnen realiseren of dat hierdoor zelfs de grondexploitaties niet meer of zeer moeizaam tot uitvoering komen. Deze omstandigheden zullen mogelijk een andere aanpak en inspanning van de gemeente gaan vragen om toch aan de huisvestingsbehoefte te

kunnen voldoen. Daarnaast vormen de stijgende bouwrijzen, netcongestie, stikstofnormen en overige onzekere ontwikkelingen in het grondbedrijf risico's in het domein ruimte.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio wordt bepaald door de beschikbare weerstandscapaciteit (het vrij beschikbaar vermogen) te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (financiële risico's). De ratio weerstandsvermogen laat de volgende ontwikkeling zien:

Peildatum september 2025

Ratio weerstandsvermogen	Incidenteel	Structureel	Totaal
	2026	2026	2026
Beschikbare weerstandscapaciteit	32.795	-	32.795
Benodigde weerstandscapaciteit	11.525	3.185	14.710
Ratio	2,8	-	2,2

Bedragen x € 1.000

Conclusie weerstandsratio

De ratio van 2,2 valt boven de beoogde ondergrens van 1. Het weerstandsvermogen is toereikend.

Vrij beschikbaar vermogen

Het vrij beschikbaar vermogen is belangrijk om inzicht te krijgen in de beschikbaarheid van het weerstandsvermogen over een aantal jaren. Het saldo is gebaseerd op de meerjarenbegroting 2026-2029, de jaarrekening 2024 en de geactualiseerde begrotingspositie gepresenteerd in de voorjaarsnota 2025. Hierin zijn de laatste actuele ontwikkelingen verwerkt. De toekomstige claims komen voort uit reeds genomen raadsbesluiten, zoals de tijdelijke activiteiten in het CUP en nieuw beleid uit kadernota's en voor het algemeen beheer van het grondbedrijf. Anderzijds wordt het saldo na 2027 naar verwachting positief beïnvloed door een resultaatneming uit de grondexploitatie Mastenbroek II.

Vrij beschikbaar vermogen	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve per 1 januari	21.436	20.225	20.009	19.009
Algemene reserve grondbedrijf per 1 januari	2.595	2.409	4.583	4.367
Algemene reserve vluchtelingen per 1 januari	7.339	7.244	7.244	7.244
AF: Benodigd weerstandsvermogen	-14.710	-14.710	-14.710	-14.710
Vrij beschikbaar vermogen	16.660	15.168	17.126	15.910

Bedragen x € 1.000

Kengetallen financiële positie

De kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. Zij leggen verbanden tussen een aantal aspecten die elk voor een verantwoord oordeel van de financiële positie relevant zijn. De financiële positie is altijd een momentopname waardoor een getal alleen niet zoveel zegt. Het gaat om de verbanden tussen de getallen en de ontwikkeling van getallen over een aantal jaren.

Methode beoordeling

Bij de beoordeling van de kengetallen maken we gebruik van zogeheten 'signaleringswaarden' die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten en het gemeenschappelijk (provinciaal) financieel toezichtskader 2020. In de tabel hieronder is te zien welke waarden bij welke categorie (A, B of C) horen. Wij zullen de kengetallen hieronder weergeven en indelen in onderstaande drie categorieën waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Signaalwaarden kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
			
Netto schuldquote gecorrigeerd	< 90 %	90 -130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20 – 35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	> 1 %	0 - 1 %	< 0 %
Belastingcapaciteit	< 95%	95 – 105 %	> 105 %

In de hierna opgenomen tabel zijn de voorgeschreven kengetallen vermeld en zijn de berekende Leusdense waarden en het verloop van deze waarden ingevuld. Daarna volgt per kengetal een korte uitleg en wordt op de uitkomst en situatie voor Leusden ingegaan. Deze kengetallen zijn gebaseerd op de begroting 2026-2029.

Kengetallen:	Jaarrek 2023	Jaarrek 2024	Begroting 2025	MRJ 2026	MRJ 2027	MRJ 2028	MRJ 2029
Netto schuldquote	17% 	4% 	1% 	1% 	-3% 	-5% 	-9%
Netto schuldquote gecorrigeerd	13% 	1% 	-2% 	-2% 	-5% 	-8% 	-11%
Solvabiliteitsratio	57% 	55% 	55% 	55% 	56% 	56% 	56%
Grondexploitatie	6% 	-1% 	-5% 	-3% 	0% 	0% 	0%
Structurele exploitatieruimte	3,0% 	1,8% 	1,1% 	1,4% 	0,0% 	-1,0% 	-1,1%
Belastingcapaciteit vs landelijk	86% 	95% 	95% 	92% 	92% 	92% 	92%
Belastingcapaciteit vs provincie (nieuw)	84% 	93% 	86% 	83% 	83% 	83% 	83%

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto gecorrigeerde schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Dit wordt gecorrigeerd voor leningen die wij doorlenen.

Dit geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken en daarmee op de vrije ruimte in de exploitatiebegroting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage hoe beter.

In 2024, 2025 en 2026 zien we een negatief percentage. Dit wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie Mastenbroek II in de eindfase zit en hierdoor de opbrengsten hoger zijn dan de kosten in deze jaren. Er zijn geen andere grondexploitaties onderhanden waarvoor kosten worden gemaakt.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de jaarlijkse baten en lasten (gecorrigeerd voor incidentele baten, lasten en reservemutaties) zich verhouden en hoeveel ruimte nog in de exploitatie aanwezig is. Wanneer dit percentage negatief is, betekent het dat het structurele deel van de baten onvoldoende ruimte biedt om de structurele lasten te blijven dragen. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de financieringslasten) te dekken. Een cijfer van rond de nul betekent dat structurele baten en lasten min of meer in evenwicht zijn.

Het kengetal voor 2026 ziet er gunstiger uit, vanwege de toevoeging van € 1,5 miljoen uit de algemene reserve conform de kadernota 2026. Meerjarig wordt het saldo 2026-2029 vooralsnog ook gunstig beïnvloed, doordat voor de toename in uitgaven voor het MJOP en DOBR nog de bestuurlijke besluitvorming nodig is. Hierdoor zijn deze lasten nog niet verwerkt in deze begroting. Zonder deze voordelen is de structurele exploitatieruimte zo'n 2,5 procent lager.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin bij een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin.

Om te kunnen bepalen of de gemeente nog ruimte heeft om de belastingen te verhogen is het nodig om na te gaan in hoeverre de riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend zijn en hoe het OZB-tarief van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

In de Nota Risicomanagement 2024 is aangegeven dat er een totaalcijfer wordt berekend over alle kengetallen om een oordeel te geven over de samenhang.

BDO Benchmark Nederlandse gemeenten

Om een gefundeerd oordeel te vormen over de samenhang van alle kengetallen heeft accountantskantoor BDO in 2018 een methodiek gepresenteerd. Zij borduren voort op de (risico)categorieën die de provincies hanteren.

In onderstaande tabel wordt de methode weergegeven. Door de punten per kengetal uit de bijbehorende categorie bij elkaar op te tellen ontstaat een totaalcijfer. Een gemeente behaalt 10 punten indien alle kengetallen van deze gemeente vallen binnen de categorie 'Minst risicovol'. Gemeenten die alle kengetallen scoren in de categorie 'Meest risicovol' krijgen de laagst mogelijke score van een 3,2.

Beoordeling kengetallen:	Jaarrek	Jaarrek	Begroting	MRJ	MRJ	MRJ	MRJ
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Netto schuldquote gecorrigeerd	3	3	3	3	3	3	3
Solvabiliteitsratio	4	4	4	4	4	4	4
Grondexploitatie	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Structurele exploitatieruimte	1	1	1	0,3	0,3	0,3	0,3
Belastingcapaciteit	0,5	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Totaal	10	9,8	10	9,3	9,3	9,3	9,3

Conclusie kengetallen

Het totaalcijfer (afgerond op heel cijfer) van de kengetallen kent als streefwaarde een 7. Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente Leusden goed is.

C. Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Op het gebied van kapitaalgoederen worden twee fasen onderscheiden:

- het verkrijgen (aanschaf) of vervaardiging van kapitaalgoederen;
- het onderhoud van kapitaalgoederen.

In deze paragraaf zijn de actuele ontwikkelingen en de benodigde middelen voor de instandhouding (onderhoud en vervanging) van de aanwezige kapitaalgoederen weergegeven. Het onderhoud van kapitaalgoederen bestaat uit twee soorten onderhoud: het dagelijks klein onderhoud, waarvan de kosten ten laste van de exploitatie komen en het groot onderhoud, waarvan de kosten ten laste worden gebracht van de gemeentelijke onderhoudsvoorzieningen.

Aan het einde van de paragraaf wordt kort ingegaan op de kapitaalinvesteringen vanuit het GRP.

Beleidskader

Het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is in het jaar 2012 voor het eerst vastgelegd in de IBOR-rapportage (Integraal Beheer Openbare Ruimte). De meest recentelijke onderhoudsactualisatie 2021-2024 is door de raad in haar vergadering van december 2021 vastgesteld. Bij het uitvoeren van het groot onderhoud wordt de kwaliteitsambitie 'basis' (B) nagestreefd. De na te streven kwaliteitsmaatstaven per discipline zijn in de onderhoudsactualisatie beschreven. De beleidsvoornemens voor het vakgebied van de riolering zijn vastgelegd in het GRP 2019-2023.

Kapitaalgoederen in Leusden

1.770.000 m² wegen 22 km watergangen 1.330.000 m² groen 27.000 m² gebouwen 260 km riolering

Ontwikkelingen

Meerjarenonderhoudsplan openbare ruimte 2025 - 2036

In 2025 is het Meerjarenonderhoudsplan openbare ruimte 2025–2036 ter beeldvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. Tijdens diverse presentaties is inzichtelijk gemaakt dat de kosten voor sommige beheerdisciplines stijgen, zoals bij de openbare verlichting.

Daarnaast is in dit plan bewust gekozen om vervangingsinvesteringen voor wegen integraal op te nemen, in plaats van deze via afzonderlijke raadsvoorstellen aan te bieden. Deze aanpak biedt een totaalbeeld van de benodigde middelen voor instandhouding en vervanging.

Het streven is om het Meerjarenonderhoudsplan openbare ruimte 2025–2036 eind 2025 definitief vast te stellen.

Uit te voeren werkzaamheden in 2026

Algemeen

Jaarlijks brengt IBOR het Integraal Uitvoeringsjaarplan uit, als aanvulling op het Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP). In december 2025 wordt dit voor het eerst aangeboden aan het college voor vaststelling. Dit betreft het Integraal uitvoeringsjaarplan 2026. Daarna wordt de raad geïnformeerd.

Op het moment dat deze paragraaf wordt samengesteld, is de informatie om vooruit te kijken naar 2026 nog niet samengesteld en zodoende niet beschikbaar. Om volledig te kunnen zijn, wordt bij uitzondering in deze paragraaf slechts op enkele punten vooruitgekeken. Komende editie worden de planningen op elkaar afgestemd, zodat de informatie eenduidig wordt gedeeld.

Wegen

Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden staan er (integrale) projecten op stapel.

De definitieve planning was bij het opstellen van deze paragraaf nog niet bekend.

Belijning en markeringen krijgen groot onderhoud in 2026.

Groen

Dagelijks onderhoud wordt uitgevoerd zoals gepland. In 2026 worden vanuit de groeninspectie en beheerinput weer diverse locaties door heel de gemeente Leusden gerenoveerd. Hierbij wordt afstemming gezocht met andere vakdisciplines om zoveel mogelijk integraal te werk te gaan. Ook wordt gekeken naar de grote vervangingen en ontwikkelingen voor afstemming.

In 2024 is het eerste gedeelte van de bomenstructuur langs de Benedictijnenhove vervangen. In 2025 stond het tweede deel van de vervanging van deze bomenstructuur in de planning. Dit is echter uitgesteld in verband met een grotere aanstaande renovatie rond 2030, waarbij meer mogelijkheden ontstaan voor het duurzaam planten van grotere bomen.

In 2026 wordt bekeken welke delen alvast wel kunnen worden gedaan. Ook worden bestaande bomen extra verzorging gegeven om de periode te overbruggen naar de vervanging rond 2030.

Civiele kunstwerken

De komende jaren wordt groot onderhoud uitgevoerd aan bruggen en overige objecten. Dit wordt gedaan aan de hand van de ontvangen inspectieresultaten, met als doel de objecten langdurig veilig én in een goede staat te houden. Naast het reguliere onderhouden worden de komende drie jaren ook diverse houten bruggen vervangen.

Buitensportaccommodaties

Het dagelijks onderhoud aan en rond de sportvelden is geoptimaliseerd. Daarbij is ook de ingroei van riet en andere zware onkruiden meegenomen in de randen om dit beter te kunnen reguleren.

Openbare verlichting

Vervanging van verlichtingsmasten wordt verder georganiseerd.

Actualiteit van de gemeentelijke beheerplannen

In 2024 zijn alle beheerplannen geactualiseerd, met bijbehorende financiële doorrekening. De gemeenteraad stelt deze plannen naar verwachting eind 2025 vast. Tijdens het actualiseren van de beheerplannen is vastgesteld dat er géén sprake is van achterstallig onderhoud waarbij sprake is van kapitaalvernietiging of onveilige situaties. Incidenteel worden niet alle geplande werkzaamheden binnen de verschillende onderhoudsdisciplines uitgevoerd, waardoor er een achterstand in de uitvoering kan ontstaan. Dit komt voornamelijk door de doorlooptijd van projecten en werkzaamheden, waardoor prioriteiten soms moeten worden bijgesteld. Van achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging is hierbij echter geen sprake. De lasten van groot onderhoud worden opgevangen via de hiertoe ingestelde onderhoudsvoorzieningen. Hierbij worden de onderhoudsvoorzieningen op een dusdanig niveau gebracht, dat het noodzakelijk geachte onderhoud voor een periode van 12 jaar (vanaf het jaar van actualisatie) kan plaatsvinden.

Onderhoudsdiscipline	Beleidskader	Beheerplan	Actualisatiejaar
- waterbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- wegenbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- verkeersregelinstallaties	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- civiele kunstwerken	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025

- gebouwenbeheer	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- groenonderhoud	Bomenplan 2012-2021 Groenbeheerplan 2019-2030 Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- speelvoorzieningen	Speelruimteplan 2011-2021 Uitvoeringsplan spelen 2020-2023	Groot onderhoud '21-'24	2025
- buitensportaccommodaties	Groot onderhoud '21-'24	Groot onderhoud '21-'24	2025
- riolering	GRP 2019-2023	GRP 2019-2023	2026
- openbare verlichting	Beleidsplan Openbare verlichting	Beleidsplan OVL '15 –'24 Groot onderhoud '21-'24	2025
- ondergrondse afvalinzameling	Vervangingsplan '20-'30	Groot onderhoud '21-'24	2025

Uitvoering groot onderhoud

Onderstaande tabel geeft inzicht in de totale kosten voor het groot onderhoud van de kapitaalgoederen, zoals opgenomen in de diverse programma's van de begroting. De uitgaven zijn inclusief indirecte kosten en BTW, daar waar de BTW kostprijsverhogend doorwerkt in de budgetten. De onderstaande budgetten zijn gebaseerd op de groot onderhoudsactualisatie 2021-2024. In de onderhoudsactualisatie zijn de benodigde instandhoudingskosten tot en met het jaar 2032 in beeld gebracht. De uit de onderhoudsvoorzieningen bekostigde onderhoudsbudgetten zijn verder met 5% geïndexeerd ten opzichte van 2025 vanwege prijsstijgingen. Deze indexatie is in de onderstaande budgetten verwerkt.

bedragen x € 1.000

Uitgaven groot onderhoud (incl. VAT en indexatie)	2026	2027	2028	2029
- Wegen	1.615	1.828	1.227	1.658
- Civiele kunstwerken en parkeerdekken	394	162	557	370
- Verkeersregelinstallaties	14	14	14	14
- Waterbeheer	98	332	340	62
- Groenbeheer	37	79	30	30
- Speelvoorzieningen	27	27	27	27
- Buitensportaccommodaties	48	41	621	40
Gebouwenbeheer				
- verhuurde panden	11	16	70	16
- algemeen gebruik	106	93	95	145
- binnensportaccommodaties	121	215	480	246
- cultureel / sociaal	52	27	213	254
- zwembad Octopus	58	416	53	86
Totaal budgetten groot onderhoud	2.581	3.250	3.727	2.948

D. Paragraaf financiering

Treasury-functie

De gemeentelijke treasury-functie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. De risico's en kosten worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd. De functie wordt uitgevoerd binnen de normen van de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) en de Treasury verordening 2016.

Bestuurlijke samenvatting

In 2026 verwachten we € 595.000 aan rentebaten te realiseren. Aan rentelasten over al aangetrokken leningen betalen we € 189.000. Op deze aangetrokken leningen lossen we ruim € 1.000.000 af.

Financieringsbeleid

De gemeente zet overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn worden externe middelen in de vorm van projectfinanciering aangetrokken.

Financieringspositie

De financieringspositie geeft de financieringsbehoefte van de gemeente aan. Door de som van de boekwaarde van activa te verminderen met de aangewende financieringsmiddelen in het eigen vermogen (reserves) en vreemd vermogen (opgenomen leningen en voorzieningen) wordt deze financieringsbehoefte bepaald. In de primaire begroting van 2026 wordt uitgegaan van een financieringsoverschot van € 20 mln.

<i>X € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
Boekwaarde activa	80.982	80.614	77.748	74.243
Vermogen	100.558	102.446	100.409	99.237
Financieringssaldo (overschot)	19.576	21.832	22.661	24.994

Bovenstaande berekening is een momentopname. De feitelijke omvang van het financieringssaldo is onder andere afhankelijk van het daadwerkelijke verloop van de geplande investeringen en de dagelijkse ontvangsten en betalingen gedurende het jaar. In de loop van het begrotingsjaar zal blijken wat de werkelijke financieringsbehoefte is.

Indicatoren

Om vooral de financieringsrisico's (renterisico's) te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Daarnaast is met het schatkistbankieren een drempelbedrag bepaald. De provincie toetst of de gemeente aan deze normen voldoet.

Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is om tot een spreiding binnen de langlopende lening portefeuille te komen zodat het renterisico wordt beperkt. De jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

De jaarlijks verplichte aflossingen van de reeds aangetrokken leningen vallen ruim binnen de gestelde norm. De aangetrokken leningen hebben een vast afgesproken rentepercentage voor de gehele looptijd, renteherziening is hierop niet van toepassing.

Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Gemeenten mogen hun financieringsbehoeften slechts voor een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) financieren. In de wet FIDO is bepaald dat de gemiddelde netto vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar) per kwartaal de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De norm is vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal.

De Gemeente Leusden heeft op dit moment geen schulden met een looptijd korter dan een jaar (kort geld).

Drempelbedrag schatkistbankieren

De lagere overheden zijn verplicht overtollige middelen aan te houden bij het Ministerie van Financiën (schatkist). Om het dagelijkse kasbeheer doelmatig uit te kunnen voeren is een drempelbedrag bepaald dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Op dit moment is het drempelbedrag 2% van het begrotingstotaal met een ondergrens van € 1.000.000. Wij mogen in 2026 een positief rekening-courantsaldo bij de banken hebben van € 1.964.000.

<i>x € 1.000</i>	2026	2027	2028	2029
1. Begrotingstotaal (incl. grondbedrijf, excl. reserves)	98.224	93.973	92.063	92.533
2. Renterisiconorm 20% (van 1)	19.645	18.795	18.413	18.507
3. Verplichte aflossing leningen	1.051	1.051	1.051	1.051
4. Kasgeldlimiet 8,5% (van 1)	8.349	7.988	7.825	7.865
5. Drempelbedrag schatkistbankieren 2,0% (van 1)	1.964	1.879	1.841	1.851

Rente

Rentebeleid

In lijn met de BBV-richtlijnen verantwoorden we in de begroting alleen de (verwachte) werkelijk te betalen en te ontvangen rente.

Op het taakveld Treasury wordt de te betalen rente over de investeringen meerjarig geraamd op basis van de aangetrokken leningen. Aan activa worden de werkelijke rentelasten van externe leningen toegerekend. In de Leusdense begroting is dit alleen het geval bij de rente van projectfinanciering (zie hierna bij 'Betaalde rente leningenportefeuille'). Voor de overige activa zijn geen leningen aangetrokken, waardoor er geen rentelasten maar alleen afschrijvingslasten worden toegerekend.

De te ontvangen rente wordt realistisch geraamd op basis van de werkelijk te ontvangen rente.

Betaalde rente leningenportefeuille

De actuele leningenportefeuille bestaat uit de volgende 5 leningen.

Aflossing leningen

<i>x € 1.000</i>	2025	2026	2027	2028
2015; BNG – MFC Atria 25-jarige lening € 6 mln.	240	240	240	240
2018; BNG – Hart van Leusden 25-jarige lening € 5,7 mln.	228	228	228	228
2019; BNG – IKC Berkelwijk 25-jarige lening € 4,3 mln.	173	173	173	173
2020; BNG – MFC Atria uitbr.+MKC 't Ronde 25-jr lening € 3,9 mln.	156	156	156	156
2021; NWB - IKC Groenhouten 25-jr lening € 6,35 mln.	254	254	254	254
Totaal aflossing	1.051	1.051	1.051	1.051

Rentelast leningen

x € 1.000	2026	2027	2028	2029
Rente BNG – MFC Atria lening € 6 mln. 1,705%	60	55	51	47
Rente BNG – Hart van Leusden lening € 5,7 mln. 1,455%	56	53	49	46
Rente BNG – IKC Berkelwijk lening € 4,3 mln. 1,278%	40	38	36	34
Rente BNG - MFC Atria+ MKC 't Ronde lening € 3,9 mln. 0,245%	8	7	7	6
Rente NWB - IKC Groenhouten lening € 6,35 mln. 0,489%	25	24	23	22
Totaal rente	189	177	166	155

Renteopbrengst

De renteopbrengsten worden realistisch geraamd op basis van de werkelijk te verwachten rente-inkomsten. Sinds september 2022 wordt weer rente ontvangen op het tegoed bij de schatkist.

Gerekend is met een meerjarig rentepercentage van 2%.

Op dit moment (augustus 2025) ligt het werkelijke percentage op 1,92% (augustus 2024 3,6%)

x € 1.000	2026	2027	2028	2029
1. Rente-inkomsten uitgezette leningen duurzaamheid	16	15	13	13
2. Rente-inkomsten overig	579	509	435	435
3. Totaal renteopbrengsten (totaal 1 + 2)	595	524	448	448

Renteschema

In onderstaand schema wordt uiteengezet hoe de rentetoerekening in de begroting 2026 plaatsvindt:

a.	Externe rentelasten over korte en lange financiering		188.800
b.	Externe rentebaten		595.000
	Saldo rentelasten en rentebaten		€ 406.200
c1.	Rente die aan grondexploitatie wordt doorberekend	0	
c2.	Rente van projectfinanciering die aan betreffende Taakvelden moet worden doorberekend	181.000	
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		181.000
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen		-
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 587.200
e.	Aan taakvelden toegerekende rente		-
	Positief renteresultaat op het taakveld treasury		€ 587.200

De externe rentelasten (a.) betreffen de rentelasten van de leningen die zijn aangetrokken voor de financiering van de projecten MFC Atria (incl. uitbreiding), Hart van Leusden, IKC Berkelwijk, MKC 't Ronde en IKC Groenhouten. Dit betreft rente van projectfinanciering die voor het grootste deel wordt toegerekend aan de betreffende taakvelden (c2). Aangezien Leusden geen andere leningen heeft wordt er geen rente doorberekend aan de grondexploitaties (c1) en ook niet aan de overige taakvelden (e). Conform het rentebeleid wordt er geen rente berekend over reserves en voorzieningen.

E. Paragraaf Bedrijfsvoering

Doel en Inleiding

Om de ambities en opgaven in deze begroting te kunnen realiseren, is een goed toegeruste organisatie van cruciaal belang. Een solide bedrijfsvoering vormt de ruggengraat van het primaire proces en moet daarom betrouwbaar, wendbaar en toekomstgericht zijn ingericht. In deze paragraaf lichten we de stand van zaken en ontwikkelingen binnen de bedrijfsvoering toe aan de hand van de PIOFACH-onderdelen: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting.

Personeel

Het jaar 2026 staat voor HRM in het teken van het verder uitbouwen en versterken van de HR-dienstverlening op strategisch, tactisch en operationeel niveau. We gaan aan de slag met het uitwerken van een HR-strategie in samenwerking met het management.

Daarnaast is en blijft de arbeidsmarkt complex. De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt vraagt dat dit onderwerp met een hoge prioriteit op de agenda blijft staan. Om medewerkers te behouden en nieuwe medewerkers aan te trekken, zijn we in 2025 begonnen met aandacht voor de zogenaamde medewerkersreis (ook wel employee journey genoemd). De medewerkersreis is de tijd die een medewerker bij een organisatie doorbrengt en de ervaringen die hij/zij opdoet. Dat begint op het moment dat de medewerker solliciteert en eindigt op het moment dat de medewerker de organisatie verlaat. Er is een start gemaakt met het zorgen voor een goede on- en offboarding en het verder versterken van de arbeidsmarktcommunicatie. In het komende jaar vindt hierop een nadere uitwerking plaats zowel op beleidsniveau als ook in de processen. Door een vaste corporate recruiter in dienst te nemen, is het mogelijk geworden om samen met het team HR en de projectgroepen 'onboarding' en 'arbeidsmarktcommunicatie' de komende jaren toegewijd aan de slag te gaan met de uitdagingen op dit terrein.

Daarnaast zal er voor de thema's Arbo, Verzuim, Vitaliteit en Duurzame Inzetbaarheid extra aandacht zijn, en willen we dit verder op de kaart zetten. Ook thema's zoals Leren & Ontwikkelen, SPP (strategische personeelsplanning) en de uitwerking van "het goede gesprek" gekoppeld aan het HR21 functiewaarderingssysteem krijgen aandacht. Verder zal er weer inzet zijn op de onderwerpen verbeteren van de HR-processen, de doorontwikkeling van managementrapportages en de inrichting en implementatie van het e-HRM systeem.

Informatievoorziening

I-Visie

We stellen een nieuwe I-visie op voor de periode 2027-2030. Deze visie bevat strategische actielijnen die worden uitgewerkt in concrete uitvoeringsplannen, afgestemd op de organisatiedoelen. Rode draad hierin is het standaardiseren en harmoniseren van onze informatievoorziening. Daarmee dragen we bij aan een toekomstbestendige dienstverlening en een efficiënte bedrijfsvoering.

AI

In 2026 zetten we de eerste stappen in het verkennen van de mogelijkheden van generatieve AI. We starten met het experimenteren met gratis en laagdrempelige AI-tools, zoals tekstgeneratie, samenvattingen en vertalingen, om ervaring op te doen met deze technologie. Dit stelt ons in staat om:

- Te leren door te doen, zonder grote investeringen;
- Bewustwording en vaardigheden op te bouwen bij medewerkers;
- Toepassingsmogelijkheden te verkennen binnen de gemeentelijke context, zoals het opstellen van conceptteksten, klantcommunicatie of interne kennisdeling.

We doen dit op een verantwoorde manier, met aandacht voor privacy, transparantie en ethiek. De opgedane inzichten vormen de basis voor verdere beleidsontwikkeling en eventuele structurele inzet van AI in de toekomst.

Werkplek

We blijven werken aan een gestandaardiseerde, flexibele en veilige ICT-werkplek die fungeert als toegangspoort tot de gemeentelijke systemen. Gebruiksgemak staat hierbij voorop. Om deze werkplek optimaal te benutten is een hoge mate van digitale vaardigheid en bewustwording onder medewerkers essentieel, in 2026 blijven we investeren in het vergroten van cyber security bewustzijn.

Informatieveiligheid

Informatiebeveiliging gaat over het beschermen van informatie en informatiesystemen tegen ongeautoriseerde toegang, gebruik, openbaarmaking, verstoring, wijziging of vernietiging, om beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid te waarborgen. Dit blijft ook in 2026 een onmisbare pijler in de digitale dienstverlening.

Door als maar toenemende digitalisering en een complexer wordend dreigingslandschap, is het noodzakelijk om te blijven investeren in weerbaarheid en veerkracht. Met de komst van de Cyberbeveiligingswet, wordt de organisatie daarnaast wettelijk verplicht een hoger volwassenheidsniveau te creëren.

Concrete doelstellingen zijn:

- Het bewustwordingsniveau verhogen met een doorlopend programma van e-learning, waargebeurde cases, expert opinies, interactieve films en simulaties.
- Het Information Security Management Systeem (ISMS) volledig implementeren.
- Aanschaf en implementatie van een Security Information and Event Management (SIEM)-systeem, gekoppeld aan een Security Operations Center (SOC).
- Het Bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) implementeren.
- Het logisch en fysiek toegangsbeleid implementeren.
- Een uitgebreide Pentest laten uitvoeren op de digitale omgeving.
- Het implementeren van dataclassificatie binnen de Microsoft 365-omgeving.
- Medewerkers gericht informeren over beleid, normen en richtlijnen.

Informatieveiligheid is een randvoorwaarde voor betrouwbare dienstverlening. Door te blijven investeren in weerbaarheid en veerkracht, beschermen we de gegevens van onze inwoners en voldoen we aan onze publieke taak en verantwoordelijkheid.

Organisatie

Per 1 juli 2025 is de Regeling Zonder Meer – het samenwerkingsverband binnen BLNP – beëindigd. Dit betekent dat de teams ICT, Juridische Zaken, HRM en Financiën weer volledig onder de aansturing van de gemeente Leusden vallen. De ontvlechting heeft grote impact op zowel medewerkers als de inrichting van de bedrijfsvoering. In 2026 ligt de nadruk dan ook op het herstructureren van deze teams, het versterken van de interne samenhang en het borgen van continuïteit in de dienstverlening.

In 2026 staan twee aanbestedingen op het programma, één voor het e-HRM systeem en één voor het financiële systeem. Deze trajecten vragen om zorgvuldige voorbereiding, goede procesbegeleiding en duidelijke keuzes die passen bij de schaal en ambities van Leusden.

De uitrol van het Dienstverleningskompas helpt ons om processen klantgericht, efficiënter en transparanter in te richten. Daarnaast zetten we in 2026 in op het verder professionaliseren van procesmanagement organisatie breed. Ook werken we de visie op bedrijfsvoering verder uit met thema's als digitalisering, data gedreven werken, waarbij duurzaamheid en risicobeheersing een prominente plek krijgen.

Administratieve organisatie

Rechtmatigheid

In 2026 blijft de gemeente actief werken aan het borgen van rechtmatig handelen via goed ingerichte processen en systemen waarin wet- en regelgeving op een zorgvuldige en toetsbare manier is ingebed. We zorgen ervoor dat uitgaven, besluiten en handelingen binnen deze processen voldoen aan de geldende kaders, en dat eventuele afwijkingen tijdig worden gesignaleerd en hersteld. Hiermee voorkomen we fouten en onrechtmatige uitgaven, besteden we publieke middelen zorgvuldig en beperken we financiële schade.

De verbijzonderde interne controle (VIC) toetst het rechtmatig handelen en levert daarmee de noodzakelijke onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording die het college hierover aflegt. Onze werkwijze blijft zich op dit gebied continue ontwikkelen.

Daarnaast blijft de gemeente de ontwikkeling van risico- en procesbeheer versterken, zodat rechtmatigheid op een meer samenhangende, integrale en doelgerichte wijze wordt geborgd. Daarbij ligt de nadruk vooral op de meest risicovolle processen en financiële beheershandelingen.

Huisvesting

In 2025 is gestart met het project huisvesting ambtelijke organisatie. Aanleiding is het tekort aan werk- en vergaderruimtes door de groei van zowel de gemeentelijke organisatie als maatschappelijke partners die gebruikmaken van het Huis van Leusden. Daarnaast vraagt de uitbreiding van personeel op de milieustraat en gemeentewerf om een hernieuwde inrichting van werkplekken en faciliteiten op deze locaties. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat op het gebied van klimaat en geluidsoverlast aanpassingen nodig zijn. Hieraan is in 2025 al uitvoering gegeven, met verdere uitwerking in 2026. In 2026 wordt een uitgewerkt plan met financiële effecten voorgelegd aan de raad. Indien de raad instemt kan de uitvoering in de zomer van 2026 plaatsvinden.

F. Paragraaf Verbonden partijen

Het belang van samenwerken met andere partners

De gemeente wil beoogde doelen zoals opgenomen in de begroting realiseren. Een optimale borging van het publieke belang is daarbij essentieel. Soms zoeken we samenwerking met derden of beleggen we de uitvoering extern via subsidiëring of inkoop. Een specifieke vorm van externe uitvoering is de verbonden partij. Soms volgt dit uit wetgeving, zoals bijvoorbeeld bij de veiligheidsregio's en regionale omgevingsdiensten. Soms vereisen de ontwikkelingen van schaalvergroting en nieuwe gemeentelijke taken dat er regionaal wordt samengewerkt voor de uitvoering van deze taken.

Kenmerken van Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk belang en financieel belang heeft. Dit betreft enerzijds de publiekrechtelijke gemeenschappelijke regelingen en anderzijds privaatrechtelijke deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij of wanneer de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Als de financiële relatie alleen bestaat uit gemeentelijke bijdragen in de vorm van inkomens- of vermogensoverdrachten zoals een subsidie, dan is er geen sprake van een financieel belang. Deze relaties zijn daarom niet in deze paragraaf opgenomen. Verbonden partijen dienen een publiek belang. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de (beleids)programma's.

Lokale en regionale sturing op Verbonden Partijen

Het laten uitvoeren van gemeentelijke taken door Verbonden Partijen heeft het risico dat de democratische controle niet optimaal is. Bij de realisering van beoogde gemeentelijke doelen is een optimale borging van het publieke belang echter essentieel. In 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) hiermee aangescherpt. Krachtens de Wgr dienen verbonden partijen jaarlijks vóór 30 april een kadernota met algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar aan de raad aan te bieden. Vroegtijdige aanbieding van de kadernota is van belang zodat de raad nog een zienswijze op voorgestelde wijzigingen kan indienen vóórdat het algemeen bestuur van de verbonden partij de concept-begroting definitief vaststelt. Zo wordt het zwaartepunt van sturing door de raad meer vooraan in de beleids- en begrotingscyclus geplaatst. De raad heeft per verbonden partij twee rapporteurs benoemd. Zij volgen namens de hele raad de ontwikkelingen bij de verbonden partij nauwgezet en informeren de raadsfracties. Op ambtelijk niveau vindt geregeld overleg plaats tussen de accounthouders (beleidsadviseurs) en de financiële adviseurs over de stukken die verbonden partijen aanbieden.

Ontwikkelingen

In 2025 zijn de gemeenschappelijke regelingen Archief Eemland en Uitvoeringstaken Sociaal Domein Amersfoort formeel nieuw ingesteld. De gemeenschappelijke regeling BLNP is beëindigd, zie ook de paragraaf Bedrijfsvoering.

Beheersingsmethodiek voor verbonden partijen

De gemeente monitort de verbonden partijen door het beoordelen van management- en bestuursrapportages, kaderbrieven, begrotingen en jaarrekeningen van de betreffende instellingen. Het college informeert de raad gedurende het jaar in raadsvoorstellen en P&C-documenten over relevante ontwikkelingen zoals het aangaan of beëindigen van verbonden partijen, wijzigingen in de doelstellingen, nieuwe financiële risico's en beleidswijzigingen in de uitvoering van de taken. De Nota Verbonden Partijen vormt daarbij het kader.

Overzicht verbonden partijen en deelnemersbijdragen

Naam verbonden partij	Programma begroting	Juridische rechtsvorm	Bijdrage 2025 (begroting)	Bijdrage 2026 (begroting)
1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Bestuur	gemeensch. regeling	€ 2.102.000	€ 2.154.000
2. GGD regio Utrecht (GGDrU)	Bestuur en Samenleving	gemeensch. regeling	€ 1.556.000	€ 1.613.700
3. Afval Verwijdering Utrecht (AVU)	Leefomgeving	gemeensch. regeling	€ 937.100	€ 981.100
4. GBLT (belastingen)	Bestuur	gemeensch. regeling	€ 510.000	€ 513.000
5. Omgevingsdienst Utrecht (ODU)	Bestuur en Leefomgeving	gemeensch. regeling	€ 502.000	€ 537.900
6. Regionale Werkvoorziening Amersfoort (RWA) e.o.	Samenleving	gemeensch. regeling	€ 69.000	€ 53.000
7. Amfors Holding BV	Samenleving	vennootschap (BV)	€ 0	€ 0
8. Vitens	Bestuur	vennootschap (NV)	€ 0	€ 0
9. Centrumregeling Uitvoeringstaken Sociaal Domein regio Amersfoort	Samenleving	centrumregeling	-	€ 194.000
10. Centrumregeling afvalwaterketen en grondwater Vallei en Veluwe	Leefomgeving	centrumregeling	€ 10.400	€ 14.500
11. Archief Eemland	Bestuur	centrumregeling	-	€ 107.100
12. VvE Atlas	Leefomgeving	vereniging	€ 13.200	€ 13.200
13. VvE Antares	Leefomgeving	vereniging	€ 11.200	€ 11.200
14. VvE Huis van Leusden	Leefomgeving	vereniging	€ 14.500	€ 14.500
15. Inkoopbureau Midden Nederland	Bestuur	stichting	€ 83.900	14.5002.800 € 86.300
Totaal			€ 5.809.300	€ 6.293.500

Financieel belang

In totaal zal in 2026 door Leusden een deelnemersbijdrage aan verbonden partijen van € 6,3 miljoen worden betaald. Dit is circa 6,4% van de totale gemeentebegroting. Het grootste deel van deze bijdrage is gekoppeld aan afgenomen producten en diensten. Het resterende deel betreft een bijdrage naar rato van het aantal inwoners of woningen.

Het financiële belang van de gemeente Leusden in de verschillende verbonden partijen varieert van 0,5% tot 10%, afhankelijk van het aantal en de omvang van de andere deelnemers in een verbonden partij.

Gegevens en ontwikkelingen per verbonden partij

1. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht en de Meldkamer Ambulancezorg (MKA). De politie Eenheid Midden Nederland is aan de veiligheidsregio verbonden door een convenant.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Burgemeester G.J. Bouwmeester
<i>Doel deelname:</i>	Uitvoering brandweerzorg, organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij rampen en noodhulpverlening in de regio Utrecht.
<i>Openbaar belang:</i>	Adequate brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Alle burgemeesters van de 26 Utrechtse gemeenten hebben zitting in het algemeen bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

- Weerbaarheid en veerkracht
- Huisvesting brandweer
- Toekomstscenario's

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 2.154.000 voor het basistakenpakket € 121.000 voor het individueel gemeentelijk pluspakket
<i>Financieel belang:</i>	Jaarlijkse inwonerbijdrage op basis van verhoudingen van budgetten binnen het gemeentefonds, de zgn. ijkpuntscores.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	1,99%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 0, i.c. sluitende begroting na bijdragen deelnemende gemeenten
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 29.361.000 (prognose eind 2026)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 75.308.000 (prognose eind 2026)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Toekomstscenario's Brandweerzorg Amersfoort Overige (onvoorziene) exploitatierisico's

2. GGD regio Utrecht (GGDrU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zeist
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke Regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder M.H. Treep
<i>Doel deelname:</i>	Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van openbare gezondheidszorg. De dienst voert wettelijke basistaken en op lokaal beleid gebaseerde maatwerktaken uit.
<i>Openbaar belang:</i>	Invulling geven aan de wettelijke rol bij crises en rampen. Bevorderen van een goede basisgezondheid en gelijke kansen op gezondheid voor de inwoners, onder meer door preventie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke gemeente is met een lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en (met uitzondering van gemeente Utrecht) ook in de bestuurscommissie.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

GGDrU zet zich in voor een gezonde en veilige regio en sluit zich aan bij wat de 1,4 miljoen inwoners doen, willen en nodig hebben voor hun gezondheid. Door diverse ontwikkelingen, landelijk en regionaal, staat deze inzet onder druk. De GGDrU vraagt hiervoor extra middelen om de dienstverlening conform wet- en regelgeving op niveau te houden.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 1.613.700
<i>Financieel belang:</i>	De kosten van de wettelijke basistaken worden bij alle deelnemers in rekening gebracht; keuzetaken/maatwerk alleen bij de gemeenten waarvoor de taken zijn uitgevoerd. Een voordelig of nadelig saldo over het begrotingsjaar wordt over de deelnemende gemeenten omgeslagen op basis van het aantal inwoners per 1 januari van dat jaar.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	2,7%
<i>Financieel resultaat VP:</i>	€ 62.000
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 6.217.000 (eind 2024)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 7.897.000 (eind 2024)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De verhouding tussen de vaste (inwoner)bijdrage en de maatwerkopbrengsten moet zodanig zijn, dat de GGDrU in de financieringsstructuur een eventuele daling van maatwerkinkomsten zelf kan opvangen. Afwentelen overhead als gevolg van bezuinigingen op overige deelnemers.

3. Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Soest
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder W.R. Vos
<i>Doel deelname:</i>	Zorgdragen voor een goede, reguliere en milieuverantwoorde verwijdering van door de Utrechtse gemeenten ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen.
<i>Openbaar belang:</i>	Zorgen voor overslag, transport en hoogwaardige verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen; de contractvorming en het beheer hiertoe; monitoring van de samenstelling van het huishoudelijk restafval; advisering en communicatieve (campagnes) en beleidsmatige ondersteuning van de deelnemende gemeenten.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemer heeft met één bestuurslid zitting in het algemeen bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

AVU werkt samen met Circulus-Berkel en ROVA in “CirkelWaarde”, een samenwerking waarmee de drie organisaties de circulaire economie - met name op het gebied van de circulaire verwerking van grondstoffen uit het afval - willen stimuleren.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 981.100
<i>Financieel belang:</i>	Baten en lasten worden 100% aan de deelnemers doorberekend. Dat gebeurt pro rata op basis van de hoeveelheid ingezameld afval per gemeente. De GR heeft een beperkt aantal aandelen in de BV Afvaloverslag.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	1,7%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 0
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0 (prognose eind 2026)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 15.333.000 (prognose eind 2026)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Normale bedrijfsrisico's zoals rente-, krediet-, debiteuren- en investeringsrisico's

4. Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zwolle
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	Vijf waterschappen en tien gemeenten, te weten Bunschoten, Dalfsen, Dronten, Nijkerk, Leusden, Ommen, Renswoude, Veenendaal, Woudenberg en Zwolle.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder F.M. de Wit
<i>Doel deelname:</i>	Een efficiënte en effectieve heffing en invordering van gemeentelijke belastingen (en waterschapsbelastingen) en uitvoering van WOZ-taken op een hoog kwaliteitsniveau tegen zo laag mogelijke kosten.
<i>Openbaar belang:</i>	Juiste en klantgerichte uitvoering van gemeentelijke belastingverordeningen en kwijtscheldingsregels en waardering onroerende zaken.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemer heeft met één bestuurslid zitting in het algemeen bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

-

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerking
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 513.000
<i>Financieel belang:</i>	De grondslagen voor de gemeentelijke bijdrage zijn ontleend aan de Basisregistratie Personen en de WOZ-basisregistratie (aantallen inwoners en WOZ-objecten).
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	2,26%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 0 (sluitende begroting na bijdragen deelnemers)
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0 (prognose eind 2026)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 5.214.000 (prognose eind 2026)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Geen bijzondere risico's. GBLT beschikt in principe niet over eigen (weerstands)vermogen. Financiële resultaten worden verrekend met de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

5. Omgevingsdienst Utrecht (ODU)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Utrecht
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling gevestigd te Utrecht
<i>Deelnemers:</i>	Alle gemeenten in de provincie Utrecht, en de provincie Utrecht.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder W.R. Vos
<i>Doel deelname:</i>	Uitvoeren van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies voor de deelnemende gemeenten en provincie.
<i>Openbaar belang:</i>	Het behartigen van de belangen van de deelnemers tezamen en van iedere deelnemer afzonderlijk op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het zorgdragen van een goede, klantvriendelijke en efficiënte uitvoering van de opgedragen milieutaken.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemer heeft een zetel in het algemeen Bestuur.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

De Omgevingsdienst Utrecht (ODU) is in oprichting en zal naar verwachting per 1 januari 2026 de milieutaken gaan uitvoeren. In de ontwerp Programmabegroting 2026 van de ODU is een raming opgenomen van de kosten van de taakuitvoering in 2026. Uitgangspunt is het voortzetten van de huidige taakuitvoering door de nieuwe omgevingsdienst. Na afstemming met de huidige dienst is de concept Dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor 2026 voor de gemeente Leusden op onderdelen aangepast. De focus zal in 2026 liggen op het financieel afwikkelen van de huidige dienst, het opstarten van de nieuwe dienst en de opvolging van het Interbestuurlijk Programma VTH, zoals het voldoen aan de kwaliteitscriteria VTH.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Veiligheid Domein Leefomgeving – programma Duurzaamheid
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 537.900
<i>Financieel belang:</i>	De gemeentelijke bijdrage is opgebouwd uit een vaste bijdrage in de overhead (o.b.v. aandeel in de ODU) en variabele kosten op basis van de dienstverleningsovereenkomst.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	1,2%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	
<i>Eigen vermogen VP:</i>	
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De liquidatie van de vorige dienst RUD Utrecht kan financiële gevolgen hebben. Hiervoor wordt een liquidatieplan opgesteld. Het is nog niet duidelijk wat de vermogensinbreng voor de nieuwe dienst wordt.

6. Regionale werkvoorziening Amersfoort e.o. (RWA)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Gemeenschappelijke regeling
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder M.H. Treep
<i>Doel deelname:</i>	Het uitvoeren van alle gemeentelijke taken die voortvloeien uit de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.
<i>Openbaar belang:</i>	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Elke deelnemende gemeente is in het algemeen Bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Werk en inkomen.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Via de centrale thema's vitaliteit, innovatie en duurzaamheid ontwikkelt RWA/Amfors haar SW-medewerkers naar de meest passende werkplek. Tegelijkertijd bereidt de organisatie zich voor op een transitie naar een breed sociaal ontwikkelbedrijf, waarmee zij ook nieuwe doelgroepen kan bedienen. Dit sluit aan bij de ingezette koers en de toekomstvisie zoals verwoord in het regionale project 'Impuls sociale infrastructuur'.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 53.000
<i>Financieel belang:</i>	De gemeente stelt het deel van het Participatiebudget, dat kan worden toegerekend aan de WSW, volledig ter beschikking aan RWA. Daarnaast draagt elke gemeente naar rato bij in een eventueel negatief exploitatieresultaat.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	6,5%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	Begroet exploitatietekort € 1.275.000, gedekt door Amfors met € 462.000 en door gemeenten met € 813.000.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 939.000 (eind 2024)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 4.850.000 (eind 2024)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door het netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage.

7. Amfors Holding BV

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Besloten Vennootschap (met gemeentelijke deelneming)
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Leusden, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder M.H. Treep
<i>Doel deelname:</i>	Instandhouding van werkbedrijven waarheen werknemers van RWA gedetacheerd worden om te (leren) werken.
<i>Openbaar belang:</i>	Het realiseren van voldoende passend werk voor mensen met een WSW-indicatie.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De portefeuillehouders Financiën uit de deelnemende gemeenten zijn aandeelhouder van Amfors Holding. Zij controleren begroting, jaarrekening en beleidsplannen. Daarnaast is er een Raad van Commissarissen bestaande uit personen zonder bestuurlijke binding met de gemeenten.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Zie verbonden partij 'RWA' (nummer 6).

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 0
<i>Financieel belang:</i>	De gemeente Leusden bezit aandelen Amfors.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	6,5%
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	Na aanzuivering tekort aan RWA met € 462.000 een financieel resultaat van € 0.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 2.500.000 (eind 2024)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 4.827.800 (eind 2024)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De uitstroom van SW-medewerkers loopt niet synchroon met de afname van de rijksbijdrage. Hierdoor blijft een negatief subsidieresultaat, dat echter in de komende jaren minder negatief zal worden. Het negatieve subsidieresultaat moet worden opgevangen door een hoger netto resultaat van Amfors. Dit Amfors-resultaat wordt negatief beïnvloed door een afnemende productiviteit van de SW-werknemers vanwege vergrijzing. Dit kan gevolgen hebben voor de gemeentelijke bijdrage. Landelijke wijziging rondom het lage inkomensvoordeel en de CAO van SW-medewerkers maken hier onderdeel van uit. De gemeente is erg afhankelijk van het behalen van de operationele resultaten van Amfors, die ter aanvulling van het negatief subsidieresultaat RWA nodig is om zodoende de gemeente niet meer te laten bijdragen.

8. Vitens NV

<i>Vestigingsplaats:</i>	Zwolle
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Naamloze Vennootschap
<i>Deelnemers:</i>	Vitens heeft 97 aandeelhouders, die gezamenlijk voor € 5.777.247 aandelen bezitten.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder J.D. Kramer
<i>Doel deelname:</i>	Zeggenschap op basis van het aantal aandelen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
<i>Openbaar belang:</i>	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf in Nederland en verzorgt de levering van drinkwater aan haar 6 miljoen klanten waaronder de inwoners van gemeente Leusden. Vitens wil daarbij op duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met de daarbij behorende dienstverlening.

<i>Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:</i>	De gemeente is aandeelhouder. De wethouder is aandeelhouder namens de gemeente Leusden.
--	---

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Door veranderende externe omstandigheden neemt het risicoprofiel van Vitens de komende jaren toe (klimaatextremen, drukte in de ondergrond en fysieke- en cyberbeveiliging). De komende jaren worden, op basis van het Investeringsplan, hogere investeringen verwacht die noodzakelijk zijn om de effecten van klimaatverandering op te kunnen vangen en om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. In totaal wordt in de planperiode 2021-2030 ruim 1,8 miljard geïnvesteerd door Vitens. Om dit te kunnen realiseren is het financieel beleid aangescherpt met als uitgangspunt het waarborgen van de continuïteit. Vanwege het hoge investeringsniveau en de stijgende financieringsbehoefte in combinatie met (knellende) regulering vanuit de Rijksoverheid zal het naar verwachting in de komende jaren niet mogelijk zijn om dividend uit te keren.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerken
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 0
<i>Financieel belang:</i>	€ 25.902. Gemeente Leusden heeft sinds 2006 een aandelenportefeuille van 25.902 aandelen Vitens met een nominale waarde van € 1,00 per stuk.
<i>Financieel belang in % Leusden</i>	0,5%
<i>Financieel resultaat VP:</i>	€ 34.500.000 (rekening 2024) De verwachte solvabiliteit blijft naar verwachting beneden de 30%. Op basis van de in de AVA vastgestelde financiële beleidsregels van Vitens wordt in dat geval in beginsel geen dividend aan de aandeelhouders uitgekeerd.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 713.600.000 (rekening 2024)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 1.395.700.000 (rekening 2024)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De financiële risico's zijn zeer beperkt. Er is geen verplichte afdekking van een eventueel tekort; aandeelhouders van een NV zijn niet aansprakelijk voor de schulden van een NV.

9. Centrumregeling Uitvoeringstaken Sociaal Domein regio Amersfoort

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Centrumregeling
<i>Deelnemers:</i>	College van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Nijkerk, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder M.H. Treep
<i>Doel deelname:</i>	Het binnen de kaders van het (regionale) beleid van de deelnemende gemeenten gezamenlijk op doelmatige, efficiënte en rechtmatige wijze uitvoeren van de inkoop of subsidie van hulp en ondersteuning en ondersteunende taken die daaruit volgen.
<i>Algemeen belang:</i>	Het bevorderen van een doeltreffende samenwerking tussen de deelnemende gemeenten ten aanzien van de taken in het kader van de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De gemeenten werken in het verband van de centrumregeling samen als gelijkwaardige partners vanuit een gedeeld handelingsperspectief, gericht op het belang van hun inwoners, en op basis van het consensusmodel.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Na besluitvorming in alle gemeenteraden en colleges van de beoogde deelnemende gemeente in september 2025 start per 1 januari 2026 een nieuwe centrumregeling gericht op versterking van de regionale samenwerking binnen de Jeugdzorg en Wmo. De gemeente Amersfoort neemt hierin deel als centrumgemeente en werkt samen met omliggende gemeenten, waaronder Leusden, aan ondersteuning en zorg voor inwoners met complexe hulpvragen.

De centrumgemeente is verantwoordelijk voor de coördinatie, uitvoering en verantwoording van de regeling.

De regeling wordt gefinancierd middels bijdragen van deelnemende gemeenten, conform de afspraken in de centrumregeling. De risico's worden beheerst via een gezamenlijke governance structuur c.q. een bestuurlijk protocol dat onderdeel uitmaakt van de regeling.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Samenleving – programma Sociaal Domein
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 194.000
<i>Financieel belang:</i>	De verdeling is gebaseerd op aantallen inwoners.
<i>Financieel belang in % Leusden</i>	10,3%
<i>Financieel resultaat VP:</i>	
<i>Eigen vermogen VP:</i>	
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De financiële risico's zijn zeer beperkt.

10. Centrumregeling meten en monitoren Afvalwaterketen en Grondwater Vallei en Veluwe

<i>Vestigingsplaats:</i>	Apeldoorn
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Centrumregeling
<i>Deelnemers:</i>	College van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Brummen, Bunschoten, Ede, Epe, Ermelo, Leusden, Nijkerk, Putten, Renkum, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Veenendaal, Woudenberg. En het College van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Vallei en Veluwe.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Wethouder J.D. Kramer
<i>Doel deelname:</i>	Metten en monitoren van het functioneren van gemeentelijk rioolstelsel, het stedelijk oppervlaktewatersysteem en grondwater is een relatief beperkte taak die specialistische kennis, vaardigheden en systemen vraagt. Deze zogenaamde 'snippertaak' hebben we in gezamenlijkheid met andere gemeenten en het waterschap belegd bij de centrumorganisatie. Deze centrumorganisatie heeft een Uitvoeringsteam (UVT) opgericht, dat deze taken efficiënt uitvoert. Het UVT helpt ons bij het op peil houden van onze kennis, het zicht houden op ons eigen stelsel met complexe technieken en analyses en houdt onze kosten en de belasting van onze organisatie laag.
<i>Algemeen belang:</i>	De gemeente is verplicht om het functioneren van ons rioolstelsel, oppervlaktewater en grondwater te monitoren. Inzicht in het systeem is ook belangrijk om onderbouwde keuzen te maken voor maatregelenpakketten/strategieën om de conditie van deze systemen op orde te houden, ook als de omstandigheden wijzigen (denk aan klimaatveranderingen).
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De deelnemende gemeenten en het waterschap behouden hun eigen bestuurlijke structuur, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (art. 2 lid 6 van de Centrumregeling).

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

In 2025 is het aantal deelnemers aan de centrumregeling uitgebreid. Daarnaast is er een bezemactie uitgevoerd om volledig te voldoen aan de Wet gemeenschappelijke regelingen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving – programma Water, riolering en klimaatadaptie
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 14.500 (jaarplan 2025)
<i>Financieel belang:</i>	Het waterschap betaalt 1/3 deel en de deelnemende gemeenten betalen 2/3 deel, waarbij iedereen een vast basisbedrag betaalt van € 2.000 en de rest wordt verdeeld naar rato van inwoneraantallen.
<i>Financieel belang in % Leusden</i>	De bijdrage van Leusden aan de kosten van het basispakket bedraagt ca. 2,5%.
<i>Financieel resultaat VP:</i>	Elk jaar maakt het UVT een begroting en een jaarverslag. Deze stukken worden door bestuurlijk overleg vastgesteld.
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 0

<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	De financiële gevolgen zijn beperkt. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) dekt de bijdrage aan deze centrumregeling.
---	---

11. Archief Eemland

<i>Vestigingsplaats:</i>	Amersfoort
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Centrumregeling
<i>Deelnemers:</i>	College van burgemeester en wethouders van de gemeenten Amersfoort, Baarn, Eemnes, Leusden, Renswoude, Soest en Woudenberg.
<i>Bestuurlijk vertegenwoordiger:</i>	Burgemeester G.J. Bouwmeester
<i>Doel deelname:</i>	In gezamenlijkheid kan de collectie van archiefbescheiden beter beheerd worden en kunnen grote strategische veranderingen op het gebied van beheer en dienstverlening goed worden ingevuld (bijvoorbeeld de inrichting van een digitaal archief). In deze eenvoudige centrumregeling is de gemeente Amersfoort aangewezen als centrumgemeente. Doel is om invulling te geven aan artikel 31 en 32 van de Archiefwet 1995.
<i>Algemeen belang:</i>	Het is een wettelijke plicht om een archiefbewaarplaats aan te wijzen (Archiefwet 1995, artikel 31) en de overgebrachte archiefbescheiden te laten beheren door een archivaris (artikel 32). De gemeente Leusden heeft ervoor gekozen om hierin samen op te trekken met andere gemeenten in de regio.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	De gemeente heeft inspraak in budgetten en strategische keuzes via een tweejaarlijks ambtelijk overleg. Hieraan neemt de teammanager bedrijfsvoering deel.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur
<i>Gemeentelijke bijdrage 2026:</i>	€ 107.100
<i>Financieel belang:</i>	
<i>Financieel belang in % Leusden</i>	
<i>Financieel resultaat VP:</i>	
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 0
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 0
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	

12. VvE Atlas

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving, accommodaties
<i>Doel:</i>	De gemeente Leusden is eigenaar van de scholen, de gymzaal en de BSO ruimte in MFC Atlas. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
<i>Betrokkenen:</i>	Gemeente Leusden, stichting Omthuis en gebruikers waaronder Voila, Cordeo en Human Kind.
<i>Openbaar belang:</i>	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijke delen van VvE Atlas.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door stichting Omthuis. De concerncontroller is door het college van B&W gemachtigd om namens de gemeente het stemrecht in de VvE uit te oefenen.

<i>Aandelen belang:</i>	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 52% eigenaar is (appartementenindex 1: onderwijs, gymzaal en BSO) en de stichting Omthuis 48% (appartementenindex 2: woningen).
<i>Financieel belang:</i>	De begroting van de VvE wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. De geraamde bijdrage 2026 van de gemeente is € 13.200.
<i>Materiële risico's:</i>	Geen
<i>Ontwikkelingen:</i>	Het VvE beheer is uitbesteed bij een externe partij.
<i>Ambtelijke benoemingen:</i>	De coördinator vastgoed vertegenwoordigt de gemeente tijdens de ledenvergaderingen. Twee financieel adviseurs van de gemeente Leusden vormen de kascommissie van de VvE.

13. VvE MFC Antares

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving, accommodaties
<i>Doel:</i>	De gemeente Leusden is eigenaar van de sportzaal in MFC Antares. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
<i>Betrokkenen:</i>	Stichting Omthuis en Gemeente Leusden en gebruikers waaronder Voila, Realgym, Leusden ZET, Maxima's (horeca exploitant)
<i>Openbaar belang:</i>	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijke delen van VvE Antares.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door de stichting Omthuis. De coördinator vastgoed is door het college van B&W gemachtigd om namens de gemeente het stemrecht in de VvE uit te oefenen.
<i>Aandelen belang:</i>	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 12,5% eigenaar is (appartementenindex 5: sportzaal) en de stichting Omthuis voor 87,5% (Onderwijs, Horeca, kinderopvang, commercieel en woningen).
<i>Financieel belang:</i>	De begroting van de VvE wordt jaarlijks vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. De geraamde bijdrage 2026 van de gemeente is € 11.200.
<i>Materiële risico's:</i>	Geen
<i>Ontwikkelingen:</i>	Het VvE beheer is uitbesteed bij een externe partij.
<i>Ambtelijke benoemingen:</i>	De coördinator vastgoed vertegenwoordigt de gemeente tijdens de ledenvergaderingen. Twee financiële adviseurs van de gemeente Leusden vormen de kascommissie van de VvE.

14. VvE Huis van Leusden

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Leefomgeving, accommodaties
<i>Doel:</i>	De gemeente is eigenaar van kantoorruimte op de begane grond en de 1e en 2e verdieping van het Huis van Leusden. De Vereniging van Eigenaren is opgericht voor het beheer en onderhoud van de gemeenschappelijke delen.
<i>Betrokkenen:</i>	Hovast Beheer en Advies, voorheen onder de naam Gooi & Eemland VvE Beheer en Advies (bestuurder en beheerder), gemeente Leusden (appartementenrecht 1: eigenaar van kantoorruimte op de begane grond, 1e en 2e verdieping. Stichting Omthuis: eigenaar van de stallingsruimten en bergingen in het souterrain van gebouw, (zorg)woonruimten op de 1e tot en met de 5e verdieping van het gebouw. En overige particuliere woningeigenaren.
<i>Openbaar belang:</i>	Het beheren en exploiteren van de gemeenschappelijk delen van VvE Huis van Leusden.
<i>Bestuurlijk belang:</i>	Het behartigen van de belangen van de gemeente Leusden als gedeeltelijke eigenaar van het complex. De VvE wordt bestuurd door Hovast Beheer en Advies, voorheen onder de naam Gooi & Eemland VvE Beheer en Advies.
<i>Aandelen belang:</i>	In de splitsingsakte is vastgelegd dat de gemeente voor 27,7% eigenaar is.
<i>Financieel belang:</i>	Jaarlijks wordt de begroting van de VvE besproken en vastgesteld door de Algemene Leden Vergadering. De geraamde bijdrage 2026 van de gemeente is € 14.500.
<i>Materiële risico's:</i>	Geen
<i>Ontwikkelingen:</i>	Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen.
<i>Ambtelijke benoemingen:</i>	De coördinator vastgoed vertegenwoordigt de gemeente tijdens de algemene ledenvergaderingen. Twee financieel adviseurs van de gemeente Leusden vormen de kascommissie van de VvE.

15. Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN)

<i>Vestigingsplaats:</i>	Vianen
<i>Juridische rechtsvorm:</i>	Stichting
<i>Deelnemers:</i>	De gemeenten De Bilt, IJsselstein, Leusden, Molenlanden, Montfoort, Scherpenzeel, Woudenberg en Vijfheerenlanden. En daarnaast twee gemeenschappelijke regelingen: Reinigingsbedrijf Midden Nederland en RSDKRH.
<i>Doel deelname:</i>	Het behalen van financiële, kwalitatieve en procesmatige voordelen voor de deelnemers, door inkoop in te zetten als strategisch en tactisch instrument voor waarde creatie.
<i>Openbaar belang:</i>	Professionalisering inkoopproces voor deelnemers.
<i>Bestuurlijk belang en bestuurlijke vertegenwoordiger:</i>	In het bestuur van de stichting wordt de gemeente vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris.

Bestuurlijke ontwikkelingen in de Verbonden Partij:

Geen actuele ontwikkelingen.

<i>Programma in begroting:</i>	Domein Bestuur – programma Samenwerking
<i>Gemeentelijke bijdrage:</i>	€ 86.300
<i>Financieel belang:</i>	Op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomst wordt een vaste bijdrage en een garantieafname vergoed. Daarnaast worden de meeruren op basis van feitelijke afname en uurtarief vergoed aan het IBMN.
<i>Financieel belang in % Leusden:</i>	De gemeente Leusden draagt circa 10% bij in de totale begroting van het IBMN.
<i>Financieel resultaat VP begrotingsjaar:</i>	€ 5.700 (jaarrekening IBMN 2024)
<i>Eigen vermogen VP:</i>	€ 219.000 (jaarrekening IBMN 2024)
<i>Vreemd Vermogen VP:</i>	€ 116.800 (jaarrekening IBMN 2024)
<i>Risico's voor financiële positie gemeente:</i>	Het risico is zeer beperkt vanwege het weerstandsvermogen (eigen vermogen) waarmee het mogelijk niet realiseren van doelstelling van kostendekkendheid organisatie IBMN (regulier bedrijfsvoeringsrisico IBMN) is afgedekt.

G. Paragraaf Grondbeleid

Belang en doelstelling paragraaf

De paragraaf grondbeleid heeft tot doel te informeren over het beleid rondom de ontwikkeling van grond binnen de gemeente. Met grondbeleid wordt bedoeld de beleidsafweging aangaande de grondproductie en de keuze in het daarbij wettelijke en gemeentelijke instrumentarium. Daarbij wil de gemeente transparant zijn over haar handelen en de juiste instrumenten bieden voor de realisatie van de ruimtelijke programma's die al zijn vastgesteld. Hoe de gemeente invulling geeft aan het grondbeleid is verder uitgewerkt in de Nota Grondbeleid 2020.

Bestuurlijke samenvatting

In 2026 zullen we de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2026 in mei/juni aanbieden aan de raad. We verwachten op de grondexploitaties tot en met 2027 nog ongeveer drie miljoen euro aan winst te kunnen nemen. Bij het herijken van de ramingen voor 2025 zijn de gewijzigde marktomstandigheden die in 2024 zowel aan de kosten- als aan de opbrengstenkant zijn ontstaan in de ramingen per 1 januari 2025 verwerkt.

Beleidskaders

De Nota Grondbeleid 2020 geeft kaders die moeten bijdragen aan een voldoende adequaat grondbeleid. Dit gelet op de ontwikkeling van Leusden en de rol en positionering van de gemeente Leusden in de samenleving, in het bijzonder het ruimtelijk domein. In de Nota financiële beleidskaders Grondbeleid 2020 zijn de kaders en spelregels die helpen om het grondbedrijf financieel te besturen vastgelegd. Hierdoor beschikken we voor zowel het beleid als de financiële sturing over actuele beleidskaders. In onderstaand model is aangegeven in welke nota's de kaders rondom het grondbeleid zijn vastgelegd en in welke documenten de wijze van uitvoering van het grondbeleid naar voren komt.

Sturing Grondbeleid		
Kaders	Nota grondbeleid 2020	Nota financiële beleidskaders Grondbeleid 2020
	Kaderbrief Grondprijnsbeleid	Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2024)
	Nota Kostenverhaal 2019	
Uitvoering	Paragraaf Grondbeleid / Weerstandsvermogen	Begroting en jaarrekening
	Actualisatie grondexploitaties	Prijzenbrief Kostenverhaal 2024
	Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken, Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)	Grondprijzenbrief

Ontwikkelingen

Marktomstandigheden

Bij het herijken van de ramingen voor 2025 zijn de gewijzigde marktomstandigheden die voorzien worden in de nabije toekomst, zowel aan de kosten als opbrengstenkant in de ramingen verwerkt.

Relatie met programma's

Het grondbeleid van de gemeente Leusden houdt nauw verband met het Programma Ruimte in de begroting en jaarrekening van de gemeente Leusden.

Tabel – Relatie met grondbeleid	
Hoofdstuk	Relatie met grondbeleid
Programma Ruimte	Met grondopbrengsten kan infrastructuur worden aangelegd.
Programma Ruimte	Grondexploitatie genereert nieuw uit te geven bedrijfskavels, alsmede kavels voor detailhandel.
Programma Ruimte	De doelstellingen op het gebied van Ruimte en Wonen houden nauw verband met grondbeleid.

Begroting 2026 grondbedrijf

De begroting 2026 van het grondbedrijf bestaat uit:

- De jaarschijven 2026 uit de grondexploitaties. De geraamde mutaties binnen de grondexploitaties hebben geen invloed op het begrotingsresultaat (budgettair neutraal) omdat de baten en lasten direct verrekend worden met de boekwaarde op de balans onder de post voorraden.
- Een raming van Algemeen beheer Grondbedrijf, bestaande uit interne doorbelaste uren van ambtelijk personeel en advieskosten derden. Deze mutaties worden verrekend met de Algemene Reserve Grondbedrijf.

De raming van de Vennootschapsbelasting is niet opgenomen in de exploitatiebegrotingen. Deze maakt onderdeel uit van de begroting van de Algemene Dienst en zal, voor wat betreft het aandeel van het Grondbedrijf, worden gedekt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf.

Actuele prognose resultaat en winstneming

In deze paragraaf grondbeleid is de uitkomst van de projecten gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025. In onderstaande overzichten is de prognose weergegeven van de balansposten en de verwachte resultaten zoals deze voortkomen uit de Actualisatie Grondexploitaties 2025.

De voorzieningen voor de verliesgevende grondexploitaties zijn gewaardeerd tegen de netto contante waarde. Het effect ten opzichte van de waardering op nominale waarde op de te verwachten resultaten voor zowel de negatieve als positieve grondexploitaties is hieronder toegelicht. De hieronder genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2025.

Te verwachten resultaten actief grondbeleid

De gemeentelijke activiteiten inzake grondexploitatie zijn te onderscheiden in zogenoemd actief en faciliterend grondbeleid. Bij actief grondbeleid voert de gemeente zelf alle fasen van de grondexploitatie uit: van de aankoop van de gronden en eventuele opstallen, sloop, bouwrijp en woonrijp maken tot en met de uitgifte/verkoop van de bouwkaavel. De gemeente heeft de te ontwikkelen grond in eigen bezit.

Tabel - Verwachte resultaten actieve grondexploitaties (bouwgronden in exploitatie)						(bedrag x € 1.000)
Complex	Boekwaarde 31-12-2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (netto contante waarde)	Afsluiting per
Buitenplaats	468	49	583	66	77	31-12-2025
Larikslaan	402	16	481	63	63	31-12-2025
Hamersveldseweg	954	10	1.113	148	146	31-12-2025
Mastenbroek II	-2.429	4.837	5.234	2.825	3.586	31-12-2027
Totaal	-605	4.912	7.411	3.102	3.872	

Boekwaarde 31-12-2024	-605
Nog te verwachten opbrengsten actieve grondexploitaties	7.411
Nog te verwachten kosten actieve grondexploitaties	4.912
Te verwachten winstsaldo (nominale waarde 1-1-2025) (negatief = verlies)	3.102
Reeds verwerkte verliesvoorzieningen 31-12-2024	0
Te verwachten te nemen winst 2025 en verder	3.102

Per 31-12-2024 bedraagt de onderhanden werk positie van de grondexploitaties negatief € 605.000. Dit negatieve saldo is ontstaan doordat voor het project Mastenbroek II vooruit is gefactureerd aan derden. Dit betekent dat er meer opbrengsten uit grondverkoop zijn gerealiseerd dan dat er kosten zijn gemaakt.

Het betreft hier echter een momentopname. Het negatieve onderhanden werk wordt als activum op de balans verantwoord, aangezien het toekomstige prestaties vertegenwoordigt die nog moeten worden geleverd. Dit omvat onder andere de resterende kosten voor o.a. grondontwikkeling en infrastructuur.

De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in de komende jaren € 3,102 miljoen (eindwaarde) bedraagt voor de actieve grondexploitaties. Ten opzichte van de vorige actualisering (winstprognose 2,9 miljoen) is sprake van een lichte stijging van de verwachte winst met ongeveer € 0,2 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door een stijging van het geraamde resultaat van het project Mastenbroek II.

Te verwachten resultaten faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is de bouwkaal in het bezit van een private partij (ontwikkelaar, particulier, etc.) en wordt deze door die partij ontwikkeld. De gemeente treedt enkel c.q. vooral op als overheid, die de plannen van private partijen faciliteert als daarvoor een bestemmingswijziging noodzakelijk is.

Tabel - Verwachte resultaten passieve grondexploitaties (faciliterend) (bedrag x € 1.000)				
Complex	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Afsluiting per
Plantage	27	151	124	31-12-2024
Mastenbroek II	61	61	0	31-12-2026
Totaal	88	212	124	

De hierboven genoemde nog te verwachten kosten en opbrengsten volgen uit de geactualiseerde passieve grondexploitaties per 1 januari 2025. De eindconclusie is dat de te verwachten te nemen winst in de komende jaren € 124.000 (eindwaarde) bedraagt voor de faciliterende grondexploitaties.

Risico's per complex

Voor een nadere beschrijving van de risico's per complex kan worden verwezen naar de Actualisatie Grondexploitaties 2025. Hierin zijn de risico's benoemd (en waar mogelijk gekwantificeerd) die de gemeente loopt met de uitvoering van alle grondexploitaties.

Vennootschapsbelasting

De te betalen vennootschapsbelasting (vpb) door de gemeente wordt bepaald op het totaal van activiteiten die vennootschapsbelastingplichtig zijn. Naar verwachting is de gemeente in 2026 over haar grondbedrijfsactiviteiten vennootschapsbelasting verschuldigd. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve grondbedrijf. Doordat de vennootschapslast gedekt wordt vanuit de Algemene Reserve Grondbedrijf heeft het een budgettair neutraal effect.

H. Paragraaf Wet Open Overheid

Kader

Dit is de openbaarheidsparagraaf van de gemeente Leusden in de begroting van 2026. De verplichting komt voort uit het besluit tot actieve openbaarmaking van informatie, de plannen ter verbetering van de informatiehuishouding bij overheden en artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo). Dit artikel bepaalt dat een bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf worden de werkzaamheden die afgelopen jaar uitgevoerd zijn uiteengezet en worden de werkzaamheden van 2026 beschreven.

BLNP-samenwerking

In BLNP-verband wordt niet meer formeel samengewerkt.

Anonimiseringstool

De BLNP-gemeenten hebben in 2024 samen het traject gestart om een anonimiseringstool aan te schaffen voor de vier gemeenten. Er is gezamenlijk een plan van eisen opgesteld voor de aanbesteding van nieuwe software. Het aanbestedingstraject is door de gemeentes individueel doorlopen. Sinds 1 juni 2025 is de nieuwe tool in Leusden in gebruik. Voor de komende jaren zullen de terugkerende kosten voor deze tool uit het Woo-budget betaald worden.

Technische oplossing publicatie

Voor de publicatie van actief openbaar te maken documenten wordt naar verwachting in 2026 een publicatieplatform gekozen en geïmplementeerd. De keuze voor en de implementatie van een publicatieplatform wordt opgepakt nadat de aanbesteding van een zaakstelsel is afgerond, omdat het zaakstelsel en het platform geïntegreerd zullen worden.

Actieve openbaarmaking

In 2026 zal gemeente Leusden stapsgewijs meer informatie actief openbaar blijven maken volgens de fasering die vanuit het Rijk wordt aangehouden. In 2025 wordt tranche 2 actief openbaar gemaakt en in 2026 zullen de volgende tranches openbaar worden gemaakt. Voor de actieve openbaarmaking van elke informatiecategorie wordt een werkproces opgesteld en worden de collega's die daar een rol in hebben opgeleid.

Woo-rollen

De rollen "Woo-contactpersoon" en "Woo-coördinator" zijn ingevuld. Deze rollen zullen in elk geval in 2026, maar waarschijnlijk langer ingevuld blijven.

9. Financiële Begroting

Uiteenzetting financiële positie

Nieuw beleid

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de uitgaven voor bestaand beleid en nieuw beleid in deze begroting. Per domein is bij 'Wat mag het kosten?' een overzicht gegeven van de budgetten voor CUP 2022-2026, Addendum CUP en nieuw beleid 2026.

Een toelichting op de budgetten nieuw beleid geven wij in bijlage A.

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Uitgaven bestaand beleid	98.470	97.329	93.842	94.421
Uitgaven nieuw beleid				
- Nieuw beleid 2026 incidenteel	504	107	107	0
- Nieuw beleid 2026 structureel	365	398	398	398
	869	505	505	398
Totaal uitgaven begroting excl grondexploitatie	99.339	97.834	94.347	94.819

Reserves en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn te beschouwen als het fundament voor de financiële positie van de gemeente. De stand van de reserves en voorzieningen per einde van het begrotingsjaar 2026 en de prognose in meerjarenperspectief is als volgt:

Bedragen x € 1.000

einde boekjaar	2026	2027	2028	2029
Algemene reserves				
Algemene reserve	20.225	20.010	19.009	17.987
Algemene reserve grondbedrijf	2.409	4.583	4.397	4.211
Algemene reserve opvang vluchtelingen	7.244	7.244	7.244	7.244
Bestemmingsreserves				
Reserve met aangewezen bestemmingen	2.204	2.190	2.237	2.284
Reserve gebiedsoverstijgende voorzieningen	570	939	939	939
Reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting	6.599	6.695	6.784	6.866
Reserve dekking kapitaallasten	20.923	20.946	20.301	19.638
Reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte	1.427	1.181	1.507	1.833
Totaal reserves	61.601	63.787	62.418	61.002
Voorzieningen				
Voorzieningen onderhoud infrastructuur	6.844	7.156	7.098	7.951
Voorziening afgesloten complexen grondbedrijf	23	23	23	23
Voorziening egalisatie tarieven afvalst.h./ reinigingsrechten	224	224	224	224
Voorziening egalisatie rioolbeheer	3.629	4.034	4.440	4.845
Voorzieningen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	4.049	4.231	4.414	4.597
Totaal voorzieningen	14.770	15.669	16.199	17.640
Totaal reserves en voorzieningen	76.371	79.456	78.617	78.642

Algemene reserves

- Algemene reserve

De onttrekkingen en toevoegingen aan de algemene reserve bestaan hoofdzakelijk uit de verwerking van het voorziene begrotingsresultaat in de periode 2026-2029. Daarnaast worden in de jaren 2026 tot en met 2029 incidentele uitgaven vanuit het CUP en incidentele uitgaven vanuit de besluitvorming rond Nieuw beleid ten laste van de algemene reserve basisdeel gebracht.

- Algemene reserve Grondbedrijf

De voorziene stijging van de reserve ontstaat doordat in de komende jaren een aantal exploitaties wordt afgesloten, waarbij de resultaten vanuit grondexploitaties in de Algemene Reserve Grondbedrijf worden gestort. Bij de jaarlijkse herziening van de grondexploitaties wordt bepaald of deze reserve zo instant blijft (dit hangt af van het benodigde weerstandsvermogen in het Grondbedrijf) of dat er geld kan worden afgestort naar de Algemene Reserve Basisdeel.

- Algemene reserve opvang vluchtelingen

Met de algemene reserve opvang vluchtelingen worden de nog niet-bestede Rijksmiddelen voor de opvang en huisvesting vluchtelingen gescheiden van de financiële resultaten uit de gemeentelijke algemene dienst. De Rijksmiddelen die worden ontvangen voor de opvang van Oekraïners zijn algemeen van aard en ook algemeen inzetbaar. De middelen fungeren als een buffer voor toekomstig onzekere ontwikkelingen, ofwel risico's, op het gebied van de opvang en huisvesting van vluchtelingen.

Bestemmingsreserves

- Reserve met aangewezen bestemmingen

De middelen in deze bestemmingsreserve kennen een vooraf vastgestelde beleidsdoelstelling. Vanuit de reserve vinden onder andere incidentele onttrekkingen plaats t.b.v. de dekking 4e wethouder t/m 2026, en CUP opdrachten op het beleidsterrein van bouwen en wonen.

- Reserve gebiedsoverstijgende voorzieningen

De reserve dient om de inkomsten uit bijdragen van initiatiefnemers zichtbaar te reserveren voor een (gedeeltelijke) dekking van extra (incidentele) kosten voor het realiseren van investeringen die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving verbeteren. De bijdrage van initiatiefnemers werd tot voor kort "Bovenwijkse voorzieningen" genoemd. Vanuit de omgevingswet wordt hiervoor de term "Gebiedsoverstijgende voorzieningen" gebruikt. De naam van de bestemmingsreserve is hierop aangepast middels de in 2025 vastgestelde nota reserves en voorzieningen. De reserve wordt de komende jaren aangevuld met afdrachten vanuit grondexploitaties.

- Reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting

De reserve dient primair om vooraf te sparen voor de toekomstige kapitaallasten en egaliseert hierdoor de lasten in de exploitatie. Daarnaast wordt de reserve ingezet om direct toewijsbare kosten-, gerelateerd aan onderwijshuisvesting, af te dekken. De reserve wordt gevoed vanuit van het Rijk ontvangen middelen voor onderwijshuisvesting. Groot onderhoud valt buiten de reikwijdte van de reserve; scholen worden hiervoor rechtstreeks vanuit het Rijk gevoed.

- Reserve dekking kapitaallasten

De reserve dient als structurele dekking voor het opvangen van (een deel van) de kapitaallasten van investeringen met een economisch of maatschappelijk nut, waarvan bij raadsbesluit de reserve ter dekking van de gehele/gedeeltelijke investering is aangewezen.

- Reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte

Eind 2021 is het beheerplan 'ibor - uitgaven groot onderhoud en vervanging kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2032' vastgesteld. Vanuit dit beheerplan is een nieuwe bestemmingsreserve "vervangingsinvesteringen openbare ruimte" ingesteld. De reserve wordt gebruikt om voorziene vervangingsinvesteringen in de buitenruimte te bekostigen. Denk hierbij aan de voorziene vervanging (instandhouding) van wegen, civiele kunstwerken, groenvoorzieningen of buitensportaccommodaties.

Voorzieningen

- Voorzieningen onderhoud infrastructuur

Eind 2021 is het beheerplan 'ibor - uitgaven groot onderhoud en vervanging kapitaalgoederen openbare ruimte 2021-2032' vastgesteld, waarin de voeding van de egalisatievoorziening groot onderhoud in overeenstemming is gebracht met het geactualiseerde beheerplan groot onderhoud 2021 – 2032. De groot onderhoudsuitgaven ten behoeve van de instandhouding van de kapitaalgoederen in de buitenruimte worden ten laste gebracht van de onderhoudsequalisatievoorzieningen.

- Voorziening afgesloten complexen grondbedrijf

Deze voorziening is gevormd ter dekking van de kosten van nagekomen werkzaamheden voor de exploitatie van gronden van complexen die al zijn afgesloten.

- Voorziening equalisatie tarieven reinigingsrechten/afvalstoffenheffing

De voorziening is ingesteld om onvoorziene mutaties binnen de afvalbegroting te kunnen equaliseren.

Overschotten en tekorten die jaarlijks bij de jaarrekening ontstaan worden verrekend met de equalisatievoorziening.

- Voorziening equalisatie rioolbeheer

De kostendekkendheid van de riool- en waterzorgtaken wordt periodiek bepaald en cijfermatig onderbouwd in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Het saldo van de ontvangen rioolheffing en de uitgaven op het taakveld riolering worden jaarlijks toegevoegd- dan wel onttrokken aan de voorziening equalisatie rioolbeheer.

- Voorzieningen arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Voor de voorziene uitgaven aan voormalig personeel, verlofsparen en wethouderpensioenen zijn voorzieningen gevormd.

Meerjarig Investeringsplan (MIP)

Alle vervangingsinvesteringen worden bijeengebracht in het Meerjarig Investeringsplan (MIP). In bijlage C is een overzicht opgenomen van het complete MIP, waarbij de investeringen per programma zijn weergegeven. In de tabel hierna geven wij u een samenvatting van de geplande investeringen. Voor de het integrale inzicht worden ook de voorziene uitgaven aan groot onderhoud vermeld.

bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
	Investeringslasten				Structurele lasten			
A1. Vervangingsinvesteringen ict, tractie, inventaris	727.468	168.500	540.383	169.127	0	143.554	168.728	256.561
A2. Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	0	0	0	0	0	0	0	0
A3. Vervangingsinvesteringen ondergrondse afvalinzameling	0	0	310.000	112.000	0	0	0	15.500
B1. Investeringsen verkeer en vervoer	1.356.000	0	0	0	0	33.900	33.900	33.900
B2. Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0	0
B3. Vervangingsinvesteringen buitenruimte	805.000	1.409.000	704.000	703.000	0	30.682	103.431	129.180
C1. Groot onderhoud buitenruimte	2.532.500	3.210.600	3.105.900	2.907.900	0	0	0	0
C2. Groot onderhoud sportterreinen	48.100	40.700	621.400	39.500	0	0	0	0
C3. Investeringsen GRP	587.000	80.000	258.000	218.000	0	0	0	0
Totaal	6.056.068	4.908.800	5.539.683	4.149.527	0	208.136	306.059	435.141

De onderdelen van het MIP lichten wij nader toe:

A. Investeringsen die door middel van activering en afschrijving t.l.v. de exploitatie worden gebracht	A1.	Vervangingsinvesteringen, dit betreft geplande investeringen op basis van de diverse gemeentelijke vervangingsplannen (o.a. inventaris, tractie, automatisering)
	A2.	Vervangingsinvesteringen Openbare Verlichting, geplande investeringen conform het beleidsplan openbare verlichting
	A3.	Vervangingsinvesteringen ondergrondse afvalinzameling, dekking vanuit de afvalstoffenheffing.
	A4.	Investeringsen uit het uitvoeringsprogramma mobiliteit.
B. Investeringsen die t.l.v. reserves worden gebracht	B1.	Onderwijshuisvesting, investeringen worden hoofdzakelijk vanuit reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting bekostigd.
	B2.	Vervangingsinvesteringen buitenruimte op basis van door de raad vastgestelde onderhoudsactualisatie per december 2021.
C. Uitgaven die t.l.v. voorzieningen worden gebracht.	C1.	Uitgaven groot onderhoud. Gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen voor wegen, water, groen en gebouwen. Dekking uit voorzieningen onderhoud buitenruimte
	C2.	Investeringsen Gemeentelijk Rioleringsplan, dekking uit egalisatievoorziening rioolbeheer.

Budgetautorisatie

Ter vereenvoudiging van de besluitvorming zijn de vervangingsinvesteringen voor de jaarschijf 2026 functioneel in de primitieve begroting geraamd. De raad hoeft daarmee geen separaat besluit te nemen over vervangingsinvesteringen waarbij bestaande voorzieningen worden vervangen door nieuwe voorzieningen. Bij deze vervangingsinvesteringen worden er in beginsel geen kwaliteitsverbeteringen doorgevoerd. Dit gaat om de investerings-categorieën A1, A2, A3, B2 en C2. Hierbij wordt aangetekend dat het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) eens in de vijf jaar aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd. In het raadsvoorstel rondom het GRP wordt inzicht gegeven in de ophanden zijnde investeringen waarbij ook gewenste kwaliteitsverbeteringen op bijvoorbeeld het gebied van klimaatadaptatie vooraf inzichtelijk worden gemaakt.

Voor investeringen uit de categorie A4 (uitvoeringsagenda mobiliteit) en B1 (onderwijshuisvesting) worden u afzonderlijke investeringsbesluiten ter vaststelling voorgelegd.

Voor de volledigheid zijn ook de benodigde uitgaven aan groot onderhoud (C1) voor de komende vier jaar inzichtelijk gemaakt. Een uitgebreide specificatie van de voorziene investeringen- en onderhoudsuitgaven is opgenomen in bijlage C – MIP 2026-2029.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Op grond van het BBV is de gemeente verplicht om in de begroting afzonderlijk in te gaan op de zogenoemde 'jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume'. Bij deze verplichtingen is het doorslaggevend of het verloop van de uitgaven gedurende een aantal begrotingsjaren - in de regel betreft dit de begrotingsperiode van vier jaar - gelijkmatig dan wel ongelijkmatig is.

Bij een gelijkmatig verloop zoals bijvoorbeeld lonen, premies en vakantiegeld moeten de uitgaven in de begroting worden geraamd. Is er sprake van een sterke omvangwisseling in het uitgavenpatroon dan moeten de uitgaven ten laste van een voorziening worden gebracht. De kosten voor voormalig personeel, verlofsparen en wethouderpensioenen worden gedekt uit voorzieningen omdat hier sprake is van een ongelijk volume. De hoogte van de voorzieningen (per 1 januari 2026 € 3.859.856) dient te zijn afgestemd op de achterliggende verplichtingen. Jaarlijks vindt er daarom een doorrekening plaats. Deze heeft laatstelijk plaatsgevonden bij het opstellen van de jaarrekening 2024.

Meerjarenbalans 2024 – 2029

Het BBV schrijft voor dat in de begroting een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Met deze meerjarenbalans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Hieronder is de meerjarenbalans 2024-2029 opgenomen. We benadrukken dat het voor de aangegeven begrotingsjaren een prognose is. In de balans zijn de belangrijkste ontwikkelingen verwerkt zoals we die op dit moment kennen. Door toekomstige besluitvorming en (financiële) dynamiek die er nu eenmaal altijd is bij gemeenten zullen de hieronder vermelde cijfers in werkelijkheid gaan afwijken. Dit maakt dat de meerjarenbalans een behoorlijke mate van onzekerheid in zich heeft.

<i>bedragen x € 1.000</i>	Werkelijk	Begroot				
einde boekjaar	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
Immateriële vaste activa	617	1.725	1.723	1.720	1.718	1.715
Materiële vaste activa	69.766	82.020	79.315	76.874	74.185	70.858
Financiële vaste activa	2.796	2.621	2.446	2.271	2.096	1.921
Voorraden	-605	-4.546	-2.502	-251	-251	-251
Uitzettingen (m.n. liquide middelen schatkist)	39.070	29.235	26.417	26.765	27.516	29.767
Liquide middelen	55	55	55	55	55	55
Overlopende activa	4.414	4.414	4.414	4.414	4.414	4.414
	116.113	115.524	111.867	111.848	109.732	108.479
Passiva						
Reserves (eigen vermogen)	64.656	63.571	61.601	63.787	62.418	61.001
Voorzieningen	13.480	13.353	14.770	15.669	16.199	17.640
Langlopende schulden	19.216	21.665	20.388	19.111	17.834	16.557
Netto vlottende schulden	4.794	4.794	4.794	4.794	4.794	4.794
Overlopende passiva	13.968	12.141	10.314	8.487	8.487	8.487
	116.114	115.524	111.867	111.848	109.732	108.479

EMU-saldo

Het BBV schrijft voor dat gemeenten in de begroting een meerjarige berekening van het EMU-saldo opnemen.

Het EMU-saldo geldt binnen de Europese Unie als een indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te bepalen. De overheden mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). In dit tekort van 3% hebben, naast de rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar van ontvangsten en uitgaven op basis van transacties binnen een begrotingsjaar. Het ene jaar kan het EMU-saldo van de gemeente daardoor een tekort vertonen en het andere jaar een overschot. Dit komt door schommelingen in de hoogte van de investeringen en het aan- en verkopen van bouwgronden.

bedragen afgerond op € 1.000

	2025	2026	2027	2028	2029
1. (+) Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.865	-1.969	2.186	-1.370	-1.415
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.753	13.187	-2.883	-619	-2.867
3. (+) Mutatie voorzieningen	-127	1.417	899	530	1.441
4. (-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.089	-3.941	2.044	2.251	0
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa		0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	1.850	-9.798	3.924	-2.472	2.893

Overzicht baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Werkelijk 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	MJR 2027	MJR 2028	MJR 2029
Domein Bestuur						
Lasten	-8.776	-7.728	-7.760	-7.826	-7.468	-7.462
Baten	824	710	853	965	792	485
Saldo Domein Bestuur	-7.952	-7.018	-6.907	-6.861	-6.676	-6.977
Domein Leefomgeving						
Lasten	-20.174	-25.746	-24.579	-24.150	-24.473	-24.457
Baten	9.212	15.815	11.242	11.006	11.222	11.176
Saldo Domein Leefomgeving	-10.962	-9.931	-13.337	-13.143	-13.251	-13.281
Domein Samenleving						
Lasten	-42.627	-46.075	-46.274	-42.050	-42.202	-42.465
Baten	14.371	12.821	12.335	8.516	8.783	8.784
Saldo Domein Samenleving	-28.257	-33.254	-33.939	-33.534	-33.419	-33.681
Domein Ruimte						
Lasten	-12.673	-9.060	-6.202	-6.738	-4.538	-4.538
Baten	11.928	5.070	2.572	6.124	1.249	1.249
Saldo Domein Ruimte	-745	-3.990	-3.631	-614	-3.289	-3.289
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Lasten	-1.712	-592	-1.568	-1.553	-1.716	-1.931
Baten	64.056	64.544	68.919	69.215	68.314	69.089
Saldo Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	62.344	63.952	67.351	67.662	66.599	67.158
Overhead						
Lasten	-11.009	-11.949	-11.840	-11.656	-11.666	-11.680
Baten	603	325	333	333	333	333
Saldo Overhead	-10.406	-11.624	-11.507	-11.323	-11.333	-11.347
Totaal						
Totaal lasten voor mutatie reserves	-96.971	-101.150	-98.224	-93.973	-92.063	-92.533
Totaal baten voor mutatie reserves	100.994	99.285	96.255	96.159	90.693	91.117
Saldo voor mutatie reserves	4.023	-1.865	-1.969	2.186	-1.370	-1.416
Toevoeging aan reserves						
Domein Bestuur	-25	0	0	0	0	0
Domein Leefomgeving	-2.389	-6.631	-2.411	-2.902	-2.284	-2.286
Domein Samenleving	-1.665	-23	0	0	0	0
Domein Ruimte	-1.695	-329	0	-3.098	0	0
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	-4.452	-14.801	0	0	0	0
Overhead	-315	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	-10.540	-21.784	-2.411	-6.000	-2.284	-2.286
Onttrekking aan reserves						
Domein Bestuur	289	235	102	62	62	62
Domein Leefomgeving	3.746	4.224	2.539	3.004	2.480	2.391
Domein Samenleving	1.328	1.867	494	74	22	30
Domein Ruimte	697	1.044	393	563	193	193
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	4.405	14.762	1.500	0	0	0
Overhead	611	617	224	3	3	3
Totaal onttrekkingen	11.075	22.748	5.253	3.705	2.760	2.680
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen	534	964	2.841	-2.295	476	394
Saldo van baten en lasten						
Totaal lasten inclusief toevoeging reserves	-107.511	-122.934	-100.635	-99.973	-94.347	-94.819
Totaal baten inclusief onttrekking reserves	112.069	122.033	101.507	99.865	93.454	93.796
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	4.558	-900	872	-109	-893	-1.022

Toelichting verschillen lasten en baten

Onderstaand worden per Domein **de voornaamste verschillen** ten opzichte van de lopende begroting 2025 toegelicht. De mutaties in het saldo van baten en lasten- exclusief de mutaties in de reserves - worden weergegeven in € mln.

Domein Bestuur

Binnen het Domein Bestuur neemt het (negatieve) saldo 2026 ten opzichte van 2025 af met € 0,11 mln. De afname van lasten wordt veroorzaakt door per saldo lagere lasten en hogere baten. De belangrijkste mutaties zijn:

- € 0,19 lagere lasten salarislasteren en budgetten inhuur;
- € 0,02 lagere lasten i.v.m. incidentele lasten 80 jaar vrijheid in 2025;
- € 0,05 hogere lasten bijdrage Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering;
- € 0,04 lagere lasten i.v.m. incidenteel in 2025 geraamd budget voor inwonerbetrokkenheid/ burgerparticipatie (CUP);
- € 0,10 hogere lasten i.v.m. gemeenteraadsverkiezingen;
- € 0,08 per saldo hogere baten rij- en reisdocumenten;
- € 0,124 hogere lasten brandweer/VRU;
- € 0,03 lagere lasten i.v.m. incidentele lasten niet-gesprongen explosievenkaart in 2025;
- € 0,03 per saldo overige lagere lasten.

Domein Leefomgeving

Binnen het Domein Leefomgeving neemt het saldo van baten en lasten toe met € 3,4 mln. Zowel de baten als de lasten binnen het Domein nemen af ten opzichte van de lopende begroting 2025.

De afname van de lasten ad. € 1,17 wordt veroorzaakt door:

- € 0,46 lagere salarislasteren en budgetten inhuur;
- € 0,94 lagere lasten vanwege incidentele last afboeken boekwaarde politiebureau in '25;
- € 0,24 lagere lasten onderzoekskosten toekomst De Korf;
- € 0,19 lagere lasten voor aanpak energiearmoede
- € 0,19 toename lasten dotatie in onderhoudsegualisatievoorzieningen buitenruimte;
- € 0,08 toename kapitaallasteren verbouwing Lisidunalaan 2 t.b.v. welzijnsorganisaties.

De belangrijkste oorzaken van de daling van de baten ad. € 4,57 zijn:

- € 3,61 daling baten vanwege incidentele bate in '25 uit verkoop voormalig politiebureau;
- € 0,69 daling baten in '26 vanwege in '25 geraamde onttrekkingen aan onderhoudsegualisatievoorzieningen (vervanging velden hockeyvereniging MHCL en uitvoering diverse infrawerkzaamheden);
- € 0,19 lagere baten vanwege daling rijksbijdrage aanpak energie armoede;
- € 0,07 toename baten uit leges kabels en leidingen;
- € 0,11 per saldo toename overige baten (o.a. baten uit verhuur accommodaties en gemeentelijke heffingen).

Domein Samenleving

Binnen het Domein Samenleving neemt het (negatieve) saldo 2026 ten opzichte van 2025 toe met ca. € 0,7 mln. De toename wordt veroorzaakt door € 0,2 hogere lasten en door € 0,5 lagere baten binnen het Domein.

De belangrijkste mutaties zijn:

- € 0,02 lagere lasten (per saldo) ten opzichte van 2025 vanwege de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne. De lasten zijn zo realistisch mogelijk begroot. Voorzichtigheidshalve begroten we de opvang van de Oekraïense ontheemden saldoneutraal. Bij de voorjaarsnota zal dit geactualiseerd worden;
- € 0,9 lagere lasten inburgering. In 2025 is incidenteel budget beschikbaar i.v.m. de herpositionering van de inburgeringstaken. Daarnaast is in 2025 incidenteel een post van €0,7 opgenomen i.v.m. (administratieve) correcties over eerdere jaren. Bij de voorjaarsnota 2026 zullen de budgetten voor 2026 geactualiseerd worden.
- € 0,1 lagere BBK kosten die worden toegerekend aan de taakvelden;
- € 0,4 hogere lasten als gevolg van het indexeren van subsidies in de begroting met 5% volgens de begrotingsrichtlijnen;

- € 1,05 hogere lasten zorgbudgetten Jeugd en WMO. Op grond van de werkelijke kostenontwikkeling zijn de zorgbudgetten WMO en Jeugd in 2026 opgehoogd met 7% ten laste van de stelpost loon- en prijsstijgingen;
- € 0,19 lagere lasten als gevolg van doorgevoerde bezuinigingen (€25.000 op fonds samenlevingsinitiatieven € 85.000 op WMO zorg en € 75.000 op collectieve ziektekostenverzekering minima);
- € 0,42 hogere lasten voor diverse onderdelen nieuw beleid. Een deel daarvan is incidenteel (o.a. interventiemaatregelen Sociaal Domein ad € 0,14) en wordt onttrokken aan de reserve

Domein Ruimte

Binnen het Domein Ruimte neemt het (negatieve) saldo 2026 ten opzichte van 2025 af met circa € 0,3 mln. De afname van het saldo wordt veroorzaakt door een afname van zowel de lasten- als een afname van de baten binnen het domein Ruimte.

De afname van de lasten ad. € 2,9 mln. wordt veroorzaakt door:

- € 2,32 lagere lasten grondexploitatie;
- € 0,04 per saldo lagere loonkosten en kosten inhuurbudget binnen het domein;
- € 0,13 lagere lasten i.v.m. incidenteel budget via Nieuw beleid in 2025 voor Integrale visie en ontwikkelingsstrategie Achterveld;
- € 0,08 lagere lasten i.v.m. incidenteel budget in 2025 voor RX Mission.

De belangrijkste oorzaken voor de afname van de baten binnen het domein Ruimte met € 2,5 mln. zijn:

- € 2,34 lagere baten grondexploitatie;
- € 0,28 lagere bijdrage vanuit anterieure overeenkomsten;
- € 0,20 hogere baten door verhoging van de bouwleges.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Binnen het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien neemt het voordelige saldo in 2026 toe met € 3.4 mln. ten opzichte van 2025.

De belangrijkste oorzaken voor de stijging van de lasten ad. € 0,98 mln. zijn:

- € 0,45 hogere stelpost taakmutaties met name als gevolg van de bijstelling van het onderdeel rekentarief WOZ.
- € 0,51 stelpost overige baten en lasten.

De belangrijkste oorzaken van de stijging van de baten ad € 4,38 mln. zijn:

- € 2,34 hogere Algemene Uitkering. OP basis van de meicirculaire 2025 stijgt de uitkering uit het Gemeentefonds ten opzichte van de stand voorjaarsnota 2025;
- € 1,60 Onroerende zaakbelastingen. De Opbrengsten OZB nemen toe met € 1,0 mln. als gevolg van de door te voeren bezuinigingstaakstelling en met € 0,6 mln. door de toegepaste indexering van 5% volgens begrotingsrichtlijn;
- € 0,34 Toeristenbelasting. Als gevolg van een verhoging van de tarieven voor toeristenbelasting als onderdeel van de bezuinigingstaakstelling

Onderdeel Overhead

Binnen het onderdeel Overhead neemt het (negatieve) saldo 2026 ten opzichte van 2025 af met € 0,12 mln.

Dit komt voort uit een met name afname van de lasten. De belangrijkste oorzaken van de lastenafname zijn:

- € 0,52 toename van salaris- en inhuurlasten ten opzichte van de actuele begroting van 2025;
- € 0,35 afname van salarislasten organisatiedirecteur en management (ombuigingen 2026);
- € 0,18 afname van archiefkosten (in 2025 incidenteel budget digitaliseren bouwdoossiers);
- € 0,11 afname kosten Wet Open Overheid (in 2025 incidenteel extra budget);
- € 0,09 afname kosten ontwikkeling website (in 2025 incidenteel budget);
- € 0,06 toename van softwarekosten (Nieuw Beleid 2026 ICT-applicaties);
- € 0,03 per saldo diverse lastenstijgingen en dalingen baten binnen het Domein.

Overzicht incidentele baten en lasten – structureel evenwicht

Op basis van artikel 19 en 23 van het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de in de begroting opgenomen incidentele baten en lasten. Op die manier kan beoordeeld worden of- en in hoeverre er sprake is van een structureel sluitende begroting, ofwel een begroting structureel in evenwicht is. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten.

De begroting van het jaar 2026 sluit op een positief begrotingssaldo van € 0,872 mln. Dat is inclusief de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt.

Laten we de incidentele baten en lasten buiten beschouwing dan ontstaat voor het begrotingsjaar 2026 een positief structureel begrotingssaldo ad. € 1,361 mln.

Met ingang van het jaar 2027 ontstaat er een negatief (structureel) begrotingsresultaat. In het laatste jaar van de meerjarenbegroting, het jaar 2029, is er sprake van een negatief structureel begrotingssaldo ad. € 1,022 mln.

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten en lasten per programma	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
Begrotingssaldo	872	-109	-893	-1.022
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	69	-	-	-
Bestuur	-86	-	-	-
Leefomgeving	-494	-127	-107	-
Samenleving	-533	-90	-30	-
Ruimte	-526	2.508	-186	-186
Overhead	-221	-	-	-
Saldo van incidentele baten en lasten exploitatie	-1.791	2.291	-323	-186
Saldo van incidentele reserve mutaties	1.302	-2.376	293	186
Saldo incidentele baten en lasten (totaal)	-489	-85	-30	0
Structureel begrotingssaldo	1.361	-24	-863	-1.022

Voor het bepalen van de incidentele baten en lasten is de “notitie structurele en incidentele baten en lasten commissie BBV” (augustus 2018), de handreiking van de provincies (september 2021) en de notitie “Incidentele baten en lasten gemeente Leusden” (mrt 2022) als uitgangspunt genomen. Hierin zijn de volgende standpunten opgenomen.

- Definitie structureel: baten en lasten bij periodiek terugkerende, blijvende taken.
- Definitie incidenteel: baten en lasten die eenmalig voorkomen met een duidelijke, concrete en onvoorwaardelijke einddatum. De mogelijkheid dat in de toekomst anders besloten kan worden, wordt niet als duidelijk en als onvoorwaardelijk gezien.
- Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid blijven naar hun aard structureel.
- Toevoegingen aan- en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om de dekking van kapitaallasten vanuit bestemmingsreserves die met dat doel zijn ingesteld.

Hierna volgt een vermelding van de incidentele baten en lasten per programma en worden ook de incidentele- en de structurele reserve mutaties toegelicht.

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
Inzet restant POK middelen t.b.v. dekking financiële knelpunten	69			
Bestuur				
Extra kosten vierde wethouder, tijdelijk t/m 2026	-40			
Wachtgeld en outplacement, Wachtgeld wethouder t/m 2026	-31			
Gemeentepagina Leusderkrant (NB 2025)	-15			
Leefomgeving				
Externe kosten warmte- energietransitie met een projectmatig	-82			
De Korf onderliggend beleid herontwikkeling (CUP 2.5)	-125			
Proeftuin Eurowoningen Programma Aardgasvrije wijken	-429	-429	-429	-429
Proeftuin Eurowoningen Rijksbijdrage	429	429	429	429
RUD Milieu advisering 2025-2027 (NB 2025)	-20	-20		
Onderzoek warmteoplossingen energietransitie (NB 2025)	-100			
Aanpak energie armoede en lokale isolatie	-260			
Aanpak energie armoede en lokale isolatie (Rijks- en	260			
Kosten wegenlegger (NB 2026)	-45			
Kosten nota verkeersregelinstanties (NB 2026)	-15			
Tijdelijke formatie 1 fte sportaccommodaties t/m 2028 (NB	-87	-87	-87	
Bestrijding invasieve exoten (NB 2026)	-20	-20	-20	
Samenleving				
Ontwikkelbudget beleidskader sociaal Domein (CUP 3.1)	-35			
Aanwending middelen beleidskader sociaal domein	-126	-60		
Versterken sociale basis	-34			
Versterken sociale basis, brede specifieke uitkering	34			
pilot inzet twee wijk ggd'ers i.h.k.v. preventieve aanpak	-82			
dekking pilot inzet twee wijk ggd'ers vanuit subsidiemiddelen	53			
Visie Burgm. Buiningpark (CUP 2.6)	-5			
Toekomst zwembad Octopus (CUP 2.7)	-10			
Kinderopvang peutermonitor 2026	-15			
Pilotproject Nieuwsplein33 bij afgifte zendmachtiging 2022-	-7			
Opvang ontheemden Oekraïne	-3.585			
Opvang ontheemden Oekraïne rijksbijdrage	3.585			
Interventiemaatregelen sociaal domein (NB 2026)	-141			
Cultuurmakelaar t/m 2028 (NB 2025)	-30	-30	-30	
Uitvoeringskosten inburgering (NB 2026)	-96			
Tijdelijke formatie jeugdzorg (NB 2026)	-40			
Ruimte				
Lasten grondexploitaties	-1.508	-2.332	-186	-186
Baten grondexploitaties	1.322	4.874		
Woonzorgvisie woonbehoefte van de senioren inzichtelijk	-20			
Wooninnovatie (CUP 4.1.3)	-40			
Optoppen en splitsen woningen (CUP 4.1.4)	-55			
Transformeren kantoren bedr. naar woningen t/m 2026 (CUP	-105			
Uitwerken omgevingsvisie (NB 2025)	-35	-35		
Integrale visie en ontwikkelingsstrategie Achterveld (NB 2025)	-25			
Kosten nota parkeernormen	-25			
Dossier wolf (NB 2026)	-35			
Overhead				
Tijdelijke uitbreiding teammanager op weg naar BLNP (NB 2024)	-117			
Organisatieadviseur (NB 2024)	-104			
Saldo incidentele lasten & baten exploitatie	-1.791	2.291	-323	-186

Incidentele reserve mutaties

In onderstaande tabel worden de incidentele toevoegingen en incidentele onttrekkingen aan de gemeentelijke reserves gespecificeerd.

Bedragen x € 1.000

	2026	2027	2028	2029
Bestuur				
Onttrekking lasten vierde wethouder, tijdelijk t/m 2026	40			
Leefomgeving				
Onttrekking t.b.v. wegenlegger (NB 2026)	45			
Onttrekking t.b.v. incidentele formatie 1 fte sportaccommodaties	87	87	87	
Onttrekking t.b.v. bestrijding invasieve exoten t/m '28 (NB 2026)	20	20	20	
Onttrekking t.b.v. nota verkeersregelinstallaties (NB 2026)	15			
Samenleving				
Onttrekking t.b.v. formatie Jeugdzorg (0,45 fte)	40			
Onttrekking t.b.v. uitgaven wijk ggd-er	29			
Onttrekking t.b.v. uitgaven beleidskader Sociaal Domein	35			
Onttrekking herschikking middelen beleidskader Sociaal	126	60		
Onttrekking t.b.v. uitgaven kinderopvang peutermonitor	15			
Onttrekking t.b.v. pilotproject Nieuwsplein33 bij afgifte	7			
Onttrekking t.b.v. interventie maatregelen sociaal domein (KN	141			
Onttrekking t.b.v. incidentele uitvoeringskosten wet inburgering	96			
Ruimte				
grondbedrijf: verrekening met de reserve grondbedrijf	186	-2.174	186	186
grondbedrijf: afdracht aan de reservere gebiedsoverstijgende	-	-369	-	-
Onttrekking t.b.v. Bouwen en wonen, addendum CUP 2023	95			
Onttrekking t.b.v. Bouwen en wonen, woonzorgvisie (4.1.1)	20			
Onttrekking t.b.v. uitgaven onderzoek transformeren kantoren	25			
Onttrekking t.b.v. nota parkeernormen (NB 2026)	25			
Onttrekking t.b.v. dossier Wolf (NB 2026)	35			
Overhead				
Onttrekking t.b.v tijdelijke formatie teammanager financiën (NB	117			
Onttrekking t.b.v. tijdelijke formatie organisatieadviseur (NB	104			
Totaal incidentele reservemutaties	1.302	-2.376	293	186

Structurele reserve mutaties

In de onderstaande tabel worden de begrote structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves weergegeven (op basis van artikel 19 lid d. van het BBV). Tevens wordt in de tabel de aansluiting gemaakt op het saldo van taakveld 0.10 – het saldo van de in de begroting opgenomen reservemutaties.

Bedragen x € 1.000

	B/L	2026	2027	2028	2029
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
Onttrekking aan de algemene reserve (ombuigingen KN 2026)	B	1.500	0	0	0
Bestuur					
Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	B	62	62	62	62
Leefomgeving					
Onttrekking reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting	B	762	771	771	771
Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	B	934	958	1.007	1.026
Onttrekking reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte	B	654	1.145	572	572
Storting rijksmidd. in reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting	L	-878	-878	-878	-880
Storting reserve dekking kapitaallasten	L	-566	-1.057	-439	-439
Storting reserve vervangingsinvesteringen openbare ruimte	L	-898	-898	-898	-898
Storting awb saldo huurinkomsten en terugverd. investeringen MFC Atlas /Atria	L	-31	-31	-31	-31
Storting awb reservering t.b.v. vernieuwingsinvesteringen zwembad Octopus	L	-16	-16	-16	-16
Samenleving					
Onttrekking reserve vervangingsinvesteringen onderwijshuisvesting	B	3	10	18	26
Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	B	4	4	4	4
Ruimte					
Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	B	7	7	7	7
Overhead					
Onttrekking reserve dekking kapitaallasten	B	3	3	3	3
Totaal structurele reserve mutaties		1.540	81	183	208
Totaal incidentele reserve mutaties		1.302	-2.376	293	186
Totaal structurele- en incidentele reserve mutaties taakveld 0.10		2.841	-2.295	476	394

Grondslag van de begrotingsramingen

De begrotingsramingen zijn gebaseerd op de volgende grondslagen:

	2026	2027	2028	2029
Loon- en prijspeil:				
- loon- en prijsstijgingen	5,0%			
- loonpeil salarissen	1-1-2024			
- gesubsidieerde instellingen	5,0%			
Rentepercentages:				
- rendement beleggingen	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Woningbouw en inwoners:				
- woningen per 1 januari	13.998	14.108	14.192	14.418
- inwoners per 1 januari	32.187	32.369	32.491	32.936
Algemene uitkering:				
- circulaire	mei 2025	mei 2025	mei 2025	mei 2025
- uitkeringsfactor	1,493	1,504	1,511	1,523
Belastingen en rechten:				
- inflatiecorrectie op alle tarieven exclusief afvalstoffenheffing	5,0%			

Bijlagen

Bijlage A Voorstel nieuw beleid 2026

(bedragen X € 1.000)

	Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
			2026	2027	2028	2029
1. Domein Bestuur						
B1 Formatie veiligheid (0,55 fte)	3	-	57,0	57,0	57,0	57,0
B2 Formatie burgerzaken (1 fte)	3	-	69,0	69,0	69,0	69,0
B3 Borging wet digitale toegankelijkheid	1	-	15,0	15,0	15,0	15,0
2. Domein Leefomgeving						
L1 Formatie sportaccommodaties (1 fte) dekking: algemene reserve	3	87,0	x	-	-	-
		87,0	-	x	-	-
		87,0	-	-	x	-
L2 Invasieve exoten dekking: algemene reserve	3	20,0	x	-	-	-
		20,0	-	x	-	-
		20,0	-	-	x	-
L3 Klimaatadaptatie	2	-	55,0	115,0	115,0	115,0
L4 Inzet voor dossier wolf dekking: algemene reserve	3	35,0	x	-	-	-
3. Domein Samenleving						
S1 Zwemveiligheid	2	-	25,0	25,0	25,0	25,0
S2 Formatie jeugdzorg (0,45 fte) dekking: algemene reserve	3	40,0	x	-	-	-
S3 Budgetbeheer	3	-	35,0	35,0	35,0	35,0
S4 Uitvoeringskosten wet inburgering (incidenteel) dekking: algemene reserve opvang vluchtelingen	1	96,0	x	-	-	-

		Categorie*)	Incidenteel	Structureel			
				2026	2027	2028	2029
S5	Formatie inburgering (1 fte) dekking: bestaande begrotingsruimte	1	-	77,0 -77,0	77,0 -77,0	77,0 -77,0	77,0 -77,0
S6	POH Jeugd GGZ	3	-	59,0	92,0	92,0	92,0
S7	Interventiemaatregelen Sociaal Domein dekking: reserve met aangewezen bestemming	3	141,0	x	-	-	-
4. Domein Ruimte							
R1	Nota parkeernormen dekking: algemene reserve	3	25,0	x	-	-	-
R2	Nota verkeersregelininstallaties dekking: algemene reserve	3	15,0	x	-	-	-
R3	Wegenlegger dekking: algemene reserve	1	45,0	x	-	-	-
R4	Samenwerking Regionaal Bureau voor Toerisme	3	-	45,0	45,0	45,0	45,0
5. Overhead							
O1	Formatie gegevensbescherming (0,55 fte)	1	-	68,0	68,0	68,0	68,0
O2	Formatie crediteurenbeheer (0,67 fte)	3	-	43,0	43,0	43,0	43,0
O3	Kosten ICT-applicaties	3	-	61,0	61,0	61,0	61,0
Totaal				718,0	365,0	398,0	398,0

*) Categorie:

1. Wettelijke plicht
2. Beleidswens op basis van het Coalitieakkoord / CUP
3. Overige beleidswens

Toelichting beleidswensen

B1 Formatie veiligheid (0,55 fte, schaal 10a)

Binnen de huidige formatie van team Veiligheid (2,7 fte) is er te weinig ruimte om te investeren in beleid op het gebied van ondermijning. We merken steeds meer dat onverwachte veiligheidsvraagstukken veel tijd en capaciteit vragen. Als gemeente moeten we hier op acteren waarbij we merken dat het inzetten van bestuursrechtelijke maatregelen vaak een langlopend traject is. Veel van de preventieve of reguliere taken blijven door deze verschuiving van capaciteit liggen, vooral op het gebied van ondermijning. Dit terwijl recente incidenten laten zien dat het nodig is om hierop te blijven inzetten in de vorm van de uitvoering van controles. Het heeft ook een preventieve werking als de gemeente ondermijningsbeleid heeft vastgesteld. De gemeente vervult een belangrijke regierol in de aanpak van ondermijning. Wij hebben aanvullende capaciteit (0,55 fte) nodig om ondermijning langdurig, integraal en preventief aan te kunnen (blijven) pakken. De kosten bedragen structureel € 57.000.

B2 Formatie burgerzaken (1 fte, schaal 7)

Binnen gemeente Leusden hebben we te maken met een sterk gegroeid en nog steeds groeiend aantal bezoekers en digitale aanvragen. Om de dienstverlening in termen van kwaliteit (specialismen) en kwantiteit op peil te houden en om meer stabiliteit in het team te waarborgen, is er naast de huidige formatie (2,8 fte) aanvullende formatie nodig (1 fte). De kosten worden geraamd op € 69.000.

Vanwege het amendement dat door de raad is aangenomen tijdens de behandeling van de Kadernota 2026 om het nieuw beleid te matigen vervalt dit voorstel vooralsnog.

B3 Borging wet digitale toegankelijkheid

Iedereen moet informatie en diensten van de overheid kunnen bereiken en gebruiken. Dat geldt ook voor digitale informatie en diensten. Daarom moeten alle websites en apps van overheidsorganisaties voldoen aan toegankelijkheidseisen. In 2025 werkt de gemeente aan het verbeteren van de digitale toegankelijkheid en het voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor www.leusden.nl. Daarna volgt inspanning om alle websites zoveel als mogelijk te laten voldoen. Hiervoor is structureel budget ad € 15.000 noodzakelijk vanaf 2026.

L1 Formatie sportaccommodaties (1 fte, schaal 9)

Onderhoud en monitoring van de technische staat van sportaccommodaties is bij de afdeling Inrichting en beheer openbare ruimte (IBOR) belegd. Voor de buitensportaccommodaties wordt dit nu gedaan door de specialist groen. Hij gaat zich voorlopig enkel richten op het grote groenareaal van de gemeente Leusden. Dat houdt in dat er een beheerder sportaccommodaties (1 fte) nodig is die naast het beheer ook meewerkt aan diverse projecten ter vervanging/vernieuwing van het zwembad en buitensportaccommodaties. De formatie is voorlopig nodig voor 3 jaar en wordt gedekt ten laste van de algemene reserve. De kosten bedragen per jaar € 87.000.

L2 Invasieve exoten

Een belangrijke bedreiging voor de biodiversiteit vormen de invasieve exoten. Dit zijn planten en dieren die uit exotische gebieden komen en invasief de inheemse flora en fauna bedreigen. Beruchte voorbeelden zijn Japanse duizendknoop, Grote berenklaauw en Springbalsemien. Deze soorten zijn bestreden in de openbare ruimte van Leusden maar het is van belang dat we het goed beheren en blijven bestrijden. Dit budget (drie x € 20.000 voor 2026 t/m 2028 met dekking ten laste van de algemene reserve) is bedoeld om de continuïteit van de bestrijding te garanderen en bestrijdingsinspanningen van eerdere jaren af te ronden. Dit is in 2028 afgerond.

L3 Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie staat hoog op de Leusdense politieke agenda en is een wettelijke plicht. Hiermee maken we onze gemeente robuuster bij het veranderd klimaat. We zorgen dat ook bij hittegolven, extreme plensbuien en lange droogteperioden Leusden een fijn dorp blijft om te wonen, werken en recreëren. We willen het huidige kwaliteitsniveau behouden en waar mogelijk verbeteren. Leusden pakt klimaatadaptatie op meerdere manieren aan. Als we de openbare ruimte aanpakken dan verwijderen we bijvoorbeeld overbodige verharding en plaatsen kwalitatief groen en zorgen voor schaduwplekken. We spannen ons in om water schoon te houden door de aanleg van regenwaterstelsels en verminderen instroom van vies water in onze stedelijke wateren. We helpen bewoners om hun huis en tuin hitteproof en waterbestendig te maken door hierover te communiceren en wellicht ook subsidiëren. In het nog op te stellen omgevingsprogramma zal een mix aan maatregelen met de daarbij behorende kosten worden aangeboden aan het college en raad. De genoemde bedragen zijn een inschatting. Er volgt dit jaar besluitvorming over het programma klimaatadaptatie.

Het programma bestrijkt meerdere domeinen; ruimte, samenleving en leefomgeving. De bedragen zijn bedoeld voor:

- communicatie om bewoners en bedrijven te verleiden tot klimaat adaptieve keuzes: € 30.000;
- kosten voor mogelijke subsidieregelingen: € 50.000 (voor 2026 zit dit bedrag al in de begroting);
- onderzoek effecten en bijstellen maatregelen vanwege cyclus Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie: € 30.000.

Mogelijke investeringen op het vlak van klimaatadaptatie zullen als werk-met-werk opgenomen worden in bijvoorbeeld de renovatie van de openbare ruimte. Tevens wordt € 5.000 gevraagd omdat de huidige functie beleidsadviseur water en klimaatadaptatie niet (meer) past bij het regisseren van het programma klimaatadaptatie.

Vanwege het amendement dat door de raad is aangenomen tijdens de behandeling van de Kadernota 2026 om het nieuw beleid te matigen vervalt dit voorstel vooralsnog. Er volgt een afzonderlijk raadsvoorstel met completere onderbouwing in het najaar 2025.

L4 Inzet voor dossier wolf

Het dossier wolf vraagt veel inzet van meerdere disciplines binnen de gemeentelijke organisatie. In 2025 wordt dit opgevangen met de bestaande formatie. Dit vraagt om keuzes in de jaarplannen voor 2025. Daarnaast is het dossier wolf een nieuw dossier met nog onbeantwoorde vragen en onzekerheid over het vervolg. Dit geldt voor de gemeente Leusden maar ook voor andere gemeenten op de Utrechtse Heuvelrug.

Hoewel het primaat ligt bij de provincie Utrecht heeft de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) aangeboden om haar specialisten (ecologen, handhavers, wolvenexperts, juristen) in te zetten ten dienste van de gemeenten. Hierdoor kan efficiënter worden geopereerd dan wanneer de gemeenten hier zelf mee aan de slag gaan. Daarmee zijn de gemeenten veel minder tijd kwijt aan het dossier wolf en het schaalvoordeel leidt tot minder kosten.

De kosten voor 2026 worden geschat op eenmalig € 35.000. De financiële dekking komt uit de algemene reserve.

S1 Voortzetten zwemveiligheid

De raad heeft op 16 december 2024 besloten zwemlessen aan volwassenen met een kleine beurs mogelijk te maken en daarover nadere afspraken te gaan maken met SRO en daarnaast om Swim Experience te behouden. De raad besloot de structurele voortzetting van de budgetten hiervoor vanaf 2026 te betrekken bij de integrale afweging van nieuw beleid bij de Kadernota 2026. De kosten bedragen structureel € 25.000.

S2 Formatie jeugdzorg (1 fte)

Vanwege de landelijke en regionale ontwikkelingen in de jeugdzorg zoals de Hervormingsagenda Jeugd, Richtinggevend Kader Lokale teams en de regionale inkoop van MetMaya is de druk op het beleidsveld jeugd groot. Er moet veel gebeuren om samen met de uitvoeringspartners de jeugdzorg uitvoerbaar en betaalbaar te houden. Binnen het team Sociaal Domein proberen we al door interne verschuivingen hier extra op in te zetten, maar er is nog extra tijdelijke capaciteit (0,45 fte) nodig om deze opgave verder te kunnen brengen. De kosten voor 2026 worden geraamd op incidenteel € 40.000. De dekking komt uit de algemene reserve.

S3 Budgetbeheer

Eind 2022 heeft gemeenteraad besloten tot een driejarige pilot budgetbeheer ter hoogte van € 90.000. Dit in de veronderstelling dat inzet op budgetbeheer een besparing zou opleveren op de kosten van bewindvoering (bijzondere bijstand). Op basis van de eerste anderhalf jaar van de pilot zien we een teruggang in het aantal cliënten bewindvoering maar zijn de kosten hiervan wel gestegen, vooral als gevolg van ingehaalde indexering. Wanneer we budgetbeheer niet opnemen in ons instrumentarium verwachten wij dat het aantal cliënten en de kosten flink zullen stijgen. Daarom stellen we voor de pilot op te nemen in ons regulier instrumentarium. De kosten van voortzetten van budgetbeheer bedragen structureel € 35.000.

S4 Uitvoeringskosten wet inburgering (incidenteel)

Gemeenten hebben sinds 1 januari 2022 de wettelijke taak om statushouders, naast begeleiding naar werk en participatie, ook goed kwalitatief inburgeringsonderwijs en begeleiding bij de inburgering te bieden. Met de toegenomen instroom en de huidige hoge caseload van 140/150 inburgeraars is niet alleen formatie-uitbreiding nodig, maar zijn er ook extra uitvoeringskosten bij externe partijen. Naast deze volumestijging speelt de herinrichting van de uitvoering een rol, waartoe het college in juni 2024 heeft besloten dat de individuele begeleiding sinds september 2024 niet meer door Integratiewerk wordt uitgevoerd, maar door Arbeidsintegratie, Lariks en Vluchtelingenwerk. De dekking voor 2024 en 2025 bestond deels uit incidentele middelen; voor het jaar 2026 en verder zou een structureel financieel plaatje worden opgesteld in het eerste kwartaal van 2025. Door de onzekerheid vanuit het kabinet rondom asielbeleid is het zoeken naar structurele middelen nu niet opportuun. Het is wel van belang om in afwachting van kabinetsplannen in ieder geval voor 2026 voldoende dekking te vinden voor de kosten ad € 96.000. De dekking komt uit de algemene reserve opvang vluchtelingen.

S5 Formatie inburgering (structureel)

Er is uitbreiding van de formatie van 'regievoerder inburgering' nodig (0,45 fte, € 39.000). De regievoerder inburgering coördineert inburgeringstrajecten, stelt leerroutes en PIP's (Persoonlijk plan inburgering en participatie) op en bewaakt de voortgang en kwaliteit voor zowel statushouders als gezinsmigranten. Binnen de huidige formatie is er geen functie van een ondersteuner (0,55 fte, € 38.000) beschikbaar die de regievoerders en beleidsadviseur kan ontlasten bij de administratieve taken. Dit is echter wel nodig gezien de hoge caseload en werkdruk op dit terrein. De dekking voor de jaarlijkse kosten ad € 77.000 komt vanuit bestaande budgettaire ruimte.

S6 POH Jeugd GGZ

Een van de maatregelen die preventief werkt is de inzet van de POH (Praktijk Ondersteuner Huisartsen) Jeugd GGZ (geestelijke gezondheidszorg) bij de huisartsen. De POH Jeugd GGZ is in dienst van de huisartsen en wordt gesubsidieerd door de gemeente Leusden. Een van de thema's in de Hervormingsagenda Jeugd (2023 – 2028) is 'stevige lokale teams & toegang'. Een maatregel die daaronder hangt is dat lokale teams en huisartsen beter met elkaar verbonden zijn. Onderdeel van de Hervormingsagenda is de brede invoering van de praktijkondersteuner Jeugd.

Deze maatregel heeft potentie tot besparingen en wordt daarom ook landelijk geadviseerd. Sinds 2020 bekostigt de gemeente Leusden drie praktijkondersteuners specifiek voor Jeugd. Zij zijn werkzaam voor alle negen huisartsenpraktijken in de gemeente Leusden. Een deel van de inzet van de POH's Jeugd is tot medio 2026 met incidentele middelen gedekt. In de begroting is € 125.500 opgenomen terwijl de werkelijke kosten € 218.000 zijn. Hiermee worden de werkelijke kosten structureel in de begroting verwerkt.

S7 Interventiemaatregelen Sociaal Domein

De afgelopen jaren is er binnen het Sociaal Domein een aantal nieuwe projecten gestart op basis van incidentele dekking. Voorbeelden zijn o.a. Buurtgezinnen, Kamers met Aandacht, Pilot jongeren schuldenvrij en OV-ambassadeurs. Deze projecten sluiten aan bij de doelen uit het Beleidskader Sociaal Domein maart 2023 – 2027 en passen ook binnen de transformatieopgaven.

Deze projecten zijn de afgelopen jaren gedekt met incidentele middelen. Het gaat bijvoorbeeld om middelen behorend bij het Beleidskader, middelen Brede SPUK, NPO-middelen, en een ZonWm-subsidie. Vooraf was bekend dat voor deze projecten geen structurele middelen beschikbaar waren.

We hebben inzichtelijk gemaakt voor welke projecten vanaf 2026 of 2027 geen dekking meer is. Ons voorstel is om de projecten die per 2026 zouden moeten stoppen nog een jaar door te laten lopen en incidenteel te dekken vanuit de reserve met aangewezen bestemming (bedoeld voor inzet op het terrein van 'gezondheid, bewegen en sport en cultuurparticipatie'). Het gaat hierbij om een bedrag van € 141.000. In de eerste helft van 2026 volgt er een voorstel richting 2027 en verder.

R1 Nota parkeernormen

Voor iedere ruimtelijke ontwikkeling moet getoetst worden of er op het gebied van parkeren een acceptabele situatie is zodat wordt bijgedragen aan een prettige, veilige en leefbare woonomgeving. Op dit moment heeft de gemeente Leusden geen vastgestelde parkeernormen en wordt per project maatwerk geleverd op basis van richtlijnen en kengetallen, steeds opnieuw en dit kost veel tijd en afstemming telkens. Deze werkwijze is lastig te volgen voor ontwikkelaars en daardoor niet transparant en roept bij iedere ontwikkeling vragen op.

Het voorstel is om daarom onder de Omgevingswet een dynamische verwijzing te maken naar een Gemeentelijke Nota Parkeernormen die openbaar te raadplegen is. Op deze manier hoeft niet telkens per project maatwerk op basis van richtlijnen te worden toegepast en is voor eenieder duidelijk aan welke eisen op het gebied van parkeren moet worden voldaan. Het product dat wordt opgeleverd is een beleidsnota met daarin de geldende parkeernormen. De kosten bedragen eenmalig € 25.000. De dekking komt uit de algemene reserve.

R2 Nota verkeersregelininstallaties

We willen beleid formuleren ten aanzien van het functioneren van de verkeerslichten in de gemeente. De aanleiding is dat er tot op heden belangrijke keuzes rond verkeersregelingen te veel op ad-hoc basis werden genomen. Aan de andere kant vraagt de toenemende afwikkelingsproblematiek om een adequate inzet van middelen, dus ook van verkeersregelingen. Voor de gemeente wordt het in steeds toenemende mate belangrijk om:

- verkeersregelingen optimaal af te stemmen op de verkeerssituatie;
- snel te kunnen anticiperen op veranderende omstandigheden;
- goed op de hoogte te zijn en blijven van de geïmplementeerde functies bij verkeersregelingen;
- efficiënt te kunnen werken aan wegbeheer van verkeersregelingen.

Het product dat voor het aangevraagde bedrag (eenmalig € 15.000) wordt opgeleverd is een beleidsnota verkeersregelininstallaties, die geraadpleegd kan worden bij beslissingen die genomen moeten worden over het realiseren, verwijderen, beheren of bijwerken van de verkeersregelininstallaties.

Ook vanuit de afdeling IBOR is behoefte aan deze beleidsnota voor verkeerskundig wegbeheer. De technische aspecten van verkeersregelininstallaties zijn een expertise die we niet in eigen huis hebben en daarom moet het éénmalig opstellen van deze beleidsnota verkeersregelininstallaties worden uitbesteed aan een extern bureau. De dekking van de kosten komt uit de algemene reserve.

R3 Wegenlegger

Elke gemeente heeft de wettelijke verplichting om een wegenlegger op te stellen en bij te houden. In de wegenlegger staat beschreven wat de juridische status is van wegen en wie verplicht is om de weg te onderhouden. De huidige wegenlegger is verouderd en nog analoog. Het voorstel omvat het actualiseren en digitaliseren van de Wegenlegger. Daarmee voldoen we weer aan de wettelijke verplichting. De kosten bedragen eenmalig € 45.000. De dekking komt uit de algemene reserve.

R4 Samenwerking Regionaal Bureau voor Toerisme

Leusden op de kaart is één van de doelstellingen van het College uitvoeringsprogramma. Op dit moment werkt Leusden als één van de weinige gemeenten binnen de provincie Utrecht niet samen met een marketingorganisatie. In de regio Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei is het Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) Heuvelrug & Vallei werkzaam als marketingorganisatie voor de gemeenten Soest, Baarn, Zeist, Woudenberg, Scherpenzeel, Rhenen, Renswoude en Veenendaal. Voordelen voor Leusden om ook samen te werken met het RBT:

- Professionele marketingondersteuning en bereik van een grote doelgroep;
- Versterking van de toeristische aantrekkingskracht van Leusden;
- Economische voordelen voor lokale ondernemers door grotere stroom bezoekers;
- Profijt van gezamenlijke marketingcampagnes met omliggende gemeenten;
- Versterken van de samenwerking met regionale en lokale partners;
- Het maakt verhogen van de toeristenbelasting meer acceptabel omdat we als gemeente ook iets terugdoen.

De kosten bedragen jaarlijks € 45.000. Na drie jaar wordt de samenwerking geëvalueerd.

O1 Formatie gegevensbescherming (0,55 fte, schaal 11)

De gemeente moet invulling geven aan nieuwe wettelijke taken op gebied van gegevensbescherming en cyberveiligheid. Het gaat om taken op grond van de Wet politiegegevens (WPG), de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (WJSG), de Cyberbeveiligingswet, data governance, toezicht op het algoritmeregister, grip op AVG-regels bij inzet algoritmes en de toepassing van Artificial Intelligence (AI) en risico's daarvan voor de gemeente.

De taken worden ondergebracht bij de formatie voor de Functionaris Gegevensbescherming. Voorstel is deze formatie daartoe uit te breiden met 0,55 fte. De kosten bedragen structureel € 68.000.

O2 Formatie crediteurenbeheer (0,67 fte, schaal 6)

In de afgelopen jaren is er gereorganiseerd binnen de gemeente Leusden, hierbij is voorgesorteerd op de BLNP-samenwerking. De gereorganiseerde fte's zouden binnen de BLNP-ontwikkeling opgevangen worden c.q. georganiseerd worden. De samenwerking heeft geen gestalte gekregen op dit onderdeel en ondertussen heeft de ontvlechting BLNP plaatsgevonden. In deze periode is er 1,7 fte bezuinigd. Het werk is niet minder geworden, sterker nog de werkzaamheden zijn

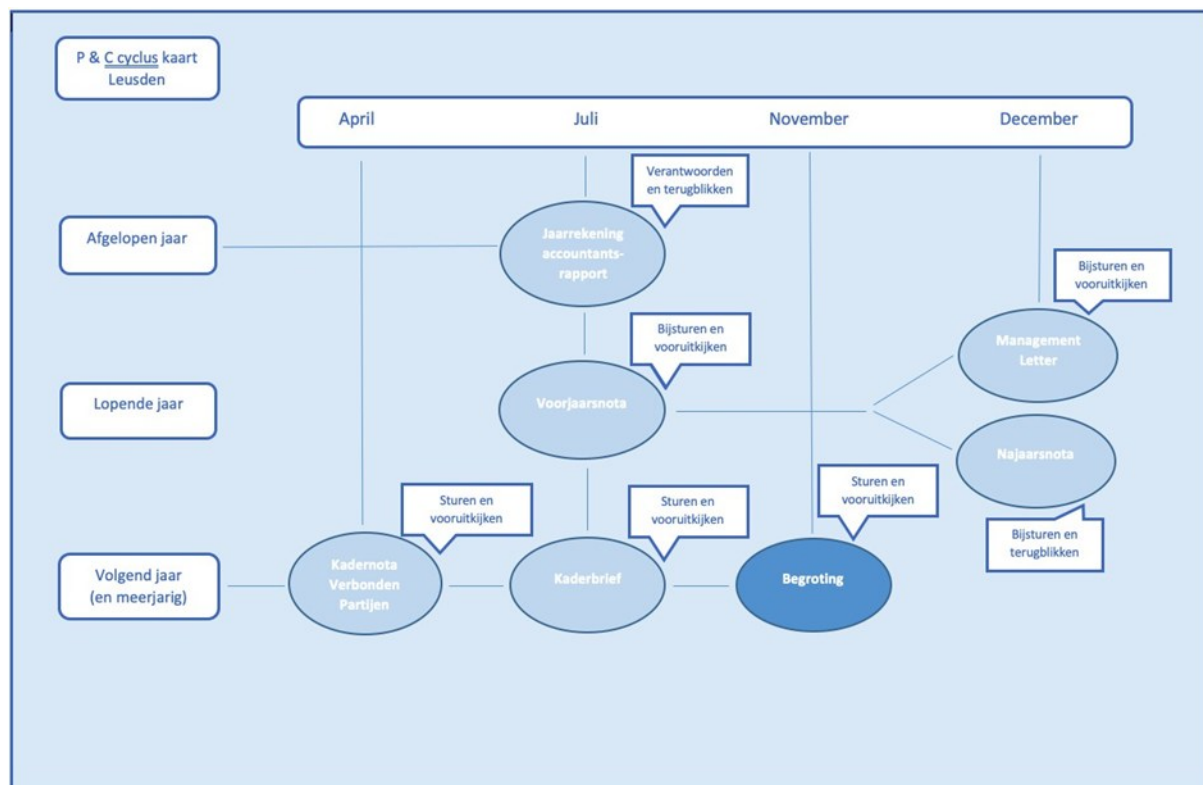
toegenomen. Door efficiënter te organiseren en voor een aantal uur structureel in te huren worden de werkzaamheden opgevangen. Gezien de structurele onderbezetting ontstaat er frictie op de afdeling. De structurele kosten bedragen € 43.000.

Vanwege het amendement dat door de raad is aangenomen tijdens de behandeling van de Kadernota 2026 om het nieuw beleid te matigen vervalt dit voorstel vooralsnog.

O3 Kosten ICT-applicaties

Voor twee applicaties zijn – na de ontvlechting van BLNP - de licentie-/contractkosten hoger geworden. Het betreft Engage en Topdesk, applicaties die noodzakelijk zijn voor een goede bedrijfsvoering. De structurele meerkosten bedragen € 61.000.

Bijlage B P&C-cyclus kaart

Bijlage C Meerjareninvesteringsprogramma 2026-2029

		Investeringsuitgaven				Structurele lasten			
		2026	2027	2028	2029	2026	2027	2028	2029
1	Domein Bestuur								
	Vervangingsinvesteringen								
	A1 Apparatuur & Programmatuur (e)	577.800					128.305	128.305	128.305
			63.200					12.011	12.011
				373.600					74.720
	A1 Inventaris en meubilair (e)	81.900					5.840	5.840	5.840
			105.300					13.163	13.163
				132.600					8.840
					29.900				
	Subtotaal programma 1	659.700	168.500	506.200	29.900	0	134.145	159.319	242.879
2	Domein Leefomgeving								
	Vervangingsinvesteringen								
	A1 Tractie en overig materiaal (e)	67.768					9.409	9.409	9.409
			0					0	0
				34.183					4.273
					139.227				
	A2 Investerings Openbare Verlichting (o)	0	0	0	0	0	0	0	0
	A3 Vervanging voorzieningen ondergr afvalinzameling (e)			310.000					15.500
					112.000				
	Investerings Riolerings								
	C3 Investerings, renovaties & reparaties (e/o)	587.000	80.000	258.000	218.000	0	0	0	0
	C1 Groot onderhoud: (o)								
	Groot onderhoud Wegen + kunstwerken	1.775.200	1.953.600	1.769.000	1.985.500	0	0	0	0
	Groot onderhoud Verkeersregelininstallaties	14.000	14.000	14.000	14.000	0	0	0	0
	Groot onderhoud Gebouwen	580.700	804.700	926.500	790.000	0	0	0	0
	Groot onderhoud Water	98.400	332.200	339.500	61.500	0	0	0	0
	Groot onderhoud Groen	36.900	78.800	29.600	29.600	0	0	0	0
	Groot onderhoud Speelvoorzieningen	27.300	27.300	27.300	27.300	0	0	0	0
	Vervangingsinvesteringen (m)								
	B3 Vervanging wegen + kunstwerken	308000					7.700	7.700	7.700
			308.000					7.700	7.700
				308.000					7.700
					308.000				
	Vervanging verkeersregelininstallaties	102000					6.800	6.800	6.800
			760000					50.667	50.667
				55.000					3.667
					54.000				
	Vervanging speeltoestellen	100000					10.000	10.000	10.000
			100.000					10.000	10.000
				100.000					10.000
					100.000				
	Vervanging groenvoorzieningen	241000					4.382	4.382	4.382
			241000					4.382	4.382
				241.000					4.382
					241.000				
	Vervanging buitensportaccommodaties (e)	54000					1.800	1.800	1.800
	C2 Groot onderhoud Sportterreinen (o)	48.100	40.700	621.400	39.500	0	0	0	0
	B2 Investerings onderwijshuisvesting: (e)								
		0	0	0	0	0	0	0	0
	Subtotaal programma 2	4.040.368	4.740.300	5.033.483	4.119.627	0	40.091	112.840	158.362
4	Domein Ruimte								
	B1 Investerings Verkeer en Vervoer (m)	1.356.000	0		0	0	33.900	33.900	33.900
	Subtotaal programma 4	1.356.000	0	0	0	0	33.900	33.900	33.900
Totaal		6.056.068	4.908.800	5.539.683	4.149.527	0	208.136	306.059	435.141

Bijlage D Overzicht van baten en lasten

Bedragen x € 1.000

	2026			2027			2028			2029		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0.1 Bestuur	2.443	0	-2.443	2.357	0	-2.357	2.357	0	-2.357	2.357	0	-2.357
0.10 Mutaties reserves	2.411	5.253	2.841	6.000	3.705	-2.295	2.284	2.760	476	2.286	2.680	394
0.2 Burgerzaken	1.943	825	-1.118	2.095	937	-1.158	1.737	763	-974	1.731	457	-1.274
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	614	213	-401	572	213	-359	572	213	-359	572	213	-359
0.4 Overhead	11.840	333	-11.507	11.656	333	-11.323	11.666	333	-11.333	11.680	333	-11.347
0.5 Treasury	197	784	587	185	701	516	173	614	441	162	603	441
0.61 OZB woningen	387	7.430	7.044	404	7.483	7.080	422	7.524	7.102	440	7.633	7.194
0.62 OZB niet-woningen	0	4.628	4.628	0	4.628	4.628	0	4.628	4.628	0	4.628	4.628
0.64 Belastingen overig	7	34	27	7	34	27	7	34	27	7	34	27
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	262	55.688	55.426	125	56.013	55.888	215	55.159	54.944	309	55.836	55.527
0.8 Overige baten en lasten	552	7	-545	668	7	-662	734	7	-727	849	7	-842
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.631	12	-2.619	2.630	12	-2.619	2.630	12	-2.618	2.630	12	-2.618
1.2 Openbare orde en veiligheid	744	17	-727	744	17	-727	744	17	-727	744	17	-727
2.1 Verkeer en vervoer	6.063	224	-5.839	6.122	224	-5.898	6.262	224	-6.038	6.397	224	-6.173
2.2 Parkeren	111	1	-111	111	1	-111	111	1	-111	111	1	-111
2.5 Openbaar vervoer	33	0	-33	33	0	-33	33	0	-33	33	0	-33
3.1 Economische ontwikkeling	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24	24	0	-24
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	146	7	-139	146	7	-139	146	7	-139	146	7	-139
3.4 Economische promotie	59	400	341	59	400	341	59	400	341	59	400	341
4.2 Onderwijshuisvesting	1.489	170	-1.318	1.498	170	-1.328	1.492	170	-1.322	1.491	170	-1.321
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.419	334	-1.086	1.392	334	-1.058	1.392	334	-1.058	1.392	334	-1.058
5.1 Sportbeleid en activering	522	126	-395	507	126	-380	507	126	-380	507	126	-380
5.2 Sportaccommodaties	3.880	1.660	-2.219	3.750	1.660	-2.090	3.741	1.660	-2.081	3.624	1.660	-1.964
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	587	29	-559	587	29	-559	587	29	-559	557	29	-529
5.4 Musea	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20
5.5 Cultureel erfgoed	96	0	-96	96	0	-96	96	0	-96	96	0	-96
5.6 Media	640	29	-611	633	29	-605	633	29	-604	633	29	-604
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.617	3	-3.614	3.589	3	-3.586	3.615	3	-3.612	3.636	3	-3.633
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6.271	4.799	-1.473	2.040	701	-1.339	2.026	701	-1.325	2.026	701	-1.325
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	1.266	0	-1.266	1.266	0	-1.266	1.266	0	-1.266	1.266	0	-1.266
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	231	0	-231	231	0	-231	231	0	-231	231	0	-231
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	4.785	0	-4.785	4.813	0	-4.813	4.801	0	-4.801	4.801	0	-4.801
6.3 Inkomensregelingen	8.238	6.231	-2.007	8.238	6.231	-2.007	8.201	6.231	-1.971	8.201	6.231	-1.971
6.4 WSW en beschut werk	1.751	0	-1.751	1.740	0	-1.740	1.744	0	-1.744	1.737	0	-1.737
6.5 Arbeidsparticipatie	1.215	656	-559	1.089	656	-433	1.089	656	-433	1.089	656	-433
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.025	217	-808	1.025	278	-747	1.025	278	-747	1.025	278	-747
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	2.570	-89	-2.659	2.568	128	-2.440	2.568	128	-2.440	2.568	128	-2.440
6.712 Begeleiding (WMO)	1.960	0	-1.960	1.960	0	-1.960	1.960	0	-1.960	1.960	0	-1.960
6.713 Dagbesteding (WMO)	808	0	-808	808	0	-808	808	0	-808	808	0	-808
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	465	0	-465	745	0	-745	1.025	0	-1.025	1.325	0	-1.325
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	5.051	0	-5.051	5.051	0	-5.051	5.013	147	-4.866	5.013	147	-4.866
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	4.366	0	-4.366	4.366	0	-4.366	4.335	120	-4.214	4.335	121	-4.214
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	402	0	-402	402	0	-402	402	0	-402	402	0	-402
6.811 Beschermd wonen (WMO)	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20	20	0	-20
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	51	0	-51	51	0	-51	51	0	-51	51	0	-51
6.821 Jeugdbescherming	894	0	-894	894	0	-894	894	0	-894	894	0	-894
6.91 Coördinatie en beleid WMO	146	0	-146	146	0	-146	146	0	-146	146	0	-146
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	98	0	-98	58	0	-58	58	0	-58	58	0	-58
7.1 Volksgezondheid	1.815	91	-1.724	1.742	91	-1.651	1.742	91	-1.651	1.742	91	-1.651
7.2 Riolerings	1.924	2.509	585	1.925	2.509	584	1.925	2.509	584	1.925	2.509	584
7.3 Afval	3.579	4.603	1.025	3.570	4.603	1.034	3.528	4.603	1.076	3.519	4.603	1.084
7.4 Milieubeheer	4.039	1.720	-2.319	3.713	1.485	-2.229	3.909	1.701	-2.209	3.863	1.655	-2.209
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	170	52	-118	170	52	-118	170	52	-118	170	52	-118
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.851	65	-1.786	1.728	65	-1.663	1.686	65	-1.621	1.686	65	-1.621
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.296	1.322	27	2.139	4.874	2.735	0	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	1.589	1.127	-462	1.441	1.127	-314	1.440	1.127	-313	1.440	1.127	-313
Totaal	100.635	101.507	872	99.973	99.865	-109	94.347	93.454	-893	94.819	93.796	-1.022

Bijlage E Subsidieoverzicht

Toelichting			
In januari 2025 heeft de Rekenkamer Vallei en Veluwe een rapport over het subsidiebeleid van de gemeente Leusden gepubliceerd. In dat rapport zijn zij met een aantal aanbevelingen gekomen om het subsidiebeleid verder te actualiseren. Een van de aanbevelingen was als volgt: 'Maak inzichtelijk voor raad en inwoners welke subsidies aan welke partijen worden verstrekt.' Met deze bijlage geven wij meer inzicht in de te verwachten verstrekking van subsidies, inclusief doel en bedrag.			
Begrotingspostsubsidies			(bedragen x 1.000)
Naam instelling	Soort subsidie	Activiteiten/ Doel	Begroting 2026
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken			
Stichting bibliotheek Eemland	begrotingspostsubsidie	Uitvoering geven aan het initiatief Boekstart	11,4
Sub-totaal Programma Onderwijsbeleid en leerlingzaken (4.3)			11,4
5.1 Sportbeleid en activering			
LZ&PC de Haaien	begrotingspostsubsidie	Bevorderen van zwemsport in Leusden	38,3
Stichting Larijs	begrotingspostsubsidie	Inzet buurtsportcoach voor sportstimulering en gezonde leefstijl	127,1
Sub-totaal Programma Sportbeleid en activering (5.1)			165,4
5.5 Programma Cultureel Erfgoed			
Stichting Monument Kamp Amersfoort	begrotingspostsubsidie	Cultuur historische bewustwording	1,6
Sub-totaal Programma Cultureel Erfgoed (5.5)			1,6
5.6 Programma Media			
Stichting bibliotheek Eemland	begrotingspostsubsidie	Stimuleren en faciliteren van levenslang leren, onafhankelijke bestuursvorming en culturele ontwikkeling van individuen en maatschappelijke groeperingen	536,9
Stichting bibliotheek Eemland	begrotingspostsubsidie	Uitvoeren van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)	28,6
Sub-totaal Programma Cultuur en evenementen (5.6)			565,5
6.1 Programma Samenkracht en burgerparticipatie			
Stichting Larijs	begrotingspostsubsidie	Bieden van ondersteuning en geven van informatie en advies op het brede gebied van welzijn en zorg, onder het motto van meedoen mogelijk maken	5.754,2
Stichting Slachtofferhulp Nederland	begrotingspostsubsidie	Hulp aan slachtoffers en nabestaanden van een strafbaar feit, verkeersongeval of ramp	6,1
Sub-totaal Programma Samenkracht en burgerparticipatie (6.1)			5.760,3
6.23 Programma Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal			
Stichting Eerstelijnszorg Achterveld	begrotingspostsubsidie	Verzorgen van kwalitatief aanbod eerstelijnszorg	17,8
Sub-totaal Programma Inkomensregelingen (6.3)			17,8
6.3 Programma Inkomensregelingen			
Stichting Stadsring	begrotingspostsubsidie	Schuldhulpverlening curatief en preventief	245,1
Sub-totaal Programma Inkomensregelingen (6.3)			245,1
6.5 Arbeidsintegratie			
Stichting Larijs	begrotingspostsubsidie	Inburgering: maatschappelijke begeleiding, huisvesting en begeleiding van jongeren die uitstromen uit een Nidos-woning	63,0
Sub-totaal Programma Arbeidsintegratie (6.3)			63,0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang			
Stichting Leger des Heils - Bemoeizorg	begrotingspostsubsidie	leveren bemoeizorg	11,5
Stichting Kwintes - Bemoeizorg	begrotingspostsubsidie	leveren bemoeizorg	10,8
Stichting Centraal Zorg - Bemoeizorg	begrotingspostsubsidie	leveren bemoeizorg	8,6
Sub-totaal Programma Maatschappelijke- en vrouwenopvang (6.812)			30,9
7.4 Programma Milieubeheer			
Stichting de Groene Belevens	begrotingspostsubsidie	Organiseren van groene activiteiten voor jong	255,9
Sub-totaal Programma Milieubeheer (7.4)			255,9
Totaal begrotingspostsubsidies			7.024,70

Subsidieregelingen		(bedragen x 1.000)	
Taakveld	Naam subsidieregeling	doel/titel subsidieregeling	begroting 2026
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	subsidieregeling Cultuur	Scholen in de Kunst	180,0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	subsidieregeling Cultuur	Fort33	174,3
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	subsidieregeling Cultuur	Theater de Tuin	35,7
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	subsidieregeling Cultuur	DWS	7,5
Sub-totaal Subsidieregeling Cultuur			397,5
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Subsidieregeling Sociaal Dor	De doorgaande ontwikkelijn van primair naar voortgezet onderwijs versterken	15,8
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Subsidieregeling Sociaal Dor	Stimuleren lees- en taalontwikkeling van kinderen en ouders (Voorleesexpress)	5,8
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Subsidieregeling Sociaal Dor	Informele ondersteuning van kinderen en hun ouders/opvoeders in de overgang van primair naar voortgezet onderwijs met als doel de kinderen succesvol te maken en hun kans op een ononderbroken schoolloopbaan met de interventie Coach4 you.	4,4
5.1 Sportbeleid en activering	Subsidieregeling Sociaal Dor	Buurtsportcoaches	112,6
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	GGZ Preventie Jeugd (Welzin Jeugd)	11,8
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Informele en laagdrempelige ondersteuning aan ouders	22,7
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Wijkverenigingen - verbindende wijken en netwerken	56,9
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Ontmoetingsplek voor inwoners met een verstandelijke beperking	5,8
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Ontmoetingsplek voor inwoners met verschillende leeftijden en achtergronden	26,8
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Subsidieregeling Sociaal Dor	Het bieden van informele en laagdrempelige ondersteuning aan gezinnen met kinderen van 0 tot 14 jaar, door het uitvoeren van de preventieve interventie Home-Start.	63,9
6.5 Arbeidsparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Laagdrempelige, praktijkgerichte taalactiviteiten voor migranten met een inburgeringsplicht	5,0
6.5 Arbeidsparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Koppelen van statushouders aan betrokken inwoners om de Nederlandse taal te oefenen én sociale integratie te bevorderen	36,8
6.5 Arbeidsparticipatie	Subsidieregeling Sociaal Dor	Juridische begeleiding aan statushouders met aandacht voor gezinshereniging en andere verblijfsrechtelijke vraagstukken	34,0
6.714 Overige maatwerkarrangementen	Subsidieregeling Sociaal Domein	Ontmoetingen tussen oudere inwoners faciliteren (Hof van Leusden)	120,8
Sub-totaal subsidieregeling Sociaal Domein			523,1
Totaal subsidieregelingen			920,6
Totaal subsidies			7.945,3